

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

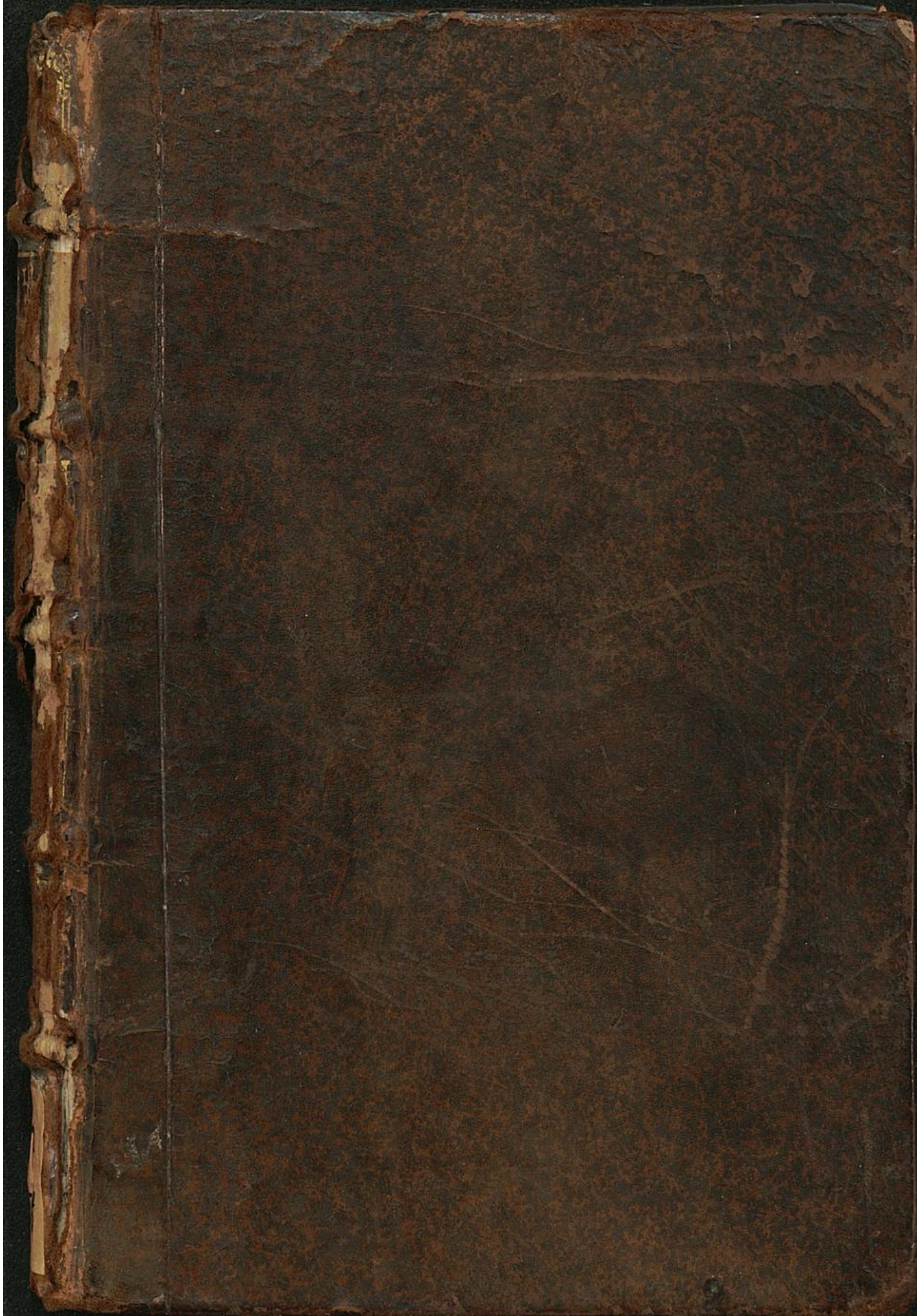
Universitätsbibliothek Paderborn

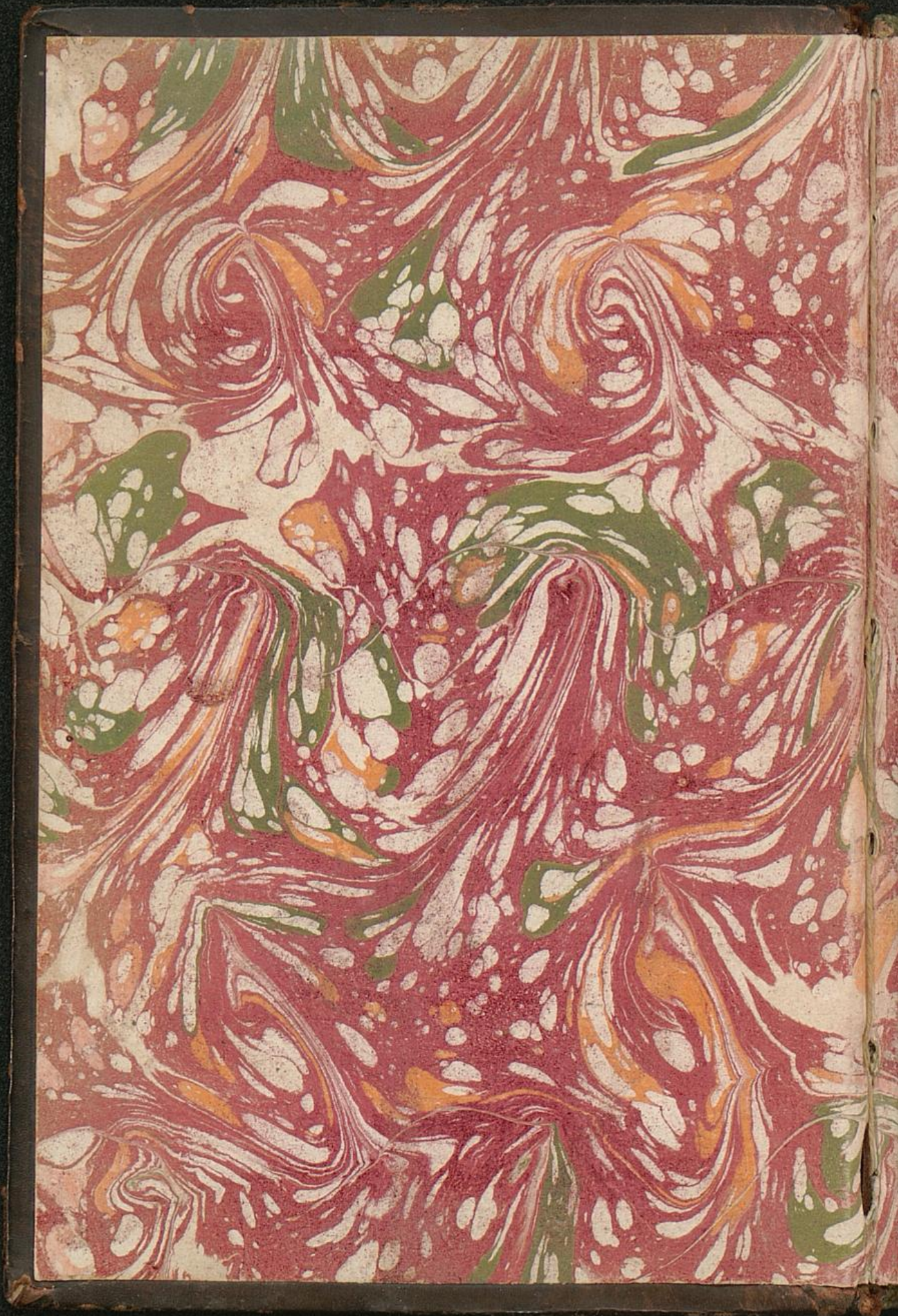
**Petri Francisci Chiffletii, Vesontionensis, Societatis Jesu
Presbyteri, Opuscula Quatuor.**

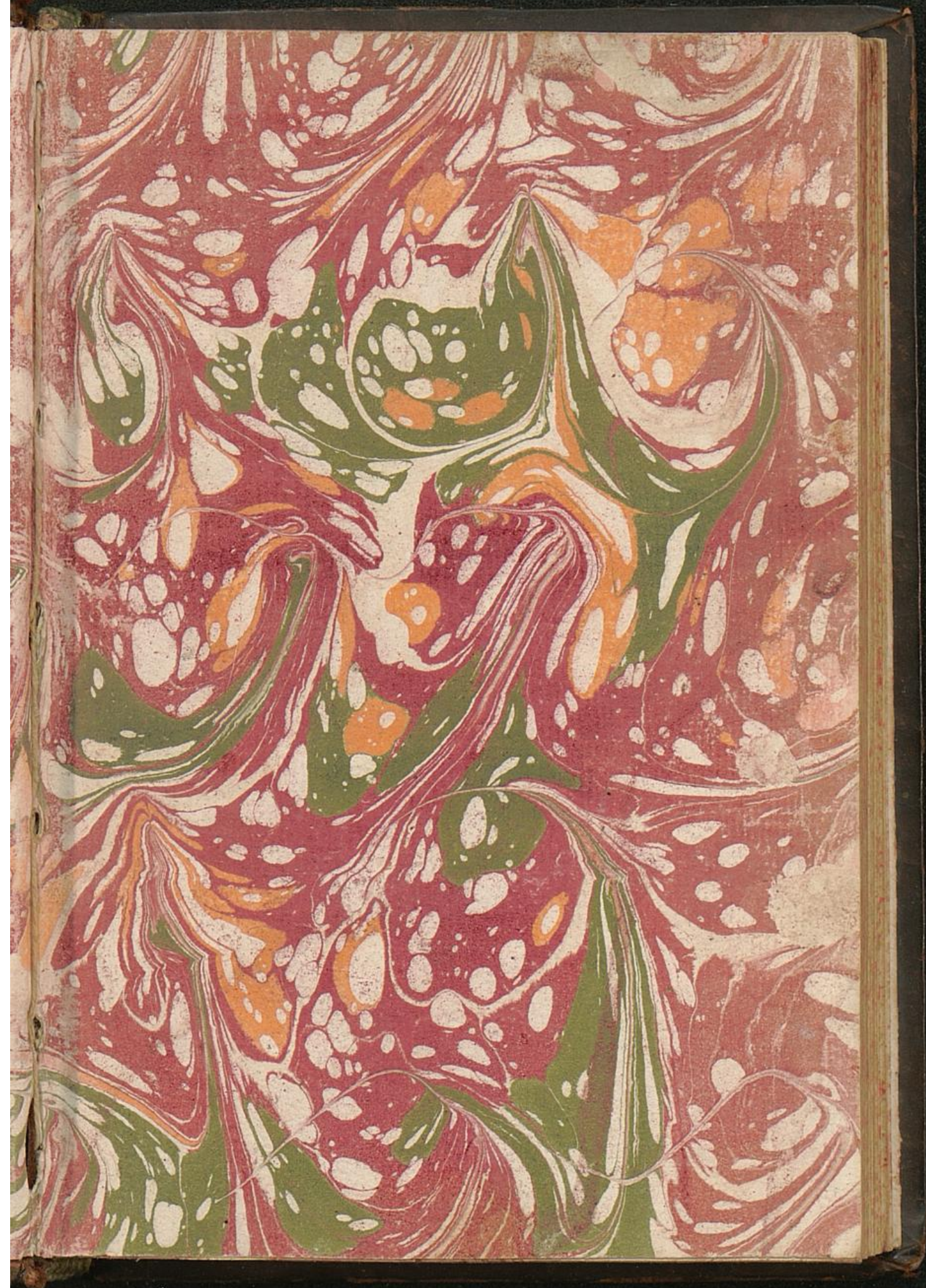
Chiflet, Pierre François

Parisiis, 1679

urn:nbn:de:hbz:466:1-9409

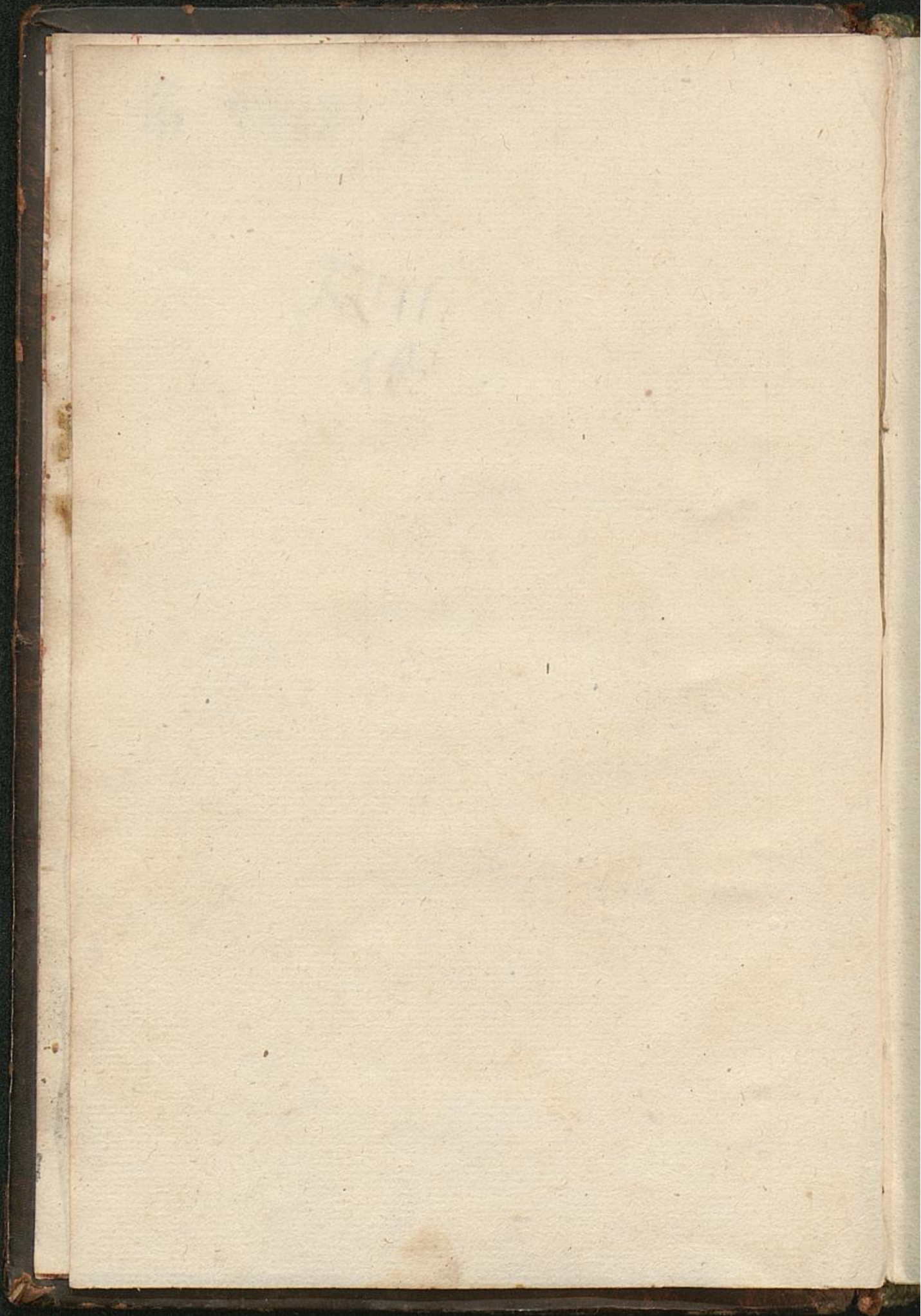

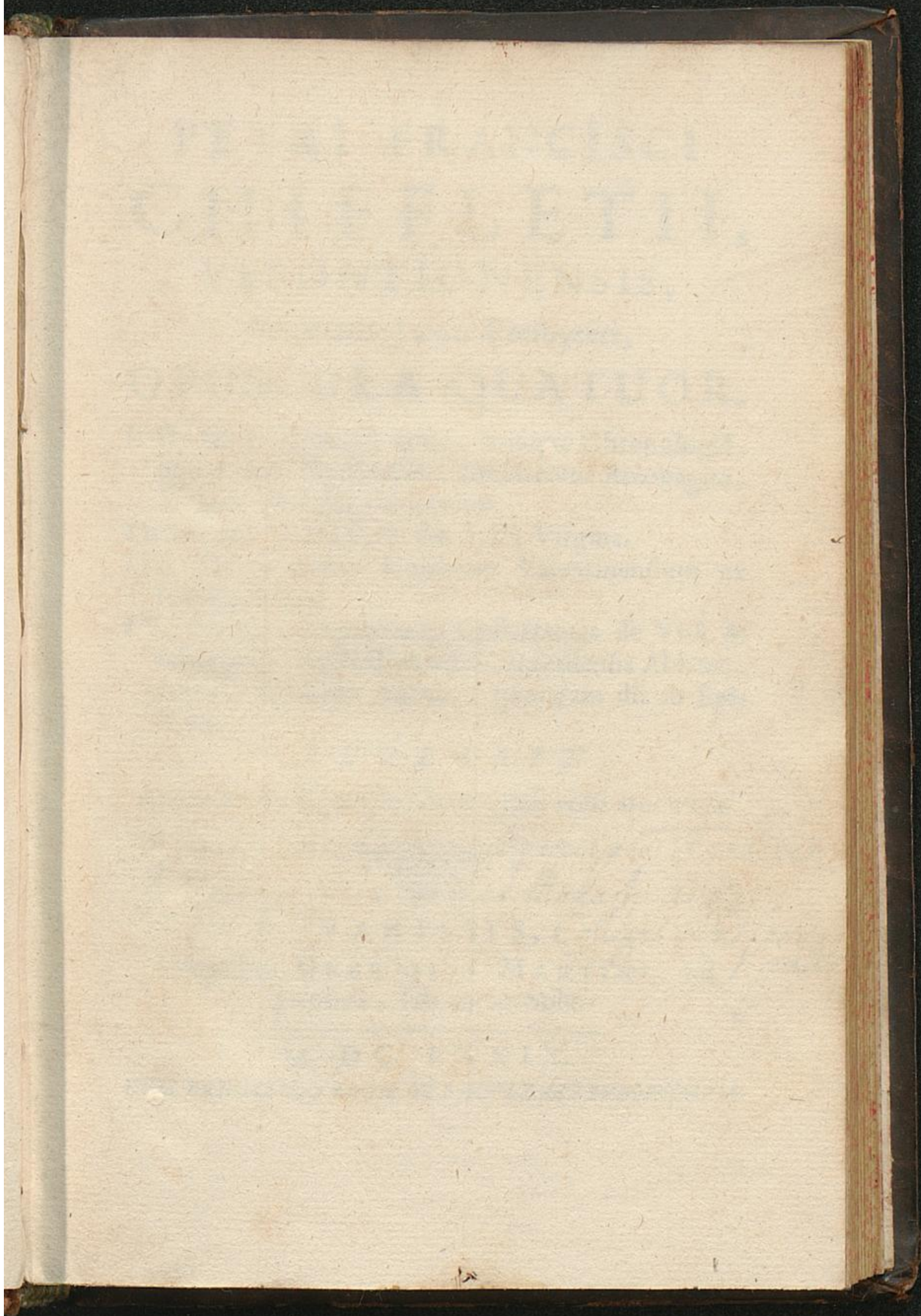
Th. 2458.

K 111

15^a

111
151

LIBRARY
UNIVERSITY OF
PADERBORN

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

1888

PETRI FRANCISCI
CHIFFLETII,
VESONTIONENSIS,

Societatis JESU Presbyteri,

OPUSCULA QUATUOR.

- I. De sancti Dionysii ætate, totaque Chronologia, quo & suus Parisiensibus confirmatur Areopagita, & huic libri sui vindicantur.
- II. De unâ sanctâ Syrâ seu Syriâ Virgine.
- III. Origo prima Comitum Valentinsium ex Pictavenfibus.
- IV. Excerpta singularia ex Collectaneis de Vitâ & rebus gestis sancti Bernardi Claravallensis Abbatis, auctore Gaufrido Abbate, quondam illi ab Epistolis.

A C C E S S I T

Appendix de Concilio Niumagenfi anni DCCCXXI.

*Ex legato Celsissimo Principis Ferdinan-
di Episcopi Paderborni et Monachi abbat*

PARISIIS, Collegii S. Hieronimi

Sumptibus GABRIELIS MARTINI, viâ Paderborni
Jacobæâ, sub aureo Sole.

M. DC. LXXIX.

CVM PRIVILEGIO REGIS, ET FACULTATE SUPERIORVM.

PETRI FRANCISCI

ILLUSTRISSIMO AC SACRO

CAESARIS MAJESTATI

LETT. PATENTIS

PRIMO

GALEAZZO

MAGNO

CONCEDE

IN

CAESARIS

ILLUSTRISSIMO ECCLESIAE PRINCIPI
CAROLO MAURITIO
LE TELLIER,
REMENSIVM ARCHIEPISCOPO DUCI,
PRIMO FRANCIAE PARI,
Sanctæ Sedis Apostolicæ Legato nato,
GALLIAE BELGICÆ PRIMATI,
Magno Regiæ Capellæ Præfecto, &c.

*T*u Anuncres agitur,
ARCHIPRÆ-
SUL ILLUSTRIS-
SIME. *Hincmarus*
Remensis, decessor
Tuus, in *Parisiensis* *Areopagitæ* pro-
a ij

EPISTOLA.

pugnatione, quâ egregiè perfunctus est, aut erroris, aut mendacii redarguitur. Utravis hæc labes tanti viri nomini aspersa planè intolerabilis. Utriusque injuriæ, si modò annueris, me Tibi ultorem deo vœo. Sed occurrit ~~et~~ alter dignus Te vindice notus. In Trecensi Episcopatu vicus est prisco nomine Rilliacus, nunc porro à sanctâ Syrâ, sive Syriâ nuncupatus. Hanc, quæ nobile ibi monumentum habet, à mille admodum annis populorum concursu celebre, crediderunt majores nostri Virginem, Sanctimonialem, Thaumaturgi Fiacrii sororem, adeoque Eugenii Scotorum Regis filiam. Nuper autem emerfere duo vel tres, qui levissimo argumento persuasi, Syriam quæ Rilliaci colitur, quæ calculosis opitulari solet, contra

EPISTOLA.

torrentem antiquitatis, & laicam,
 & patriâ Trecensem fuisse affirmant.
 Syram autem (nam & nomina dis-
 tingui volunt) & Virginem &
 Monialem, & sancti Fiacrii germa-
 nam agnoscunt. Sic unam Syram si-
 ve Syriam in duas diffundunt; hoc
 est, pro unâ verâ duas commentitias
 imperitis plebibus obtrudunt. His
 addo munusculum aliud huic P A-
 C I S anno accommodatum. Nuper
 cùm schedas meas revolverem, in-
 cidi in Concilium quoddam, anno
 Christi 821. Noviomagi Batavorum
 celebratum, cujus apud Capitulorum
 aut Conciliorum Collectores nullum
 apparet vestigium. In hac Synodo fir-
 mata pax est inter Ludovici Pii Im-
 peratoris filios ex Irmingarde: datâ-
 que est ejusdem Imp. Constitutio ad

EPISTOLA.

Bernouvinum Crisopolitanum Archiepiscopum, de libertate servis Ecclesie certo ritu in posterum concedendâ. Miratus sum aeternae providentiae sic disposita momenta, ut eadem in idem quodam quasi circulo redire viderentur. Niumagæ sancita pax est sub Ludovico Pio. Indidem post annos ferè octingentos & sexaginta data est Pax Orbi Christiano à Ludovico Magno, verè Rege pacifico. Conjeci igitur ad hujus libelli calcem, de hoc Concilio Niumagensi observationem meam. Non accidit, ut spero, ingrati Magnitudini Tuae hi lucubrationum mearum qualescumque fructus, quia Te & Conciliorum, & totius seu Romani seu Gallici Ecclesiastici Juris peritissimum novimus; & sicut in vanis quibusdam populo-

A E P I S T O L A.

rum opinionibus rejiciendis cautum ac
severum, sic etiam in venerabilibus
Ecclesiarum traditionibus, nomina-
tissimi Tui decessoris Hincmari exem-
plo factis tectis habendis religiosissi-
mum esse pro certo habemus. In fami-
lia Tua Illustrissima Triadem quam-
dam spectare mihi videor, totius
regni Christianissimi bono natam:
Parentem Tuum venerabilem, cu-
jus cani sensus, & ætas senectutis ^{Sap. 4. 9.}
vita immaculata, Regium
Archicancellarium, adeoque rei po-
litice summo jure prepositum: Fra-
trem Tuum, sub Ludovici Magni,
semper Victoris, sempérque invicti
Regis signis, rei totius militaris ar-
bitrum, & quasi Archistrategum: Te
denique è Regiâ Capellâ, velut è
summâ turri, rei toti Ecclesiasticæ

EPISTOLA.

invigilantem : dignum patre tanto,
fratre tanto dignum : dignum in
quem Primi Franciæ Paris, & Se-
dis Apostolicæ Legati nati dignita-
tes, tot pastorales baculi, tot anuli,
tot mitræ, tot etiam infulæ, tot sacri
ministerii ornamenta confluerint.
Vale. Kalendis Octobribus anni par-
tæ salutis M. DC. LXXIX.

Tuus PETRUS FRANCISCUS
CHIFFLETIUS, Presbyter &
Societate JESU.

FACULTAS SUPERIORUM.

EGO infra-scriptus Provincialis Societatis JESU in Provinciâ Franciæ, permitto ut Opuscula duo: alterum, quo suus Parisiensibus confirmatur Dionysius Areopagita, & huic libri sui vindicantur; alterum, de unâ sanctâ Syrâ, seu Syriâ Virgine; à Petro Francisco Chiffletio, Societatis nostræ Sacerdote, composita, & à Theologis nostris approbata, typis mandentur. Datum Parisiis 30. die Januarii 1677.

STEPHANUS DECHAMPS.

EGO infra-scriptus Provincialis Societatis JESU in Provinciâ Franciæ, permitto ut Opuscula duo: alterum, de primâ origine Comitum Valentinorum ex Pictavensibus; alterum inscriptum, Excerpta singularia ex Collectaneis de Vitâ & rebus gestis S. Bernardi Abbatis Claravallensis, auctore Gaufrido Abbate, quondam illi ab Epistolis; à Petro Francisco Chiffletio, Societatis nostræ Sacerdote, recensita, & à Theologis nostris approbata, typis mandentur. Datum Rhedonis 26. Julii 1679.

PETRUS DE VERTHAMON.

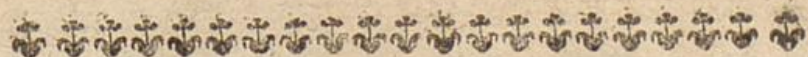
SUMMA PRIVILEGII
Regis Christianissimi.

LUDOVICI XIV. Franciæ &
Navarræ Regis Christianissimi di-
plomate cautum est, ne quis in ipsius
regno, alijsve locis ejus ditioni sub-
jectis, intra proximos sex annos,
à die impressionis perfectæ inchoan-
dos, excudat, vendat, vendendum
aut excudendum, quovis modo ac ra-
tione curet, librum qui inscribitur:
*Petri Francisci Chiffletii, Vefontionen-
sis, Societatis JESU Presbyteri, Opu-
scula quatuor. Primum, de sancti Diony-
sii etate, totaque Chronologiâ, quo &
suis Parisiensibus confirmatur Areopa-
gita, & huic libri sui vindicantur. Se-
cundum, de unâ sanctâ Syrâ seu Syriâ Vir-
gine. Tertium Origo prima Comitum Va-
lentinensium ex Pictavensibus. Quar-*

*tum, Excerpta singularia ex Collectaneis
de Vita & rebus gestis sancti Bernardi Cla-
ravallensis Abbatis, auctore Gaufrido
Abbate, quondam illi ab Epistolis; sub
pœnis in originali diplomate contra
delinquentes expressis, præter illum
Typographum aut Bibliopolam quem
Auctor elegerit. Apud Sanctum Ger-
manum in Laya 12. Julii, anno 1679.*

Sic signatum, JUNQUIERES,

Ipsè verò Auctor P. F. Chiffletius
hoc Privilegium transfudit in GA-
BRIELEM MARTINUM Typogra-
phum-Bibliopolam.

Inter Jesuitas Germanos doctissimi meritò putantur Jacobus Gretserus, & Matthæus Raderus. Hi quantum abhorruerint à Criticis incredulis, qui fortium ingeniorum titulum & glorio- lam aucupantur, cognosce ex alterius eorum verbis sequentibus.

Ex Matthæi Raderi Bavariâ Sanctâ, in Sancto Henrico Imperatore.

„ **O**MITT O hinc claudicationis, sta-
„ teræ, & calicis aurei in morte visi,
„ calculi, morbi, aliâque apud antiquos
„ Scriptores, & membranis Babenber-
„ genfibus notata miracula; non quòd ea,
„ quemadmodum profanissimi quidam, &
„ ab omni Numine, verâque religione de-
„ ferti, somnia credam. Dormiant illi som-
„ num suum, & nobis fidem cum pietate
„ relinquunt; sed quòd plura sint (præ-
„ fertim quæ post Imperatoris mortem
„ sunt perscripta) quàm ut hinc percen-
„ feri commodè possint, & singulari vo-
„ lumine nuper ab nostro Gretsero com-
„ prehensa legantur.

OPUSCU-

OPUSCULUM I.
DE
SANCTI DIONYSII
ÆTATE,
TOTAQUE CHRONOLOGIA:

Quo & suis Parisiensibus confirmatur
Arcopagita, & huic libri sui
vindicanur.

OPUSCULUM I
DE
SANGRE MONASTII
ATA
TOTIUS CHRONOLOGIA
Quod...
A...
...

OPUSCULUM I.
D. E
SANCTI DIONYSII
ÆTATE,
TOTAQUE CHRONOLOGIA:

*Quo & suus Parisiensibus confirmatur
Areopagita, & huic libri sui
vindicanur.*

O ferè tantùm specta-
vit Dissertatio de uno
Dionysio, tribus abhinc
annis à me in publi-
cum emissa, ut suum
Parisiensibus Areopagi-
tam adsererem: quod & confecisse me

A ij

4 *De S. Dionysii etate.*

reor, tum S. Methodii Patriarchæ Constantinopolitani, tum Hincmari Archiepiscopi Remensis, tum Anastasii Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii, priscorum & magnorum virorum, testimoniis; tum etiam Orientalium omnium, & Occidentalium Ecclesiarum usu & consensu, quæ jam à novem propè sæculis, in sacris Lectionibus divinisque Officiis seriò id profitentur. Quod & confirmant Crotonienses Calabriae populi, quorum est post omnem memoriam accepta à majoribus traditio, sanctum Dionysium Areopagitam, cùm Athenis Romam pergeret, (unde à Clemente Papa in Gallias destinatus est) à Crotoniensibus ex itinere exceptum, ipsorum fundasse Ecclesiam, primùmque censei Episcopum. Unde & illi pro vexillo Ecclesiæ suæ, imaginem præferunt ipsius Areopagitæ, ut testatur Ferdinandus Ughellus tomo IX. & postremo Italiæ suæ sacra. Quorum omnium auctoritati, Launoii

OPUSCULUM I. 5

quàmlibet multarum litterarum viri, apud æquos rerum æstimatores nunquam præponderabit iudicium: ne si quidem ille clypeum objiciat Sirmon-di & Petavii illustrium virorum cal-culos.

Nam priorem illum (Sirmondum dico) hoc ad hominem argumento il-li excutio è manibus. Is in Dissertatio-ne de duobus Dionysiis, Hincmari Remensis de uno Dionysio testimo-nium ea ratione elevare conatus est, quòd in Vita S. Remigii Clodoveum Regem in pervigilio Paschæ baptiza-tum scripserit, quem in Natali Domi-ni Avitus Viennensis illorum tempo-rum inspector sacris undis ablutum re-ferat. Unde conclusit Sirmondus, er-rare potuisse Hincmarum in Parisiensi Areopagita, sicut in die Clodovei Ba-ptismo initiati errasse convincitur. Præ-clarè hæc quidem ad ostentationem, sed parum solidè ad quæstionem pro-positam. Certum est enim, priscis illis

6 *De S. Dionysii etate.*

saeculis, vetita fuisse baptismata, etiam privata, extra dies Pervigiliorum Paschae & Pentecostes, nisi urgente salutis periculo. Id patet ex Epistola Siricii Papae ad Himerium Tarraconensem Episcopum, ex Epistola decretali quarta S. Leonis Papae ad Episcopos Siciliae, ex Gregorio Turonensi lib. v. Historiae cap. xi. & ex Conciliis aliquot Gallicanis. Quamto magis prohibita fuerunt sollemnia, qualia memorantur à Gregorio Turonensi, lib. 2. cap. 31. trium amplius millium de exercitu Clodovei? Si hi baptizati sunt ipso proprio die Christi natali, Decembris mensis xxv. ecquis Remigium hujus auctorem facinoris, à sacrorum Canonum transgressione immunem praestet?

Succurrit aliud quod hinc reponam. Quid si Avitus ipse natalem Domini appellavit diem resurrectionis? Fecisse potuit ad gustum Hilarii Pictaven-
sis, Ambrosii, Chrysofomi, immò &

OPUSCULUM I. 7

Pauli Apostoli, Actorum cap. 13. versu 3. illa Davidis verba, Psalmi 2. v. 7. *Filius meus es tu : ego hodie genui te* ; de Christi resurrectione explicantium, quòd sit quædam Christi nativitas, ejus resurrectio. Si fecit Avitus, quid erit unde Hincmarus redarguatur?

Sed erraverit Hincmarus in die ipso baptizati Clodovei, etiam hoc ultrò concessio, quæ consequentia est ut in Parisiensi quoque Areopagita errasse dicatur? Pari certè jure sic ratiocinetur quilibet Areopagitæ Parisiensis propugnator: Erravit Sirmondus in epochâ Concilii Rotomagensis præside Ansberto celebrati anno Christi 689. quod ille anno 682. assignavit, totius septennii prochronismo. Erravit similiter Petavius in anno obitûs Roberti Regis, quem ille sive Helgaudi lapsu, sive cujusdam solaris eclipsis indiligenti observatione delusus, in annum Christi 1033. rejecit, quem biennio citiùs, nempe anno 1031. evenisse constat om-

8 De S. Dionysii etate.

nium illius ævi Scriptorum unanimi consensu. Has Sirmondi & Petavii *παρέμβασες* à pluribus jam annis observaveram, & eorum redargutiones privatis meis commentariis illigaveram, cum incidi non ita pridem in Philippi Labbei horum Patrum magni observatoris æram Christianam, in qua eodem reperi cum præfatione honoris egregiè confutatos.

Per te liceat mihi (Lector benevole) Sirmondi duorum Dionysiorum præcipui assertoris sententiam, ictu repetito, Parisiensis Arcopagitæ sacris altaribus immolare. Incruenta erit victoria, certamen enim ingeniorum est. Edidit Sirmondus anno sæculi hujus 1619. Idatii Fastos Consulares. Ad Gratiani Nobilissimi & Dagalaifi Consulatam, qui anno respondet æræ Dionysianæ 366. hæc refert ex antiquo nostro codice: *His Consulibus natus est Valentinianus Junior, filius Augusti Valentiniani, die xv. Kal. Febr. & ipso*

OPUSCULUM I. 9

anno idem hostis publicus, & prado
 (Procopium intelligit) intra Phry-
 giam Salutarem, & in Nacoliensium
 campis ab Augusto Valente oppressus at-
 que extinctus est die VI. Kal. Junias.
 Ipso anno Augustus Valentinianus gen-
 tem Alamannicam pervicit. Hæc cum
 legisset Henricus Valesius vir appri-
 me doctus, in Notis ad Ammiani
 Marcellini librum xxx. ad hæc ver-
 ba: *Valentinianus puer, defuncti filius,*
cum quadrimus vocaretur ad Imperium
coaptandus; sic admonet: Atqui Valen-
tinianus Junior natus erat Gratiano
Nobilissimo & Dagalaipho Coss. an-
no Natalis Domini 366. die xv. Cal.
Februarii, ut scribit Idatius in Fastis,
& auctor Alexandrini Chronici iisdem
planè verbis, quibus Idatius. Quibus
suffragatur Themistius in Orat. xi. ad
Valentinianum Juniorem, p. 254. ubi
natalem ipsius, vice oraculorum &
vaticiniorum prædixisse ait Tyranni
Procopii exitum. Constat autem Pro-

io *De S. Dionysii etate.*

» copium eo anno quem dixi, à Valen-
» te victum & necatum fuisse. Accedit
» prætereà Socrates in libro 4. Sozome-
» nus in 6. qui Valentinianum Junio-
» rem eo anno in lucem editum esse te-
» stantur. Quod si ita est, quo modo idem
» quadrimus ad Imperium venisse di-
» catur non video. Creatus enim est Au-
» gustus P. C. Gratiani tertium & Æ-
» quitii, anno Domini 375. Huic diffi-
» cultati, quam ego primus & jamdu-
» dum deprehenderam, aliisque solven-
» dam proposueram, ita occurrendum pu-
» to, ut Valentinianum qui anno 366.
» natus est, diversum esse dicamus ab
» eo qui postea Augustus fuit: quod
» quidem his argumentis evincam. Pri-
» mò enim Valentinianus, qui mortuo
» patre Augustus est renunciatus, qua-
» drimus tunc erat, ut scribit præter
» Marcellinum nostrum Victor in Epi-
» tome, & Zonaras: Zosimus certè vix
» quinquennem fuisse dicit. Deinde vi-
» ginti annos natus obiisse dicitur à Ni-

OPUSCULUM I. II

cephoro in lib. xii. cap. 38. Interfe-
 ctus porrò est, ut inter omnes constat,
 anno Domini 392. Hieronymus in epi-
 stola de exiru Nepotiani, eundem
 Valentinianum adolescentem adhuc,
 & penè puerum esse occisum memorat.
 Quæ certè omnia non procederent, si
 anno 366. natus fuisset. Denique Va-
 lentinianus Junior, is qui anno 366.
 in lucem est editus, Consulatum gessit
 cum Victore, anno Domini 369. ut
 testatur apertè Themistius in Orat.
 xi. quam ei Consulatum Constanti-
 nopoliauspicanti Cal. Jan. dixit. Quòd
 si hic idem esset cum eo qui post mor-
 tem Valentiniani Augustus est nuncu-
 patus, cùm is paulò postquàm Impe-
 rator est factus, Consulatum inierit
 cum Valente, Consul iterum necessa-
 riò dici debuisset. At in Fastis omni-
 bus annus ille 376. sic notatur: Valen-
 te Aug. V. & Valentiniano Juniore
 Aug. Quæ cùm ita sint, apparet
 duos ejusdem nominis Valentinianos

12 De S. Dionysii ætate.

Valentiniani magni filios distingui debere.

Hæc Henricus Valesius anno 1636. cum Ammianum à se illustratum in lucem daret. Cautius etiam Petavius cum octodecim antè annis, nempe anno 1618. Themistii aliquot Orationes sub prælo haberet, ad illa verba, *Εἰτε οὐδὲν ἐνεῖνον ἐννοήσῃς*, hæc adnotat: *Difficilis ac, penè dicam, inextricabilis hic locus. Quid enim? Valentinianus ille Junior, de quo hic est sermo, nonne Valentiniani filius est? Quæ igitur ratio patitur, post Valentiniani mentionem, ἢ ὅντος πατρὸς discerni ac nominari Valentem? Exinde propositis per conjecturam aliquot solutionibus, ita demum concludit: Verùm conjecturæ istiusmodi mihi non satisfaciunt. Ampliandum itaque de ea quæstione censeo.*

Unde, quæso, in isto eruditorum quasi Areopago tot strepitus, tot tumultus? Pace dixerim Sirmondi. Unus ejus error, una hallucinatio has tem-

pestates concitavit. Habeo præ oculis illum ipsum codicem, è quo Idatii Fastos Consulares Sirmondus descripsit. In eo codice lego ad Consulatum Graciani & Dagalaiphi, qui est æræ vulgaris 366. *His Consulibus natus est Valentinianus Junior, filius Augusti Valentis, die xv. Kal. Febr.* Emendavit Sirmondus, & pro filio Augusti Valentis, scripsit *filius Augusti Valentiniani*. Nefas putarunt Petavius & Valesius Sirmondi fidem vocare in dubium: & ego quoque nefas putarem, nisi Valentinianum pro Valente perperam à Sirmondo positum oculis meis cernerem. Absit tamen à me ut malæ fidei Sirmondum insimulem. Credidit Sirmondus erratum esse à librario antiquo, qui Idacii Fastos jam olim descripserat: ipse à vero & ab Idacii ipsamet mente toto cælo aberravit, locumque Idacii emendare dum voluit, corripit. Restituatur hic locus ad fidem antiqui codicis, & salva sunt om-

14 *De S. Dionysii etate.*

nia. Pax est Idatio cum Ammiano, pax utrique cum Themistio. Duo fuere Valentiniani re & cognomento Juniores; alter Valentis filius, alter filius Valentiniani Senioris. Prior ille natus est anno Christi 366. Gratiano & Dagalaipho Consulibus, xv. Kalendas Februarii, Consul creatus est vix trimulus puer, Victore collega anno Christi 369. Idem (ut opinor) mortuus est anno 370. in pœnam patris Valentis Arrianorum veneno infecti, dum Basilium & Orthodoxos alios nequiter persequeretur. Gallus etiam, seu Galathes nuncupatus apud Socratem, Sozomenum, Nicephorum Callistum: neque enim duos Valentis filios usquam legimus. Porrò Valentinianus Junior, Valentiniani Senioris filius, imperare cœpit post patrem ex anno 375. cùm ei parens Valentinianus xv. Kalendas Decembris decessisset, ipse tantùm quadrimus, ut Ammianus, Zosimus, Socrates, aliique

OPUSCULUM I. 15

tradidere. Natus ergo erat Valentinianus junior, Valentiniani Senioris filius, anno Christi 371. jam acerba morte sublato ejus patrucele Valentiniano Gallo, Valentis improbi parentis infelice filio.

Hinc lux affulget Themistio in Oratione xi, quâ Valentinianum Valentis filium Kalendis Januariis salutavit anno, ut dixi, æræ Christianæ 369. Ibi commemorat Themistius Valentiniani pueri Consulis patres duos; Valentem naturâ patrem veréque genitorem; Valentinianum Seniore, ejus patruum & adoptione patrem: cujus adoptionis nota patruum nomen puero inditum. Quam ergo *Quadrigam Regum* dixit Themistius, pronum est interpretari *paria duo equalium fermè utrimque & ætate & tempore Principum, æqualiter gradientium, æqualiter spirantium*. Hinc Valentinianum Seniore & Valentem Augustos fratres, inde porrò Valentinianum Juniore Valen-

16 *De S. Dionysii ætate.*

ris filium, & Gratianum Valentiniani Senioris filium, patruelem Valentiniani Junioris, illi ætate paulò superiorem.

Redeo ad Sirmondum. Aggressus ille Hincmarum Remensem Parisiensis Areopagitæ assertorem nominatissimum, objecit reverendissimo viro, quòd qui in die Baptismo initiati Clodovei lapsus fuerat, in Gallorum quoque Dionysio Areopagita minimè audiendus videretur. Hanc ego ipsam machinam in Sirmondum retorqueo. Erravit Sirmondus in Valentiniano Juniore, Valentis filio, atque tam infausto errore, ut illo uno Idatii locum emendare dum studuit, corruerit, ut Chronologorum in Romana Historia calculos confuderit, ut Romanorum Principum Imperia, & Consulium Fastos turbaverit. Non mirum igitur quòd in Dionysio Areopagita Parisiorum civitati, immò totis Galliis nostris eripiendo erraverit; vir alioqui
cum

OPUSCULUM I: 17

cum doctissimis comparandus, nisi paradoxa quædam sparsisset in vulgus, quibus veterum Ecclesiarum traditiones mirum quantum labefactatæ sunt, haud absque multorum offensione, nullo Christianæ pietatis fructu.

Nimirum errare humanum est. Etiam summi quique viri illud Sapientis de se profiteri habent: Humani à me nihil alienum puto. Nemo igitur Sirmondo, paucisque aliis sensus ejusdem, quàmlibet doctis viris, ducibus gloriatur: quibus nos Methodium, Michaëlem Syngelum Hierosolymitanum, Anastasium Bibliothecarium, Hincmarum Remensem, & aliorum è Græciâ, Galliâ, Italiâ, totoque orbe Christiano proborum ac sapientum non cohortem aliquam, sed innumerabiles (ut ità dicam) exercitus opponimus.

Tamen in hanc tam indubitata veritatem, nebularum nescio quid objici posse video vel ab ipsius Dionysii æta-

te totaque chronologiâ, vel à libris ejus nomine vulgatis. Id nimirum quicquid est, hoc Opusculo discutiendum aggredior, ne quid Galliis nostris, ac præsertim Parisiensibus ad asserendam sibi tam illustris Patroni tutelam & patrociniū deesse quisquam putet.

De sancti Dionysii ætate Michaëlem Presbyterum & Syngelum Jerosolymitanum præ cæteris consuli velim. Hunc virum ut probè noris, audiendus est Theodorus Studita in epistolâ ad eum datâ, quæ est libri secundi ducentesima decimatertia, habeturque Latinè ex versione Jacobi Sirmondi, apud Baronium tomo IX. Annalium, ad annum Christi 835. quamvis data (ut ipse monet) adhuc vivente Nicephoro Patriarchâ CP. qui ordinatus anno Christi 806. die Paschæ, actus est in exilium anno 815. 13. Martii; obiit autem secundâ die mensis Junii anni 828. Sed & datam constat ante diem XI. Novembris anni 816.

OPUSCULUM I. 19
quæ Theodoro Studitæ fuit supre-
ma.

Michaëli Syncello Hagiopoleos

THEODORUS STUDITA.

SCRIBO nunc ad Reverentiam
tuam, quando mihi Dei nutu ob-
tigit, ut epistolæ ministrum nancisce-
rer: alioquin ex ipsâ custodiâ nostrâ
idipsum facturus eram; nec semel mo-
dò, sed bis etiam, ac sæpiùs fortasse.
Neque enim quia extranei vos estis,
idcirco nos vestri specie dissimiles: sed
quia ex unâ adoptionis matre geniti,
& eodem sinceræ fidei caractere for-
mati, & fratres, & concives, caput
habentes Christum, cujus cum corpus
simus, & membrum de membro, con-
gaudere inter nos debemus in prospe-
ris, angique pariter in adversis. Verùm
quomodò vos, cum aliò profecti esse-
tis, impulit temporum violentia, ut in-
corum qui rerum hîc potiuntur, retia

B ij

20 De S. Dionysii aetate.

» incideritis ? Quid autem ad hoc dice-
» mus aliud quàm quod Scriptura sancta
4. Reg. 13 » dicit : Et certamen duxit Jehu. Sed il-
» lic quidem ad regnum Israël, hîc ve-
» rò ad testimonium veritatis ; ut nunc
Mich. 4. » etiam impleatur quod scriptum est : De
2. » Sion exhibit lex, & verbum Domini de
» Hierusalem.

» Age mens beatissima, sta fortiter,
» monemus : glorifica Deum in corpore
» tuo, & in spiritu. Dic & ipse cum di-
Philip. 1. » vino Apostolo : Scio quòd hoc mihi
19. » proveniet ad salutem, per vestram ora-
» tionem & subministrationem Spiritus
» JESU-CHRISTI, secundùm expecta-
» tionem & spem meam ; quia in nullo
» confundar ; sed in omni fiduciâ, sicut
» semper & nunc magnificabitur Chri-
» stus in corpore meo, sive per vitam,
» sive per mortem. Mihi enim vivere
» Christus est, & mori lucrum. En dul-
» ce certamen ! En felicem commutatio-
» nem ! per breves tribulationes & an-
» gustias seu plagas & sanguinis guttas

OPUSCULUM I. 21

Deum fieri, & Deo qui verè est, po-
tiri. Solus ergo factus es (ut accepi-
mus) ab iis sensu divisus, qui sæculum
hoc amant; sed cum iis conjunctus,
qui veritatis sustinent defensionem.
Hinc te Martyrum chorus integrum
suscipere desiderat. Hinc Confessorum
cuneus manum porrigit ut in locum
suum recipiat.

Haud quaquam desciscamus ab hac
præclarâ choreâ, ô Venerande, neque
omnium spes confundamus, desidera-
tissime. Quanta pertulisti! adeò ut no-
men tuum passim ab his & illis audi-
tum sit. Nunc autem tanquam in mon-
tem virtutum per confessionem sub-
vectus, conspicuus mundo factus es,
& faciem geris Sole lucidiorem, cum
sermone vitam, ad gloriam Patris no-
stri qui in cælis est. In locum deductus
es sublimiorem, linguæ objectus ma-
ledicæ, quid non vellicanti? quid non
mentienti? dum te ab excelfo & divi-
no sensu flectere conatur. Sed audi-

22 De S. Dionysii etate.

» tione accepimus quantus & ipse sis
» gratiâ Dei, qui vitæ sermonem geras,
» sapientiæ fluctum ex ore promas, va-
» nis propositionibus congruentia oppo-
» nendo. Nos verò humiles illud dici-
» mus & testamur, selectos & olim &
» nunc hierarchicæ huic sedi præfuisse,
» qui dogmatum peritiâ totam de sacris
» imaginibus speculationem & doctri-
» nam descripserunt & tradiderunt. Etsi
» apostolicis verbis dicendum est: Ubi
» abundavit peccatum, superabundavit
» & gratia. Hinc enim progressa tan-
» quam ex portis inferi hæresis Icono-
» machica, hîc quoque repressa est: quin
» reprimetur etiamnum magis Spiritus
» sancti afflatu, quando increpabit Chri-
» stus perversum hoc reverâ mare, in
» quo multa circa fidem naufragia, non
» tam mentis perversitate, quàm impe-
» rantium formidine. Attamen emerse-
» runt multi è procellâ, Spiritus sancti
» clavo nixi: & multa martyria, & pie-
» tatis scripta monumenta univèrsam er-

Rom. 5.
20.

rorem expellentia, & veritatis pulchri-
tudinem omnibus fidelibus mentibus
demonstrantia. Quibuscum fervetur &
Reverentia tua, bonum certans certa-
men, cursum consummans, ut justitiæ
coronam accipias. Ità fit.

Pro verbis illis ante medium epi-
stolæ [*Et certamen duxit Jehu*] legitur
in Græco [*ὁ ἀγων ἦγε τὸν ἰού*] li-
benter legerim τὸν ἰού, ut habent quæ-
dam Bibliorum Græcæ editiones, po-
tius quàm ἰού, ut legitur in Bibliis
regiis, aut ἰού, ut præfert Theodori
ms. exemplar in schedis Sirmondi. Fa-
vet enim *Jehu* in vulgatâ Latinâ expres-
sum. Est autem sensus; ὁ ἀγων, id est,
multitudo Israëliitarum (nam ex Eu-
stathio aliisque colligitur, τὸ ἀγωνία di-
ci etiam τὸ πλῆθος) duxit, hoc est,
hostibus opposuit τὸν ἰού. Ubi reddit
Theodorus sensum vulgatæ editionis,
4. Regum, cap. 9. v. 13. *Festina-verunt
itaque, & unusquisque tollens pallium
suum, posuerunt sub pedibus ejus in simi-*

24 De S. Dionysii etate.

litudinem tribunalis, & cecinerunt tubâ,
atque dixerunt, Regnavit Jehu.

De voce & de officio Syncelli, sci-
tè Jacobus Goar in præfatione ad
Georgii Syncelli Chronologiam, reje-
ctis nonnullorum conjecturis: *Verius*
itaque, inquit, à cellâ & sacrario, ὑπὸ
τῆ κελλίου Σύγκελλος dictus habeatur,
qui intimioris Patriarchici sacrarii Con-
cellaneus, celle particeps, secretorum con-
sciens, testis ac comes assiduus, arcanorum
non ambiguus interpret, negotiorum at-
que studiorum socius, animæ rector, &
(si velis) conscientia arbiter & πύθυρα-
πύρος. Antiqua hæc erga Patriarcham
Syncelli officia. Quia tamen lego apud
Suidam: ὅτι εἰς τὴν μέγαν Διονύσιον ἔγρα-
ψεν ἐπικόμιον Μιχαὴλ Σύγκελος Ἱεροσολύ-
μων: Quoniam in magnum Dionysium
scripsit encomium Michael Syngelus Hiero-
solymorum; inclino ut existimem cum
Junio Σύγκελος vocem ex Συγάγκελος
derivatam esse & contractam; quam
cum Leonardo Philara volens inter-

OPUSCULUM I. 25

pretor *laterum Patriarchæ stipatorem*,
ac velut Angelum fidissimum, & labo-
rum comitem ad negotia quævis obeunda
paratissimum. Neque idcirco putari ve-
 lim rejectam à me inter menda Syncelli
 appellationem; cum eosdem Patriar-
 charum primarios ministros, & quasi
 assessores, à probis & antiquis Scripto-
 ribus nunc Syncellos, nunc Syngelos
 nuncupatos legam. Et concedo libens
 in eorum sententiam qui hanc vocem
 negant esse puri & prisca Græci sermo-
 nis, sed vulgaris & mediolorum sæculo-
 rum Linguae Græcæ à veteri primige-
 niâ plurimum aberrantis.

Theodori Studitæ hanc epistolam
 accepit Michaël Ecclesiæ Hierosoly-
 mitanæ Syncellus jam captivus circa
 annum Christi 812. sub Leone Arme-
 no. Quamdiu exinde fuerit superstes,
 non liquet. Hoc tantum de illo habet
 Joannes Curopalates in Theophilo,
 qui imperavit ex anno 829. in 841. per
 annos duodecim, menses tres, & dies

26 *De S. Dionysii ætate.*

viginti. *Ad hæc, beatum quoque Michaëlem, Syncellum Ecclesie, quæ est in sanctâ civitate, multis cum aliis Monachis in carcerem conjecit, (nempe Theophilus) diuturnis cruciatibus eos adducere sperans. Hic tantus vir, qui sancti Dionysii Areopagitæ elogium composuit, quæcunque illum spectabant, accuratissimè perscrutatus, Parisiensem ejus apostolatam, & martyrium Parisiense asseruit, unde & exclamavit: Quàm verè beata Parisina civitas! quæ magnitudine quidem Gallie civitatibus cedit: dum verò te (ô Doctorum præstantissime) thesaurum omnibus mundi divitiis pretiosorem, in hereditatem accepit, patronumque & excubatorem acquisivit, splendidior cunctis & beatior appellata est. Commune hoc fuit Michaëli Syncello cum Methodio, Anastasio Bibliothecario, & Hincmaro Remensi; immò & cum omnibus Græcorum, Gallorum, Romanorum, adeoque orbis totius Christiani Ecclesiis, uti propriâ Dissertatio-*

OPUSCULUM I. 27

ne à nobis demonstratum est : hoc proprium Syngelo , quòd sancti Dionysii ætatem sic dimetitur , ut ex ea omnem ejus rerum gestarum seriem nosse cuique liceat.

In suo S. Dionysii Encomio , post medium : *Ad septuagesimum* , inquit , *annum per mille opprobria duplum Pauli cursum peregit. & iterum : Septuaginta annis apostolicum cursum percurrit. & denique : Beatum ejus agonem in postremis Trajani regni diebus fuisse accepimus.* Aperta est Syngeli sententia : nam , ut asserit Chrysofomus homiliâ de Principibus Apostolorum , cursus evangelicorum laborum S. Pauli fuit annorum xxxv. quorum duplum sunt septuaginta. Non rectè igitur Baronius septuaginta hos Dionysii annos de universa ejus ætate interpretatus est.

Ex his principiis ad universam Dionysii ætatem quasi manu deducimur. Nam anno æræ Dionysianæ 29. qui fuit ætatis Christi Domini quartus & tri-

gesimus à tribus mensibus fluens, duobus Geminis Consulibus vidit Dionysius in morte Christi prodigiosam Solis defectionem præter naturæ leges in plenilunio Paschali commissam. Annum hunc mortis Christi probarunt viri docti, Antonius Capellus, Keplerus, & denique Henschenius tom. I. Sanctorum Aprilis, in diatribâ præliminari, exercitatione I. ex antiquis primæ notæ Scriptoribus, Tertulliano, Severo Sulpicio, Augustino, Phlegonte, Prospero, Idatio, Victorio, Cassiodoro, Cedreno, & aliis. Hoc porrò anno æræ vulgaris 29. erat Dionysius annorum xxv. ut ipse testatur in epistolâ ad Apollophanem, & asserit Maximus in Scholiis epistolæ ejus decimæ, quæ est ad Apostolum Joannem.

Nunc annum inquiremus, quo Dionysius, Paulo Athenis prædicante, ad Christum est conversus. Paulus Orosius libro 7. historiarum cap. 6. *Anno*

OPUSCULUM I. 29

ejusdem (Claudii scilicet Imperatoris)
nono expulsos per Claudium Urbe Iudeos
Josephus refert. Annus Claudii nonus
 est æræ vulgaris 49. Sequenti anno
 Christi 50. Claudii decimo conversum
 ad Pauli prædicationem Dionysium
 Areopagitam rectè statuit Petavius:
 nam ex Actorum capite 17. & 18. hac
 prædâ potitus Paulus, *egressus ab Athe-*
nis venit Corinthum, & inveniens quem-
dam Iudeum, nomine Aquilam, Ponti-
cum genere, qui nuper venerat ab Italiâ,
& Priscillam uxorem ejus, (eò quòd præ-
cepisset Claudius discedere omnes Iudeos
à Româ) accessit ad eos. Sequenti igi-
 tur anno, Claudii decimo, Christi
 quinquagesimo nomen Christo dedit
 Dionysius: statimque Paulus Corin-
 thum veniens, ibi Aquilam reperit
 cum Priscillâ conjuge, recenti Claudii
 edicto Româ extorres.

Hinc porrò numeremus annos se-
 ptuaginta, confient anni centum vi-
 ginti. Passus ergo est S. Dionysius an-

30 *De S. Dionysii aetate.*

no aerae vulgaris 120. aetatis suae 116. quia hujus aerae anno 29. aetatis erat annorum dumtaxat quinque & viginti. Anno autem ejusdem aerae 120. tertium jam annum imperabat post Trajanum Hadrianus, nempe ex die mensis Augusti xxix. anni 117. Statuendum igitur ex praemissis passum esse Dionysium sub Hadriano, non autem sub Trajano, ut scribit Suidas cum Michaële Syngele; nisi apud hos auctores venit pro Trajano Hadrianus, quem Trajanum Hadrianum dictum constat ex nummis & inscriptionibus antiquis. Martyrologium quod Romanum vetus putavit Rosvveydus, quodque Ado suo ipsius Martyrologio praefixit: v. *Nonas Octobris, Athenis Dionysii Areopagita, sub Adriano diversis tormentis passi.* Explicui in Dissertatione mea de uno Dionysio, Athenis memoriam recoli Dionysii v. Nonas Octobris ordinati Atheniensium Episcopi, qui deinde Parisiis martyrium fecerit imperante Hadria-

OPUSCULUM I. 31

no, VII. Idus Octobris. Non dubium tamen quin multa passus sit S. Dionysius sub Domitiano : unde est quòd Græci plerique cum Methodio & Menæis martyrium ejus referant ad Imperium Domitiani : sed congressus ejus cum Joanne Apostolo post Domitiani interitum, & Michaëlis Syncelli assertio de septuaginta annorum apostolicis ejus laboribus ad Pauli labores duplis, cogit nos consummatum illum credere, ut diximus, jam imperante Hadriano.

Sic definitâ Dionysii ætate, nunc ejus transitum in Gallias tempori suo reddamus. Ne nihil non moveant adversùs Parisiensem Areopagitam duorum Dionysiorum assertores, negotium faceffunt de missione S. Dionysii in Gallias per Clementem Papam, & de primis aliquot post beatum Petrum Romanis Pontificibus. Communis est Annalium ecclesiasticorum hæc difficultas, etiam iis qui de Dionysio nihil

cogitant. Si quæstionis hujus fibras omnes excutere aggrediar, justis operis argumentum erit. Quæ nostri sunt instituti, paucis exequor. Primum, illis non assentior qui Linum & Cletum à summo Pontificatu excludunt. De Clemente Bellarminum magnum Doctorem confulo. Is in libro 2. de Romano Pontifice cap. 5. De Petri successore, *Respondeo (inquit) posse rem totam ita componi & explicari. Apostolus Petrus passione sua imminente, beato Clementi sedem episcopalem reliquit. Id testantur gravissimi auctores, Tertullianus de præscriptionibus, Hieronymus lib. 1. in Iovinianum, & in caput 52. Isaie, Rufinus præfatione Recognitionum, & Invektivâ in Hieronymum, Ioannes III. Papa in epistolâ ad Episcopos Germania: & præterea Clemens ipse lib. 7. Constit. Apostol. cap. 37. Anacletus epistolâ 1. Alexander epist. 1. & Damasus in Vitâ Petri. Ceterum Petro mortuo Clemens in sede apostolicâ sedere noluit, donec*

OPUSCULUM I. 33

donec vixerunt Linus & Cletus, qui ipsius beati Petri adiutores in episcopali officio fuerant. Quocirca primus à Petro Pontifex, non Clemens, sed Linus fuit. Id ita esse colligimus, primum ex Epiphanio, heresi 27. qui ex sententiâ veterum tradit, à Clemente sedem recusatam, dum viverent Linus & Cletus. Deinde, ex hac ipsa ambiguitate. Si enim absque ullâ contentione successisset Petro Clemens, aut Linus, aut quicumque alius, nulla certè quæstio de primo successore Petri extitisset, quemadmodum de primo successore Jacobi Hierosolymitani, & Marci Alexandria, & ipsius Petri Antiochia nulla unquam fuit quæstio.

Quia verò in Romanâ Ecclesiâ, post Petri obitum sancta contentio ex humilitate nata est, & unus fuit, & alter esse debuit primus successor Petri, inde nonnulla obscuritas in hanc successionem invec̄ta est. Atque ex his conciliari possunt auctores qui aut Clementem Lino, aut

C

34 De S. Dionysii etate.

Linum Clementi anteposunt. Siquidem Irenæus, Eusebius, Epiphanius, Optatus, Augustinus, Hieronymus, dum asserunt Petro Linum proximè successisse, verum asserunt; sed non negant id factum esse, quia Clemens episcopatum illum recusaverat. Porro Tertullianus, Hieronymus, Ruffinus, & cæteri qui Clementem à Petro successorem relictum esse scribunt, rem veram narrant; sed nec ipsi negant, Clementem eo tempore sedem accipere noluisse. Hæc Bellarminus. Ad Auctores porro ab eo citatos, qui Petro Clementem successisse dicunt, accedit Beda lib. 2. Hist. Anglorum, cap. 4. Marianus Scotus ad annum Neronis xiv. Hugo de S. Victore in mysticâ Arcæ Noë descriptione, & his omnibus antiquior Eucherius ad Valerianum: Clemens, inquit, vetustâ prosapiâ Senatorum, atque etiam ex stirpe Cesarum, omni scientiâ refertus, omniumque liberalium artium peritissimus, ad hanc justorum viam transit, itaque etiam in

OPUSCULUM I. 35

eâ excellentiâ effloruit, ut Principis quoque Apostolorum successor extiterit.

Franciscus Turrianus lib. 2. pro epistolis Pontificum adversus Magdeburgenses, cap. 10. *Clemens, inquit, electus & ordinatus est Episcopus Romanus ab ipso Petro, cum jam passio ejus instaret. Unde quia Cletus cum Lino & post Linum Petri in eodem Pontificatu administrando adjutor fuerat, quâ ratione Clemens successit Lino, eadem successit & Cleto. Lino verò successit, quia Episcopatum Romanum, quem Linus tanquam adjutor Petri, cum proprio Episcopo, id est, cum ipso Petro gubernabat, idem Clemens tanquam proprius ac principalis Episcopus suscepit. Simili ratione successit Cleto: nihil enim differunt nisi quod Linus vivente adhuc Petro mortuus est, Cletus verò non. Ex quo factum est ut Clementem alii secundum post Petrum, alii tertium, alii quartum numerent: sintque quodammodo omnia vera, si rationes succedendi distinguantur. Est enim*

C ij

Clemens, scilicet secundus post Petrum; ut principalis: tertius, ut successor Lini; quartus, ut successor Cleti, qui post mortem Lini fuit quoque Petri adjutor, cui successit ut principalis Clemens. Sic proficitur Turrianus fuisse quidem Petrum, Linum, Cletum, & Clementem omnes Episcopos Romanos: sed solum Petrum & Clementem summos Pontifices, sive Universalis Ecclesiæ Papas; Linum porro & Cletum fuisse dumtaxat illorum adjuutores. Idipsum expressè docet Hugo Flaviniacensis in Chronico suo: nempe ex illâ Joannis tertii Papæ epistolâ ad Episcopos Galliæ & Germaniæ, quam Baronius & plerique alii eruditi confictam esse non uno argumento probant.

Hæc si dixerimus, expeditum habebimus nostrum Areopagitam, quem sub Petri & Pauli martyrium Clemens in Gallias destinarit. Sed amplectimur communiorem & faniolem sententiam, quæ Linum & Cletum

summos Ecclesiæ Pontifices agnoscit, præsertim propter illa verba Canonis Missæ antiquissimi, *Lini, Cleti, Clementis*, & Damasi auctoritatem in libro de Romanis Pontificibus: potius verò citato Bellarmino adharemus, asserimusque missum in Gallias Dionysium Arcopagitam, cùm abdicato priore suo episcopatu Atheniensi Romam advenisset haud multò post passionem Apostolorum Petri & Pauli, quos ille (ut putabat) adhuc superstites, officii causâ visurus, eò se contulerat anno æræ vulgaris 65. vel 66. vigente nimirum sanctâ illâ contentione inter Clementem, quem summum Pontificem Petrus dixerat, & Linum, in quem Clemens id oneris ac dignitatis rejiciebat.

Hanc verò piam contentionem fati diu viguisse, ac eâ stante Clementem summi Pontificis auctoritate usum, suadent gravissimorum & vetustissimorum, quæ protulimus, Scriptorum

testimonia, primum à Petro Clementem Petri cathedram obtinuisse asserentium. Dum enim Clemens supremam illam ac solitariam Christi in terris Vicarii dignitatem in Linum derivare conaretur, famâ interim vulgante, à Petro ipso morti proximo dictum esse Clementem illi successorem, vix erat qui ex momento Petri in crucem sublatis non eum unicum Christi in terris Vicarium agnosceret, quàmlibet ille id fastigii à se averteret, & in Linum transferre moliretur. Romam ergo sub id tempus perveniens Dionysius Clementem ut Papam salutavit, atque ab eo missionem in Gallias accepit. Instabis: Non debebat Clemens suâ voluntate abdicatus pro Papâ se gerere. Fateor: Sed Lino Papatum à se amoliente, & in Clementem retorquente, vel hoc ipso stabat Clemens in suo jure; ita ut quod ipse Petri suffragio sibi vindicare nollet, Lini indulgentiâ & quasi delegatione

præ se ferre cogeretur. Sic ergo Dionysium in Gallias emisit, sive ut Papa constitutus à Petro, necdum planè abdicatus, sive ut à Lino post suam abdicationem delegatus, & quasi pro Papâ se gerere iussus. Frustrâ igitur quis objecerit haud legitimam fuisse Dionysii missionem illam, cùm sic & Clementis & Lini ipsius auctoritate niteretur.

Deinde si Polycarpo Smyrnenfi Irenæum in Gallias, Christi fidem propagaturum, emittere licuit, cur non potuerit Clemens tanquam Christi vel Apostolorum discipulus, Dionysium in Gallias prædicandi causâ Evangelii destinare? Nunc tandem quod ad ecclesiasticorum dogmatum fidem gravioris momenti est, suos Dionysio libros vindicare aggrediamur. Hi sunt vulgati, & in omnium manibus.

40 *De S. Dionysii ætate.*

De cælesti Hierarchiâ.	} Libri singuli Timotheo inscripti omnes.
De ecclesiasticâ Hierarchiâ	
De divinis Nominibus.	
De mysticâ Theologiâ.	

Epistolæ decem.

Ad Caium Monachum quatuor.

Ad Dorotheum Ministrum una.

Ad Sosipatrum Sacerdotem una.

Ad Polycarpum Antistitem una.

Ad Demophilum Monachum una.

Ad Titum Episcopum una.

Ad Joannem Apostolum & Evangelistam una.

Bipartitus est illorum cuneus, qui Dionysio Areopagitæ vulgò adscripta Opera ipsi abjudicarunt. Primi fuere hæretici, qui cum cernerent præcipua catholicæ fidei dogmata, à quibus illi aberrarunt, his Areopagitæ libris sic stabiliri, ut à veterum Patrum nemine alio firmiùs aut evidentiùs; eò maxime spectarunt ut populis persuaderent, illos esse recentioris cujuscumque viri creduli commentarios, ad conci-

OPUSCULUM I. 41

liandam eis fidem, falsò Areopagitæ titulo prænotatos, Tenebriones hos abundè confutarunt inter alios Martinus Debrio in Vindiciis Areopagiticis, Petrus Lanßelius in Disputatione Apologeticâ de S. Dionysio ejusque scriptis, & Petrus Halloix de vitâ & Operibus S. Dionysii, quæstione secundâ. Sic autem illorum insultus retulerunt, ut supervacaneum putem actum agere.

Classis altera est orthodoxorum, inter quos famam tulit Joannes Morinus, qui citatis Areopagiticis superstes fuit, & quasi post acceptam cladem reparatis copiis pugnam redintegravit. Hic parte secundâ de sacris ordinationibus, primis sex capitibus; *Certissimum est, inquit, istius viri, quicumque ille sit, Opera per hæreticos orbi Christiano primùm innotuisse: hæreticos his usos, ut hæresim suam defenderent. Ideò, ut illis certior & augustior accederet auctoritas, auctori nomen Areopagitæ*

42 De S. Dionysii aetate.

primos indidisse. Catholicos autem eorum Operum antea insolentes & ignaros eorum repudiasse, causatos personam factumque supposita esse. Tum numero XI. subdit: Paulatim tamen Catholici librorum istorum lectioni diligentius incumbentes, eorum soliditatem in fide, sensumque absolute catholicum admirati, tandem eos amplexi sunt, & lati, Areopagite nomen auctori continuarunt. Et post paucos versus: Hunc è manibus hereticorum excussum sibi vendicarunt, & ex iis varia testimonia in fidei catholica confirmationem, velut ex armamentario instructissimo deprompserunt, ut saepe fecit Martinus I. Papa, & ante eum Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus, ut ipse ibidem testatur, & post eum saepius Concilium sextum generale. Primus Dionysium cum elogio citasse legitur S. Gregorius Papa homiliâ XXXIV. in Evangelia: Fertur verò Dionysius Areopagita, antiquus videlicet & venerabilis Pater, &c. In hac certè homiliâ quæ refert

OPUSCULUM I. 43

S. Gregorius de novem ordinibus Angelorum, deque illorum officiis ad Ecclesiæ totius administrationem, non omnia hausisse potuit ex Pauli Apostoli Epistolis, aliisque alterutrius Testamenti locis: nec dubium quin ea ex Dionysii cælesti Hierarchiâ deprompserit; qui nimirum Pauli magistri sui, in tertium cælum & in paradisum rapti, secretorum conscius, (ut observat Michaël Syngelus) angelica ista vel ex ejus ore exceperit, vel etiam ipse Deo revelante cognoverit, quæ apud scholasticos æquè ac mysticos tantâ in veneratione sunt.

Age igitur, arcem ipsam difficultatis invadamus. Vulgatorum Dionysii Areopagitæ nomine scriptorum quicumque est auctor, is epistolâ septimâ quæ est ad Polycarpum, asserit, se dum esset juxta Heliopolim, observasse cum Apollophane mirabile illud Solis deliquium, quod præter naturæ leges Christo de cruce pendente evenit.

Se Pauli Apostoli & Hierothei discipulum profiteretur, non uno loco, præsertim verò cap. 2. & 3. de divinis Nominibus. Eodem capite 3. Timotheo narrat se beatissimæ Dei parentis Virginis exequiis interfuisse cum Jacobo fratre Domini, & Petro Theologorum antiquissimâ summitate, & eximio præceptore suo Hierotheo, qui cæteris omnibus sacris laudatoribus antecellebat, totus excedens, totus se deferens, rerumque quas laudabat, consortium patiens, & ab omnibus à quibus audiebatur ac videbatur, tam notis quàm ignotis, divino numine afflatus, divinusque planè laudator censebatur. Epistolâ x. ad Joannem Apostolum, monet se Deo revelante agnovisse, brevè illum è Pathmos insulæ ergastulo solvendum, & in Asiam rediturum, ubi mutuis adhuc frui possent alloquiis.

De Hierotheo tamen sic agit Morinus ut de homine fabuloso; unde

OPUSCULUM I. 45.

& in ejus laudatorem Dionysium ita insultat: *Quis præterea est iste apud eum solum, tam famosus Hierotheus ipsius præceptor, cujus longè sæpius meminit, & multò evidentius, quàm sancti Pauli? Qui tam multos & admirabiles Theologie libros composuit; quos sanctus Thimotheus non capiebat, ipse Dionysius vix caperet: de quo tamen, & ejus libris apud Auctores ecclesiasticos nulla mentio, nulla umbra, nulla suspicio. Dionysii Opera post annos à nato Christo quingentos publicantibus hæreticis Eutybianis orbi Christiano primùm innotuerunt. At præclara ista Hierothei Opera hætenus in tenebris delitescunt: nomen ipsum hætenus incognitum, solâ Dionysii narratione notum. Nulli Catholici, nulli hæretici illius unquam meminereunt. Stylus tamen magistri, stylo discipuli simillimus, ut ex pauculis, quæ ab eo refert Dionysius, evidenter colligitur: ovum ovo, lac lacti vix similius; ita ut videantur in eodem ludo instituti. His dictis Morinus velut*

46 De S. Dionysii etate.

arma abiciens sic concludit : *Quum igitur tanta tamque perplexæ sint difficultates in asserendâ huic Auctori summâ antiquitate christianâ, rem in medio relinquamus. Unusquisque per nos de hac questione, ut libuerit, opinetur. At ego sic hominem aggredior : Fateris, Morine, istum, quicumque est, qui magistri sui Hierothei meminit, qui in morte Christi Salvatoris, Solis eclipsim prodigiosam à se observatam affirmat, virum fuisse solidæ fidei, & sensûs absolutè catholici ; Martino I. Papæ, Sophronio Patriarchæ Hierosolymitano, Concilio sexto generali, & Gregorio Magno Papæ in primis probatum. Addo ego : Si non ipse est Areopagita, mendax est, impostor est, superbus est, hypocrita est, & sacrilegæ simulationis reus, adeoque probis omnibus execrandus. Quis talem ac tantum virum (ait vir doctissimus Leonardus Lessius datâ ad Lansselium enistolâ) credat tam putidè voluisse men-*

OPUSCULUM I. 47

*viri, & tam absurda hypocrisi, false
quadam specie antiquitatis, & apostolica
consuetudinis mundo imposturam facere?
Non cadunt ista in virum probum, &
sanæ mentis; multò minùs in sapientif-
simum & sanctissimum.*

Mirum est autem, fictitium hominem
putari à Morino Hierotheum, quem
memorant coluntque Græci, Romani,
Hispani ad quartam diem Octobris.
Vitam ejus scripsit Petrus Halloix in
primi sæculi Patribus; multa de eo
Martyrologium Hispanicum Tamayi
Salazar, & Bivarius in Chronicon
Dextri: apud quos plurima reperies
de ejus natali solo, episcopatu Segobiensi,
rebus gestis, & sacris reliquiis.
Quod tamen ibi leges, fuisse illum
Episcopum Athenis ante Dionysium
Areopagitam, qui eo magistro glo-
riatur, sic intellige; fuisse illum Athe-
nis creatum Episcopum, non titulo,
sed caractere; qua ratione complures
Presbyteros primis Ecclesiæ sæculis

fuisse ordine & caractere , non titulo Episcopus , ex Hieronymo & ex Paulo ipso Apostolo alibi docuimus. Ut sit fides beato Michaëli Syngelo Hierosolymitano , qui in elogio S. Dionysii , illum asserit à Paulo Apostolo primum Atheniensibus fuisse Episcopum consecratum. Quæ porrò Hierothei scripta , nec Timotheum , nec se ipsum satis capere affirmat Dionysius , ne dubita quin ea fuerint de mysticæ Theologiæ arcanis , quæ Hierotheus *patiens divina* , ex propriâ experienciâ contexuerit. Quæ quàm sublimia fuerint , & supra multorum etiam Theologorum captum , intelliges ex hujus argumenti tractatibus à Blosio , à Joanne de Cruce , & à sanctâ Virgine Teresiâ conscriptis ; ut de cæteris taceam.

Sufficere posset ad vindicandos Areopagitæ libros suos unum hoc argumentum , cujus vim nemo adversariorum unquam eludet : alterum haud impru-

OPUSCULUM I. 49

imprudenter attigit Petrus Halloix in suo Dionysio, quæstione 2. argumento quinto. *Non est, inquit, divini moris, nec æternæ illius providentiæ, opera vana & fictis mendaciis plena, veris ornare & cohonestare miraculis. Areopagite opera, cum variis infirmitatibus in tanti viri honorem applicarentur, multis divinitus honestata sunt miraculis, ut capite xxx. Vite attigi. Quare, signum est satis evidens & luculentum, ejus esse illa opera, cujus in honorem ea patrata sunt.* Scio reponi posse, mirabiles ejusmodi eventus; fidei potius precantium tribui solere quàm sacrorum pignorum veritati. Aliam admoveo machinam, magnorum virorum auctoritatem, qui Dionysii, de quibus agimus libros, quin legitimi essent Areopagitæ partus, minimè dubitarunt.

Ex hoc testium innumerabili cœtu duos omnium instar in rem nostram voco, Thomam Aquinatem, & Franciscum Suarezium. Ille verè Angeli-

D

50 De S. Dionysii ætate.

cus Doctor Summam suam Theologiam, aliâque opera sua scholastica magnam partem ex Dionysii libris contexit, ut uno ferè oculi motu intueris in serie locorum quæ ex iis S. Thomas citavit, quam proponit Balthazar Corderius in Prolegomenis tomi prioris ejus operum, observatione generali duodecimâ, quam sic oritur: *Juvabit etiam non parùm ad pleniorẽ S. Dionysii intelligentiam, scire loca quæ D. Thomas ex ipso citat, ut sicut Doctor Angelicus ex illo Sole magnum Sapientie lumen accepit, ita vicissim luminis ejusdem radios ad captum nostrum aptè distributos, hierarchico ritu ad nos transfundat.* Sic verò concludit, post accuratam non tantùm librorum, sed etiam capitum singulorum recensio- nem, ex quibus hausit magnus Doctor: *Ex his, aliisque locis quæ me effugerunt, facile patet, Angelicum Doctorem totam ferè doctrinam Theologicam ex purissimis Dionysii fontibus hausisse; cum vix ulla*

OPUSCULUM I. 51

*fit periodus, è quâ non ipse tanquam
apis argumentosa Theologicum succum
extraxerit, & in Summam, veluti
quoddam alveare, pluribus quætionibus
articulisque seu cellulis, Theologico melle
servando distinctum redegerit.*

Porro Suarez, de quo dubitatum
doctiorne esset, an sanctior; de quo
sæpè quæsitum an ævi nostri dicendus
habendusque esset Thomas Aquinas,
an verò Augustinus: ille in præfatio-
ne tomi sui de Angelis, cavendos ad-
monet qui Dionysio Areopagitæ libros
suos abrogare contendunt. Hic ego
quæsierim ex Hypercriticis nostris,
satisne prudenter in his summis viris
discernendæ librorum ætatis pruden-
tiam desiderent, atque an modestè sa-
tis eos imperitiæ notare audeant. Nunc
Morini quædam objecta diluamus.

I. *Certissimum est, inquit, istius viri,
quicumque ille sit, Opera per hæreticos or-
bi Christiano primùm innotuisse. Hoc
verò nos falsissimum esse contendi-*

mus : nota enim fuerunt nonnullis ab ipso Dionysii auctoris ævo ; quamvis primis Ecclesiæ sæculis in vulgi usus emissa non fuerint , ipsius videlicet auctoris cautione ; quam aperuit cap. i. de Ecclesiasticâ Hierarchiâ , capite i. de divinis nominibus , & capite i. de mysticâ Theologiâ. Hujus consilii ratio fuit , quia cùm priscis illis temporibus laborandum esset in propagandâ fide , ac stabiliendis mysteriis ad salutem necessariis ; putà de Dei unitate in essentiâ , & Trinitate in personis ; de Christi Incarnatione , Passione , Resurrectione , & Ascensione , de præceptis caritatis erga Deum & proximum , de petendis in oratione Dominicâ ; (ex quibus ferè constat illud quod pueris & rudibus tradi solet doctrinæ christianæ compendium) non erant oneranda neophytorum ingenia tot illis arcanis , quæ libris Dionysianis continentur. Et hoc ipsum videntur spectasse Origenes , Eusebius , Hier-

OPUSCULUM I. 53

ronymus, aliique primorum quatuor
Ecclesiæ sæculorum Patres, ut consul-
to ab iis memorandis abstinere quæ
ad vulgi usum nollent traduci. Hinc
raritas exemplarium: quam etiam au-
xisse creditur externorum Philosopho-
rum, Platonis, Philonis, aliorumque
mundi sapientum invidia, qui Diony-
sianis sententiis velut propriis passim
usi, fontes ipsos unde hauserant, obli-
mare atque extinguere studuerunt.
Alioqui dubium non est, quin Diony-
sii opera norit Chrysostomus, qui
eum *πετηνὸν τῆς οὐρανῆς*, hoc est, volu-
crem cæli appellavit, teste Anastasio
in Epistolâ ad Carolum Calvum: &
plurimæ exstant sententiæ Gregorii
Nazianzeni, Clementis Alexandrini,
aliorumque Patrum, qui primis qua-
tuor à Christo sæculis floruerunt, quas
ad gustum Dionysii Areopagitæ descri-
ptas esse prudentissimus quisque agno-
scit. Has collegere plurimas Marti-
nus Delrio in *Areopagiticis*, & Petrus

D iij

54 *De S. Dionysii etate.*

Halloix in suo Dionysio : quibus addas per me licet Joannem Pearson Presbyterum Anglum in Vindiciis Epistolarum S. Ignatii , adversus Joannem Dallæum, parte 1. cap. 10. ubi vulgatorum Dionysii Operum auctorem, quarto post Christum sæculo , & postremis Eusebii Cæsariensis temporibus scripsisse contendit , alioqui probrosâ pseudo-Dionysii appellatione abusus.

2. Sed instat Morinus capite illo primo , numero VII. Antiquissimum, ait , monumentum ecclesiasticum in quo Dionysii Areopagitæ , & Operum ejus diferta fit mentio , habetur tomo 2. Conciliorum, in collatione Constantinopoli in Justiniani Imperatoris palatio facta anno 532. inter catholicos & hæreticos Severianos, sive Acephalos. Utrosque Constantinopolim accersiverat Imperator , ut collatione habitâ experiretur, an mutua concordia inter eos conciliari posset. Episcopi quinque catholici aderant cum

OPUSCULUM I. 55

Presbyteris septem : Acephali verò
Episcopi sex, quos nonnulli Presby-
teri & Monachi comitabantur. In
collatione secundæ diei sic Catholici
objicientibus hæreticis respondent :
*Quod autem prius dici debuit, hoc in
ultimo dicimus. Illa enim testimonia
quæ vos Dionysii Areopagitæ dicitis,
unde potestis ostendere vera esse sicut suspi-
camini ? Si enim ejus erant, non potuis-
sent latere beatum Cyrillum. Quid au-
tem de beato Cyrillo dico ? quando &
beatus Athanasius, si pro certo scisset ejus
fuisse, ante omnia in Nicæno Concilio,
de consubstantiali Trinitate eadem testi-
monia protulisset adversus Arrii diversæ
substantiæ blasphemias. Si autem nullus
ex antiquis eorum meminit, unde nunc
potestis ostendere quia illius sint, nescio.*
Ad hæc refero ; quid mirum si ignoti
fuerunt libri Dionysii Areopagitæ
quinque illis Episcopis & septem Pre-
sbyteris in Justiniani palatium evocatis
anno 532. cùm illi ob causas quas di-

ximus, vix ullis in Bibliothecis expositi essent? Athanasio autem & Cyrillo satis fuit, Arrianos aliosque sui temporis hæreticos ex Scripturis sacris confutare; præsertim cum illo adhuc tempore Opera Dionysii nondum publico satis probata essent.

3. Urget Morinus: Citat passim Dionysius omnes Joannis Evangelistæ libros, adeoque Apocalypsim, quam constat receptam non fuisse inter Scripturas canonicas ante Concilium Laodicenum, nec ante Gregorium Nazianzenum, nec ante Amphilochem, aut ab aliis Græcis, ut testatur Hieronymus in epistolâ 129. ad Dardanum. Esto: quid mirum si Dionysio Joannis Apostoli æqualis sui, & amicitiam sibi conjunctissimi Opera nota fuere, & probata, quæ deinde pedetentim vulgo innotuere?

4. Pergit Morinus: Ante Concilium Nicænum *ovótav* ab hypostasi non distinxere Patres. Respondeo: His ocu-

OPUSCULUM I. 57

latior Dionysius distinguendam cognovit tertio ante Nicænam Synodum sæculo.

5. Millenariorum sententiam improbat Dionysius Hierarchiæ Ecclesiasticæ capite 7. hujus auctorem perstringens Papiam Episcopum Hierapolitanum. (ut censet hunc locum exponens Maximus) Testatur autem Papias apud Eusebium lib. 3. Ecclesiasticæ historiæ, capite ultimo, neminem Apostolorum se unquam vidisse. Fortasse autem vidit Papias Dionysium Areopagitam qui omnibus Apostolis superstes fuit. Utut sit, Papiæ non meminit Dionysius, sed tantum erroris Millenariorum, cujus origo non à Papiâ, sed ab ipso Apocalypsis capite vigesimo malè intellecto, & secundum litteræ corticem; non, ut oportuit, secundum verum & mysticum sensum accepto repetenda est.

6. Capite ultimo libri de Hierarchiâ Ecclesiasticâ, dicit auctor se tenere de

58 *De S. Dionysii etate.*

baptismo infantium quod divini, inquit, nostri Pontifices ab antiquâ traditione mysticè edocti ad nos usque produxerunt. Non conveniunt hæc verba (ut putat Morinus) Apostolicorum temporum viro. Conveniunt porrò, ut opinor, maximè, & præsertim Dionysio macrobio; qui, ut ostendimus, septuaginta annos in laboribus Apostolicis exegit. Quis verò nescit, longum & breve, antiquum & recens, novum & vetus comparatè dici; idèmq; esse uni vetus, quod alteri novum? Antiquus erat Dionysius comparatè ad sequentium sæculorum viros; Dionysio tamen antiqua erat traditio quæ ab Apostolis manaverat, aut ab aliis Christi discipulis qui Christo convixerant, & qui plerique, ac fortasse omnes, tum cum hæc ille scriberet, è vivis erepti ad superos evolarant.

7. Quæ de Monachis scripsit Dionysius, frustra contendit Morinus primo Ecclesiæ sæculo non convenire,

ut intelliges ex Balthazare Corderio,
& ex auctoribus ab eo citatis annota-
tione in caput sextum de Hierarchiâ
Ecclesiasticâ.

8. Restat difficultas, quam sic pro-
ponit Morinus parte illâ secundâ de
ordinationibus, cap. 5, num. 1. *Refert*
Dionysius capite 4. de divinis nomini-
bus, testimonium ex epistolâ S. Ignatii
ad Romanos, cùm ad martyrium ducere-
tur, scribentis. At librum de divinis no-
minibus dedicat Dionysius S. Timotheo
Epheſiorum Episcopo. Vivebat igitur Ti-
motheus post Ignatii epistolam ad Roma-
nos missam. Verùm ex eodem Ignatio
scribente ad Philadelphios constat Timo-
theum, cùm Ignatius ad Romanos scri-
beret, defunctum fuisse. Constat præter-
ea ex epistolâ ejusdem Ignatii ad Ephe-
sios, Onesimum Timotheo successisse. Ita-
que scribit Dionysius Timotheo, longo
tempore post Timothei mortem.

Ad hanc objectionem responderet S.
Maximus, hoc testimonium à Diony.

sio non esse allegatum ; sed cum ab aliquo minus perito ad marginem adnotatum fuisset , postea in textum à margine irrepisse. Id ipsum affirmat Petrus Halloix quæstione 2. & 3. de Operibus S. Dionysii. Ubi etiam multis refellit & Dextrum , & Bivarium , qui Timotheum , ad quem scribit Dionysius , Marcellum interpretati sunt. Censuit Cardinalis Baronius Timotheum illum non esse Ephesiorum notissimum Episcopum , sed alium quempiam ejusdem nominis. Urget autem Morinus , Timotheum illum , quamvis Episcopum , sæpe à Dionysio *filium* nuncupari : quod certè , inquit , *absurdum est , & ab usu ecclesiastico , & à rectâ ratione maximè alienum.*

Quicquid autem sit de illo Ignatii loco , *amor meus crucifixus est* , sive sit Dionysii ipsius , sive à glossatore in ejus textum insertus , aliam in eo viam , quâ his difficultatibus me expediam , quam & sequitur & multis probat

OPUSCULUM I. 61

Petrus Halloix. Experimur nos qui scribendis libris incumbimus, subinde illos à nobis retractari, & iis interpolari adjectionibus quæ illi tempori non conveniunt quo primùm eos scribere aggressi sumus. Quod cùm etiam junioribus certum sit contingere, quantò magis in Dionysio admittendum est, quem ex Michaële Syngelo supra ostendimus, annos admodum septuaginta quæ scribendis ad bonum publicum libris, quæ excursionibus in diversas provincias, aliisque Apostolicis laboribus exegisse. Fuisse autem Timotheum timidioris ingenii, & ætate juniorem Dionysio, eoque *νατὰ τὸ πρότερον filium*, ab eo subinde appellatum, scitè admonet Petrus Halloix, præsertim quæstione illâ tertiâ de vitâ & Operibus S. Dionysii, s. *Secundum argumentum*, ubi hæc habet: *Iam autem Timotheus respectu Dionysii erat admodum juvenis, quippe qui Neronis tempore vocetur adolescens, & ad quem*

62 De S. Dionysii ætate.

scribens Paulus dicat : Nemo adolescentiam tuam contemnat. tùm autem Dionysius duplam circiter illius ætatem exegerat. Valet porrò hæc observatio, etiam ad id quod opponit Morinus citare Dionysium nonnulla ex Apocalypsi, & ex Evangelio Joannis, & alia quædam proferre, vivente adhuc Timotheo nondum scripta, aut nondum promulgata. Hæc nimirum post mortem Timothei scriptis suis illigavit Dionysius, multis annis ei superstes, cùm Opera sua subinde recognosceret.

DE
UNA S. SYRA,
five SYRIA,

VIRGINE RILLIACENSI
pariter & Eboriacensi, sancti Fiacrii sorore, alterâ ferè à Trecis leucâ horariâ, in pago sui nominis ad Sequanam, miraculis celebri.

OPUSCULUM II.

D E

U T A 3 2 Y R A 3

U T A 3 2 Y R A 3

U T A 3 2 Y R A 3

U T A 3 2 Y R A 3

U T A 3 2 Y R A 3

U T A 3 2 Y R A 3

D E

UNA S. SYRA,
sive SYRIA,

VIRGINE RILLIACENSI
pariter & Eboriacensi, sancti Fiacrii sorore, alterâ ferè à Trecis leucâ horariâ, in pago sui nominis ad Sequanam, miraculis celebri.

OPUSCULUM II.

ERMAGNI referre existimo ad Sanctorum cultum, ut de illis non nisi benè comperta assermentur. Nam si de illorum genere aut rebus gestis incredibilia quædam cir-

E

cumferantur, proximum est ut de eorum quoque sanctitate vacillet populorum fides, & obganniant insultentque hæretici, qui Sanctorum venerationem pro superstitione habent.

Protulit recentior ætas Scriptores nonnullos, qui sanctam SYRIAM prioribus sæculis per Galliarum Ecclesias præcipuâ in veneratione habitam, in duas diffudere: unde hæsitatio in vulgo, num Rilliaci verum in illâ numen, an larvam numinis colat. Facem his prætulit Arturus du Monstier in sacro Gynecæo, & illo copiosior Carolus Cointius in Annalibus Ecclesiasticis Francorum, tomo tertio, ad annum Christi 652. numero LV. *Erat, inquit, beato Fiacrio soror, nomine Syra. Hæc relictâ patriâ fratrem in eremo Meldensi jam degentem adiit, ab eoque, necnon a Farone Meldensi Pontifice confirmata est in sancto proposito: deinde concessit in disciplinam Farae piissimæ Abbatisse, quæ soror erat Faronis Episcopi.*

OPUSCULUM II. 67

præerátque Brigenſi puellarum Monafterio. Illic omni obſervantiâ caſtimonia, abſtinentiæ, pietatis, obedientiæ, humilitatis, caritatis, adeò cæteris Monialibus prælu- xit, ut evocata fuerit Catalaunum: ibi Monafterio exſtructo, cui etiam poſteâ præfuit, inſignem ſui reliquit memoriã, multis in vitã poſtque mortem clara mi- raculis. Tum poſt paucos verſus: Ca- talaunenses Syram virginem confundunt cum Syriã matronã, cujus feſtività ſexto Idus Iunias in pago Trecenſi cele- bratur, ut illo die Molanus in Additioni- bus ad Uſuardum docet his verbis: In territorio Trecaffenſi, B. Syriæ, ma- tronæ. Eundem errorem commiſerunt Menardus libro ſecundo Obſervationum ad diem octavam Iunii, & Deſguer- roisius in Vitã ſanctæ Syriæ, ſub Leuſo ſeu Lupo Epifcopo. Vox (matrona) quã Uſuardus utitur, non parum torquet Deſ- guerroiſium, qui virgines nobiles à ve- teribus Grammaticis matronas olim dictas affirmat, nec ullum aſſertionis ſue teſtem.

producit. Quo tempore Syria vixerit, haud scitur. Hujus mentio fit in solis Actis sancti Saviniani, ad cujus tumulum insigni miraculo visum recepit. Beatus Savinianus in agro Trecensi martyrium subiit sub Aureliano Imperatore: sed ab ejus passione usque ad atatem Syria quantum temporis intervallum effluerit, manet incompertum. Duplicem sancti Saviniani Vitam edidit Bollandus: priorem ac vetustiore ex duobus codicibus, Trevirensi & Rotomagensi; alteram ex Promptuario Tricassino Nicolai Camuzati aliquantò prolixior, & ex priore elegantius expolitam. In utriusque fine narratio initur de Syriâ muliere cecâ, quæ cum multa de sancti Saviniani martyrio & miraculis audiisset, locum in quo sepultus quiescebat, expetiit, visumque recuperavit, quem ab annis quadraginta, ut Petrus de Natalibus & Bollandus scribunt, aut ab annis septuaginta, ut Trevirensis codex habet, amiserat. Subjicit loca integra ex duab'

29. Janua-
vii.

OPUSCULUM II. 69

Vitis S. Saviniani, & sic denique concludit: Plura de sanctâ Syriâ in antiquis monumentis non inveniuntur. Sanctus Savinianus (ut Camuzatus in notis ad precitatam ejusdem Martyris historiam observat) capite truncatus est prope Sequanam, in oppidulo quatuor leucis ab urbe Tricassinâ remoto, quod olim dicebatur Rilliacum, deinde à sancto Saviniano nomen accepit, nunc autem sanctæ Syriæ vocabulo nuncupatur. Ibi sancta Syria sepulta fuit in ediculâ quam ipsa construxerat, ubi hodieque custodiuntur ejus reliquie, arêâ capsâ affabrè factâ conclusæ: ad quas frequentissimus habetur peregrinorum concursus, præsertim eorum qui calculo laborant: & in illis curandis egregia quotidie miracula divinitus eduntur. Fuit igitur sancta Syria mulier Tricassina, quæ nec Meldas unquam, nec Catalaunum adiit: distinguïque debet à beatâ Syrâ sancti Fiacrii sorore, quæ monasticam vitam in Cœnobio Brigenfi Meldensis diœceseos duxit, &

Monasterium puellarum prope Catalaunum postea construxit, gubernavitque. In suburbano Catalaunensi, ad illum locum ubi Parochus sancti Sulpitii suas aedes habet, haud pridem visebantur adhuc rudera veteris claustrum, cui nomen erat sanctae Syriae, ut ex quorundam seniorum relatione scribit Desguerroisius loco supra citato.

Vult igitur Cointius distingui Syram à Syriâ. Syram asserit sancti Fiacrii sororem, Virginem, ac primùm Monialem in pago Brigenfi sub sanctae Faræ disciplinâ, tum deinde in Catalaunensi Parthenone, piarum Virginum Præfectam, septimo post Christum sæculo sanctitate & miraculis celebrem. Syriam porrò fuisse ait matronam, hoc est, aut viduam, aut conjugatam, patriâ Tricassinam, quæ post quadraginta aut plurium annorum cæcitatem, ad sancti Saviniani Martyris reliquias deducta, ejus apud Deum interventu visum receperit; incertum

OPUSCULUM II. 71

quo tempore, quove post Christum
 sæculo: illam deinde iis præsertim qui
 ex calculo laborent, miris modis opi-
 tulari solitam. Addit & argumentum
 à diebus festis: nam Syriam Rillia-
 censem coli dicit à Trecensibus & à
 Catalaunensibus sexto Idus Junii; Sy-
 ram porrò à Meldensibus decimo Ka-
 lendas Octobris.

Syriæ genus regium, & patriam
 Scotiam Cointius silentio prætermi-
 tit. Illam Hiberni æquè ut Scoto-
 britanni sibi vendicant: Hiberni ex
 principio posito, quòd omnes penè
 Sancti, & quoquomodo illustres, qui
 supra quingentos abhinc annos Scoti
 leguntur, ad majorem Scotiam sive
 Hiberniam pertinere putandi sint. At
 hoc principium haud ita firmum vide-
 tur, quin multis in exemplis vacillet.
 Hector Boëthius, & Joannes Lestæus
 Rossensis Episcopus, probi certè &
 disertis scriptores, Fiacrio & Syriæ
 patriam asserunt Scotiam minorem

E iiij

sive Albionensem, quæ est insulæ Britannia pars borealis : patrem utrique fuisse aiunt Eugenium Regem ejus nominis quartum ; fratres Ferquhardum & Donevaldum ; educatorem Connanum Sodorensis Episcopum, magnæ sanctitatis virum : utriusque migrationem in Gallias ex suæ gentis monumentis affirmant. Nihil profecerunt Hiberni quod harum testimoniorum fidem eleverit.

Jam quid habet Cointius, quo contra Gallorum antiquam traditionem Syram à Syriâ discernat ? quæ Gallorum vulgo *sainte Syre*, Latinis usu communi nunc Syra, nunc Syria vocitata est. Omnes consule qui de illâ, Scotos, Hibernos, Gallos, antiquos, recentiores, cufos, manuscriptos, quotquot unquam novêre ; ab his illam promiscuè nunc Syram, nunc Syriam appellatam reperies.

Cointius eandem facit Syram Brigensem & Catalaunensem ; ab hac Ril-

OPUSCULUM II. 73

liacensem distinguit, quam Syriam nuncupat. Brigensem porro asserit *multis in vitâ postque mortem claruisse miraculis*. Proferat vel unum certo affirmatum testimonio quod ad Syriam Rilliacensem non pertineat. doceat nos ubinam Brigensium vel Catalaunensium existat sanctæ Syræ reliquiæ, extra Rilliacensem ejus ipsa nothecam omnibus notam. Dicat cur post omnem memoriam, æquè à Rilliacensibus, seu Trecensibus, & à Catalaunensibus Syra seu Syria colatur ad diem Junii octavam, si non eadem utrorumque patrona est.

Urget tamen Cointius, *mulierem* nuncupari in Actis sancti Saviniani Syriam Rilliacensem, cum Syra Brigensis seu Catalaunensis, sancti Fiacrii soror, fuerit virgo. Cur ergo Christus scientiarum Dominus matrem Virginem compellans, ait: *Mulier, ecce filius tuus*? Scribit Caius, mulieris nomine etiam virginem viri potentem conti-

neri. Plautus non uno loco mulierem dixit de virgine; sed de adultâ: puellam enim infantem, aut adolescentulam & viro nondum maturam nemo mulierem dixerit. Est ergo mulier & sexûs nomen & ætatis. Sed instat Cointius: *Vox (matrona) quâ Usuardus utitur, non parum torquet unius Syræ seu Syriæ assertores. Nusquam sic locutus est Usuardus; sed Molanus in Additionibus ad Usuardum v. 1. Idus Junii, & ante Molanum quinquaginta ferè annis Cartusiani Colonienses Syriæ matronæ meminere. Quid tum? Matrona dicitur (inquit Gellius lib. 8. cap. 6.) qua in matrimonium cum viro convenit, etiamsi liberi adhuc non sint suscepti. His addiderim ego aut generis aut dignitatis prærogativam: quis enim matronam appellet, plebeiam & de face populi mulierculam? Meretrici opponitur matrona apud Plautum non uno loco. Hæc vis vocis hujus prisco Latine, eoque gentili. At Christianis sæ-*

OPUSCULUM II. 75

eulis, quis nescit, domnam seu matronam vulgò cenferi Virginem Deo dicatam? præsertim si nobilis, si provecæ ætatis, si aliis præposita.

Notum est omnibus Moniales in Gallia vulgò Domnas seu Dominas nuncupari; præsertim in Ordinibus Benedictino & Cisterciensi. Exempla sunt non unius aut plurium, sed omnium quæ illæ inhabitant Monasteriorum; unde dicuntur Divione, Dolæ, Remis, *les Dames du Tard, d'Onnens, de S. Pierre, de S. Estienne, &c.* Immò ex illis nonnullæ absque adjuncto *Aux Dames, le Pré aux Dames, &c.* Cùm autem de Monialibus agitur, promiscuè Domnæ seu Dominæ, & matronæ vocabula usurpantur. Sozomenus lib. 7. Hist. Eccles. cap. 21. *Cùmque Baptista reliquias inde auferre vellet, sola, ut aiunt, ei restitit Matrona, que sacrata quidem Virgo erat, &c.* Capite eodem ter prætereà meminit ejusdem matronæ, quam ad extremum *sacrarum Virginum Magistram*

fuisse dicit. In Græco textu *μαρτώνας* leges, voce Latinæ originis ævo illo in Græcorum usus receptâ. Quid ergo mirum si à Molano, aliisque Ufuardi Glossatoribus matrona nuncupata est sancta Syria, quam & Monialem & genere clarissimam, & grandem ætate, & sacræ suæ familiæ Præfectam fuisse, Gallis æquè, apud quos vitam exegit, & Scotis ex quibus prodiit, indubitatum est.

Stemus igitur in majorum nostrorum traditione, & omiffis recentiorum istis argutiis, unicam agnoscamus Syram seu Syriam, regio Scotobritannorum genere ortam, sancti Fiacrii sororem, Virginem, in sanctæ Pharae Scholâ Monialem, Catalauni Monialibus præfectam, ad Martyris Saviniani reliquias cæcitate absolutam, Rilliaci olim lapideo sepulcro, nunc operoso mausolæo conditam, miraculis latè celebrem.

Sed labor est in hac rerum gesta-

OPUSCULUM II. 77

rum disponendâ serie. Dubitare vix
 cuiquam licet, quin sanctæ Syriæ, quam
 & regium genus, & vitæ sanctitudo,
 & plurima edita miracula commenda-
 rent, res gestæ jam olim conscriptæ
 in majorum nostrorum manibus fue-
 rint: sed quæ Sarracenorum, Nort-
 mannorum, atque Hungarorum bar-
 baræ irruptiones, Galliarum plerisque
 Ecclesiis, sacrisque eorum monumen-
 tis vastitatem attulere, eisdem & san-
 ctæ Syriæ Vitam conscriptam periisse
 par est existimare. Crebrescentibus in-
 terim ejus miraculis studium etiam re-
 pullulavit, genus nosse & res præclare
 gestas Patronæ suæ ac Liberatricis.
 Tunc verò emerfit fabula de genitore
 ejus Davide Scotorum Rege, cui
 Margarita conjux cùm Fiacrium quo-
 que genuisset, Edmundo postmodum
 secundis nuptiis sibi conjuncto, quin-
 que alios liberos, Levicum, Floren-
 tium, Furseum, Mansuetum, & Tri-
 duanam ex eo suscepit. Hæc in ryth-

micis versiculis Gallico sermone concinnatis typis mandata adhuc supersunt : sed & ducentis ferè abhinc annis in Breviarium Autisiodorense inculcata fuerant , referunturque à Benedicto Gonono in Vitis Patrum Occidentis : ac (nisi me conjectura fallit) illa ipsa sunt quæ novem digesta Lectionibus in Ecclesiâ Trecenti recitari solita erant festivo sanctæ Syriæ die, ex institutione Henrici de Noâ , Decani Cathedralis Ecclesiæ S. Petri Trecentis , ut legere est in ejus Epitaphio anno Domini millesimo trecentesimo, feriâ sextâ post festum sancti Barnabæ vitâ functi.

Verùm cum ad annum à Christo millesimum David eo nomine primus Scotorum Rex , ex rerum Scoticarum Scriptoribus pertinere intelligeretur, & Fiacrium Syriæ fratrem quadringentis ferè antè annis, per Faronis Meldensis Episcopi tempora floruisse constaret, compertum est Boëthii maximè,

OPUSCULUM II. 79

& Lestæi testimonio, Fiacrio & Syriæ patrem fuisse Eugenium inter Scotorum Reges ejus nominis quartum. Hoc igitur supra centum abhinc annis, in æde sanctæ Syriæ sacrâ, vitreo fenestræ clastro & impressum coloribus & litteris inscriptum est, & in ejus Vitâ recensitum: necdum tamen de totâ ejus historiâ inter omnes convenit. Etenim Desguerroisius qui unicam agnoscit Svriam & sancti Fiacrii sororem & virginem, tamen illam negat Monialem fuisse in Eboriacensi seu Brigenfi Monasterio sub Farâ Abbatisâ: negat & Catalaunensibus Monialibus præfuisse verè ac propriè Abbatissam, sed tantùm affectu Matrem atque hortatricem ad omne virtutis genus. Cæcitatem verò multis precibus à Deo impetrasse dicit, adhuc in patriâ suâ, ut procos à se averteret, à quibus ad nuptias importuniùs poscebatur. Id porrò suspectum nobis est, cùm à Scotis Scriptoribus nec potuisse

ignorari, (utpote apud ipsos gestum) nec prætermitti debuisse videatur.

Longè prudentiùs ac verifimiliùs Gabriel Bucelinus in Menologio Benedictino, quo ad sanctæ Syriæ historiam Scotis æquè & Gallis fidem suam factam tectam esse voluit. sic enim ille ad sextum Idus Junias: *In territorio Trecenti, sanctæ Syriæ Virginis, sororis sancti Fiacrii. Syria Eugenii IV. Scotia Regis filia, contemptis mundi illecebris & fastu regio, cucullum purpure præferens, perfectioris vitæ absolutissimam magistram sanctam Burgundophoram Abbatissam habuit. Oculorum autem vitio cùm laboraret, & apud Rilliacum pagum cœmeterium ingressa, in preces attentius incumberet, sancti Saviviani Martyris diu latens sepulcrum divinâ revelatione cognovit, atque oculorum usum recipere meruit. Conditâ autem super tumulo Martyris cellulâ, vitæ deinceps reliquum inibi transigens, vigiliarum, jejuniorum, orationûmque*
conti-

OPUSCULUM II. 81

continuatione, solo ferè spiritu vixit. Claruit plurimis à morte prodigiis, insigni peregrinorum concursu celebrata; eorum maximè qui acutissimis calculi doloribus exagitantur.

Rectè hæc quidem Bucelinus de cæcitate, quæ Syriæ non in patrio solo, sed in Galliis obvenerit: quia tamen de Catalaunensi ejus domicilio nullam mentionem fecit, existimare visus est cæcam illam factam in ipso Eboriacensi sanctæ Faræ Monasterio; indeque divino impulsu in Rilliacum pagum deductam & de Saviniani Martyris loco sepulturæ divinitus fuisse admonitam, & ejus productis reliquiis visum recepisse. At quomodò non potius credatur, migrasse Syriam è Meldensi territorio Catalaunum, ubi integris adhuc sensibus novæ familiæ præesset? ibique oculorum amisso usu annos aliquot perstitisse, donec Rilliacum exinde concederet, & Saviniano gloriam, & sibi lumen adlatura?

F

Servatâ igitur hinc Scotis Scriptoribus, inde Gallicanarum Ecclesiarum traditionibus suâ fide, sic totam sanctæ Syriæ historiam in pauca contractam percommodè digesseris.

Nata est Syria patre Eugenio hujus nominis quarto, Scotiæ minoris in Britannia Rege, haud procul initiis septimi post Christum sæculi. Fratres habuit, Ferquhardum, Fiacrium, & Donevaldum; qui omnes cum Syriâ sorore à pio parente in Connani Sordensis Episcopi viri sanctissimi disciplinam traditi haud eosdem tulere fructus. Etenim Ferqualdus improbissimis moribus, ob immania scelera à suis regno est privatus. Fiacrius abdicatâ sæculi vanitate, clam suis in Gallias elapsus, ad Faronem Episcopum se contulit, à quo donatus agello, ubi nunc etiam colitur, in eo, solitarium vitæ genus amplexus est: nec ullis suorum precibus adduci potuit, ut relictâ suâ eremo ad regnum capes-

OPUSCULUM II. 83

sendum in patriam rediret. Quare Donevaldo juniori regia dignitas delata est à Scotis, qui variâ usus fortunâ, cùm paucis annis regnasset, cæsus in bello est.

Fiacrii sanctitatis ac miraculorum famâ excitâ ejus soror Syria, cum ejusdem propositi piarum puellarum cœtu ad eum in Gallias venit: ubi de ejus consilio, annuente beato Farone Meldensi Episcopo, illæ in hujus sororis sanctæ Faræ Monasterium Eboriacense concesserunt: cùmque ibi per aliquod tempus vitæ totius regularis institutis excultæ fuissent; emissæ sunt Catalaunos versûs, coloniam apud eos deducturæ cui præposita est Syria. Exstabant adhuc patrum memoriâ hujus Parthenonis rudera, quod de sanctæ Syriæ nomine appellabatur. Sed accidit mirabili Dei providentiâ, oculorum usu destitui Syriam, ut (sicut de cæco nato in Evangelio legitur) manifestarentur opera Dei in illâ. Post-

quàm enim longam cæcitatem ad feminiles usque annos summâ animi æquitate perpeffa est, divinis cœpit illustrationibus clarescere.

Notum erat omnibus, Savinianum quemdam jam à priscis sæculis Rilliacensem pagi Trecensis villam egregio nobilitasse martyrio; sed post persecutionum procellas ignotus vulgo erat ejus sepulturæ locus. Divinitus illum edocta est Syra, promissione à Deo acceptâ, ad sacri ejus monumenti apertionem visum se momento recepturam. Divino oraculo fidem fecit eventus: deducta est ad locum, fossiles adhibiti, ad thesaurum altè reconditum perventum est: productis Martyris reliquiis Syra visu potita est. Ibi ergo sedem sibi delegit, ibi sub sancti Saviniani nomine dicatam Deo ædiculam exstrui curavit, ibi morum sanctitate ac miraculis inclyta quod vitæ reliquum fuit, exegit. Quare eodem loco sanctissimè moriens, in eâdem

OPUSCULUM II. 85

ædiculâ primò faxeum tumulum, pòst etiam mausolæum habuit. Inde pronis auribus piorum supplicum preces excipere solita; illorum maximè solatio, qui calculi sævissimis doloribus discruciantur.

Ad regiam Syriæ originem plurimum lucis affudit Beda ei suppar; immò spectare illam visus est, cùm ait libro 3. capite 8. Historiæ gentis Anglorum: *Cujus filia* (nempe Earconbercti Cantuariorum Regis) *Earcongota, ut condigna parenti soboles, magnarum fuit virgo virtutum, serviens Deo in Monasterio, quod in regione Francorum constructum est ab Abbatissâ nobilissimâ, vocabulo Farâ, in loco qui dicitur Brige. Nam eo tempore necdum multis in regione Anglorum Monasteriis constructis, multi de Brittaniâ monastica conversationis gratiâ, Francorum vel Galliarum Monasteria adire solebant: sed & filias suas eisdem erudiendas, ac sponso celesti copulandas mittebant; maximè*

in Brige, & in Cale, & in Andilegum Monasterio. Neque opponas Georgii Buchanani excucullati apostatae malignum silentium, cui non tantum Fiacrii & Syriae, & genus & sanctitudo, immò & aliorum Scotiae Sanctorum pietas ludibrium fuit; sed ipsa etiam Augustini Anglorum Apostoli de Paschatis ritu adversus Quartadecimanos religiosa contentio, quam homo impudentissimus velut inutilem & falsis adumbratam miraculis sacrilego suo stylo perstringere ausus est. Sanctior est nobis Leslæi Rossensis Episcopi fides: potior Hectoris Boëthii auctoritas, qui ut Scotorum Historiam conderet, Regis ac regionum ministrorum potestate usus, omnia excussit rerum Scoticarum monumenta, & quidquid in totius Scotorum regni bibliothecis bellici tumultus reliquum fecerant, suamque exinde historiam contexit, ut profiteretur ipse in sui operis præfatione ad Jacobum quintum ejus

nominis Scotiæ Regem.

Andilegum, in notis ad hunc locum Bedæ, ostendi ex Bruschio, & ex aliis, Monasterium esse Alfatia superioris, haud procul sanctâ Othiliâ, quod Richardis Imperatrix à Carolo Crasso separata ædificiis opibusque auxit; cùm ducentis amplius antè annis à sancta Salabergâ fuisset fundatum de S. Walberti Luxoviensis Abbatis consilio, quadraginta ferè à Luxovio miliaris.

In sanctæ Syriæ adnotandis miraculis, Trecentium ac Rilliacensium & diligentiam requiro & delectum. Multa negliguntur, quæ si ab idoneis excepta testibus, & scriptis mandata essent, plurimùm Dei & Sanctorum augerent gloriam, & piis mentibus plurimùm conferrent utilitatis. Multa vulgi ore circumferuntur, & infuscantur fabellis, quæ apud prudentes fidem non faciunt. Admonet Desgueroisius lectores suos, minimè ausum

se esse de nomine appellare, famosum & è primâ nobilitate Calvinianæ hæreseos sectatorem, qui invocatâ olim sanctâ Syriâ, immanibus à calculo tormentis exemptus est. Immò propter hanc ipsam causam (si res ita se haberet) debuisset ille omnibus innotescere, ut intelligeretur prolem esse Syriam illius patris qui Solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injustos. Sed rem incredibilem narravit Desguerroisius, & æquivoco delusus est. Nam Gaspar Coliniacus à beatâ Syriâ perfanatus, benè Catholicus fuit, & cognominis atque in tertio gradu consanguineus illius qui Admirallius, hoc est, regix Classis Præfectus, catholicâ religione abjuratâ fœdissimam nomini ac familiæ suæ notam inussit. Utriusque consanguinitatem agnosce ex hoc schemate.

OPUSCULUM II. 89

*Guillelmus Colignæus Jacobi filius con-
dit testamentum anno 1457.*

1. <i>Joannes.</i>	1. <i>Antonius.</i>
2. <i>Gaspar Marefcallus
Francia.</i>	2. <i>Philibertus.</i>
3. <i>Gaspar Admirallius,
Odeti frater, quem ille
pravis suis vel consiliis,
vel exemplis, ingenti
orbis totius scandalo, à
Purpuratorum Patrum
sacro Collegio ad No-
vatorum lupanaria tra-
duxit.</i>	3. <i>Gaspar à sanctâ Syriâ
mirabiliter sanatus.</i>
	4. <i>Philibertus II.</i>
	5. <i>Cleriadus.</i>
	6. <i>Joachimus Marchio in-
signiter pius, mortuus
à non multis annis
absque prole masculâ.</i>

Hanc seriem familiæ Coliniacensis
justo volumine explicuit vir clarissimus
Dominus du Bouchet : qui & se-
quens monumentum Gasparis de Co-
liniaco, sanctæ Syriæ ope à calculis
liberati, ex schedis autographis Ni-
colai Camusat antiquæ probitatis viri
ad me transmisit.

*Ceci est écrit sur un Tableau suspendu en
la Chapelle de Sainte Syre, Diocese de
Troyes, maintenant fort usé, & qui étoit
fort lisible en l'année 1604.*

Gaspar de Coligny, Seigneur & Baron de Bovain & de Beaufort, Escuyer trenchant de Messieurs le Dauphin & le Duc d'Orleans, natif de la Franche Comté de Bourgongne, a esté ce jourd'huy XIII. jour d'Avril M. DXXXIX. delivré de sept pierres, lesquelles il a fait par la bouche: & soy voyant en peril de mort, soy voüant à Madame sainte Syre, fut delivré desdites pierres, & est en bonne santé. Dont ledit Seigneur veut & entend estre pensionnaire de l'Eglise Madame sainte Syre.

OPUSCULUM II. 91

Quæ in externorum gratiam sic Latinè reddo.

Hoc scriptum est in tabulâ appensâ in Sacello Sanctæ Syriæ, Diœcesis Trecentis, nunc vetustate consumptâ, quæ adhuc legi poterat anno 1604.

Gaspar de Coliniaco, Dominus & Baro de Bovain & de Beaufort, Sector Mensarius Dominorum Delphini & Ducis Aurelianensis, libero Burgundiæ Comitatu oriundus, hodie XIII. Aprilis, M. DXXXIX. septem calculis, quos ore evomuit, liberatus est: qui se de vitâ periclitari sentiens, cùm se Dominæ sanctæ Syræ devovisset, prædictis calculis

ejectis nunc prosperâ utitur
valetudine. Unde se idem
Dominus profitetur Eccle-
siæ Dominæ sanctæ Syræ
vectigalem.

Erant hi duo regii juvenes Fran-
cisci I. Francorum Regis filii, quo-
rum Gaspar de Coliniaco erat anno
1539. Sector mensarius, HENRICUS
Delphinus, qui natus anno 1518. an-
num tum agebat ætatis XXI. & frater
ejus CAROLUS Dux Aurelianensis,
qui postmodum vitâ cessit ante pa-
trem anno 1545. Nec verò incredi-
bile videatur, renum calculos à Gas-
pare fuisse ore dejectos, non modò
quia divinæ virtuti nihil est impossi-
bile; sed etiam quia passim videmus,
obstructis ureteribus, urinam in re-
nibus excoctam vomitu ejici: unde
constat, sicut urinæ, sic & calculis per-
vium esse transitum à renibus ad sto-

OPUSCULUM II. 93

machum, & inde ad guttur, si quando omnipotenti Deo naturalem ejectionum ordinem immutare placuerit.

Supereſt ut de ſanctæ Syriæ imagine paucis admoneam. Non placent qui haud multis abhinc annis illam repræſentarunt in veſte ornatâ & variegatâ, qualis ſolet eſſe nobilium laïcarum; cùm eam ſuperioris ætatis & Scoti & Galli Sanctimonialem fuiſſe uno conſenſu affirmant. Illam hic expreſſimus ſolidæ molis ejus effigiem, piam fanè & religioſam, quæ ad juſtam penè ſtaturam proſtat Divione in baſilicâ Carmelitanorum; in quâ jampridem inſtituta eſt Sodalitas urbanorum ſub ſanctæ Syriæ nomine, haud exiguo populi Divionenſis ſolatio ac fructu. Veſtis illi oblonga, caput velatum, linteo orario modeſtè obducti ſinus: apertum librum dextrâ ſuſtentat, in quem intentos habet oculos: veſtis interna ſparſa liliis, opi-

nor, ad regium ejus genus designan-
dum : sinistrâ & palmam gestat vir-
ginitatis symbolum ; & baculum, vel
fulcrum senilis ætatis, vel peregrinæ
sustentaculum, sive à Scotiâ in Gal-
liam, sive Catalauno Rilliacum ad
Saviniani Martyris gloriam promul-
gandam progredientis. Habe hîc reli-
giosæ hujus statuæ quaecunque ex-
emplar.

ORIGO
COMITUM
VALENTINORUM;
Qui
EX PICTAVENSIBUS
propagati, in clarissimam Burgun-
diæ Bisontinæ Baronum Pictaven-
sium familiam effloruere.
OPUSCULUM III.

G

ORIGO
COMITUM
VALENTINORUM.

Qui

EX PICTAVENSIBUS
propagati, in christianam Religionem
de Pictavis Paganorum Pictaven-
sum familiam effuderunt.

OPUSCULUM III.

G

ILLUSTRISSIMO VIRO D. D.
JACOBO NICOLAO
COLBERT,
ABBATI BECCENSI,
PRIORI ET DOMINO CHARITATIS,
ET AMBERTÆ,
SACRÆ FACULTATIS DOCTORI,
& Socio Sorbonico,
PETRUS FRANCISCUS CHIFFLETIUS
Salutem.

*REGIÆ stirpis, ejus-
que affinitatum & con-
sanguinitatum splen-
dori studere, magno
tuo parenti proprium,
tibi hereditarium est, ABBA ILLUS-*

G ij

EPISTOLA.

TRISSIME. Hinc spes animo meo in-
dit, vobis haud ingratum fore, si Regum
nostrorum arboris gentilitiae ramum
spectabilem, prioribus haud satis com-
pertum, vobis exhiberem. Ex Aquitania
Regibus, adeoque ex Carolo
Magno Comites antiquos Pictaven-
ses propagatos esse constat: ex Co-
mitibus Pictavensibus Comites Va-
lentinis quinque amplius abhinc secu-
lis: denique ex Comitibus Valenti-
nis Barones Pictavenses, quorum fa-
milia nunc in Sequanis, sive in Bur-
gundia, quem vocant, Comitatu se-
des habet. Prisco ævo Valentia Ca-
varum Regnum Germania, adeoque
Imperium spectabat: ab annis circiter
quadringentis ad fontem suum, hoc
est, ad Regum Francorum ditionem,
unde prodierat, reversa est. Nuper

119

EPISTOLA.

Burgundia Bisontina quæ octingentis
propè annis Imperatorum juris fue-
rat, magno vel suo, vel regni Fran-
corum commodo, Ludovico Magno
Regi cessit. Nunc igitur exultabunt
Barones Pictavenses Burgundo-Se-
quani, quibus olim, quamvis à Ludo-
vico XIII. Christianissimo Rege
perhumaniter haberentur, tamen re-
gnicolas (ut loquuntur) non esse, de-
trimento fuit: & regnicola nunc effe-
cti, in Valentinorum Pictavensium
Comitum, decessorum suorum heredi-
taria prædia postliminio recipi, pro-
num erit ut postulent. Qui causâ vi-
cerit, beneficium hoc erit pacis, orbi
Christiano universo, Magni nostri
Ludovici Regis fortitudine & sapien-
tiâ, terrâ marique partæ.

Addo & munusculum aliud, Ex-

EPISTOLA.

cerpta singularia de vitâ & rebus ge-
 stis S. Bernardi Abbatis Claravallensis, auctore Gaufrido quondam illi
 ab Epistolis, ac deinde Igniaci, Clara-
 vallis, Fossæ-novæ, & Altæ-cumbæ
 Monasteriorum Abbate. In his leges
 cum voluptate Adelhaidem Lotharii
 Saxonis Imperatoris sororem, Simo-
 nis Lotharingæ Ducis conjugem, &
 sequentium Ducum parentem, quæ se
 beati Bernardi Magdalenam profite-
 batur, quippe ex quâ ille septem da-
 monia ejecisset: Guidonis ejus fra-
 tris primogeniti quondam uxorem, il-
 lustrem Matronam, ac tum cum
 Gaufridus scribebat, in Monasterio
 Lareyo prope Divionem, mulierem
 virtutis, & multarum in Chri-
 sto Virginum Matrem. Reperies
 etiam Guidonem eundem Pontiniaci

110

EPISTOLA.

mortuum, & ipsa nocte quâ San-
ctorum omnium festivitas age-
batur, felici eorum consortio
aggregatum; non autem undecimo
Maii, ut notatur à Chrysostomo Hen-
riquez in Menologio Cisterciensi.
Quæ, ¶ alia non pauca, cum atten-
tè perlegeris, intelliges benè illis con-
venire verba Christi Salvatoris se-
cundùm evangelicam cœnam prola-
ta, cum in ea quinque hominum mil-
lia ex quinque panibus & duobus
piscibus ad satietatem refecisset: Col-
ligite quæ superaverunt fra-
gmenta, ne pereant.

IOAN. 6. 12.

Epistolae
monstrat, Scripturae quoque
gloriam ostendunt et hinc
patet, hinc totum confitio
revertitur, non minus
Adrianus in his Epistolis
reperitur in huiusmodi
Quae, et aliam partem, cum
te per hunc, intelligit hinc
occurrit in his Christi
enunciatio evangelium
in, cum in ea quibus
haec ex quibus partibus
piscibus et hinc, hinc
hinc per hinc hinc
hinc, hinc hinc.

100. d. 17

iii

ORIGO
COMITUM
VALENTINORUM,

Qui

EX PICTAVENSIBUS
propagati, in clarissimam Burgun-
diæ Bisontinæ Baronum Pictaven-
sium familiam effloruere.

OPUSCULUM III.

VALENTIAM Segalaunorum pro comper-
to habetur, jam ex
decimo post Christum
sæculo proprios habuif-
se Comites, hac ferie.

1. *Contardus* ex anno 930. cujus uxor
Ermengardis. Horum filius

106 *Origo Comitum Valent.*

2. *Lambertus*, cui conjux *Falectrudis*, filii *Aymarus* sive *Ademarus*, & *Lambertus*. Is anno 985. Monasterio S. Marcelli nonnulla sui Comitatus prædia elargitus est, pro animabus patris sui *Contardi*, & matris *Ermengardis*, annuentibus *Falectrude* uxore, cum *Aymaro* & *Lamberto* filiis: quæ dona *Conradus Rex* rata habuit anno regni sui XLVI, qui fuit Christi 986.
3. *Aymarus* hujus nominis primus, anno 1037. dedit *Cluniacensibus* locum nomine *Saulçay* in Episcopatu & Comitatu *Valentino*, sub honore sancti *Marcelli* dedicatum, *Rotilde* conjuge, & utriusque liberis consentientibus, pro animâ *Lamberti* Comitis.
4. *Hugo* *Aymari* filius, adhuc vivebat anno 1050. frater *Pontii* *Valentiniensis* Episcopi, cujus mentio ad annos 1037. & 1044. in consecratione Ecclesiæ S. *Pauli Bisonticensis*.

OPUSCULUM III. 107

5. *Guillelmus* 1073. & 1083. cujus frater Gontardus patruo Pontio successit in Episcopatum Valentinum.
6. *Aymarus*, sive *Ademarus* II. 1110. 1120.
7. *Guillelmus* II. dictus *Pictaviensis*, 1158. Abbatiam Liuncelli in suam tutelam recipit, 1180. Uxor illi *Marchisia* nomine, de quâ pluribus *Vita Margaritæ* matris ejus, filiæ *Stephani* Burgundiæ Comitis, sororis autem *Raynaldi*, cujus filiam *Beatricem* *Fridericus* I. Imperator uxorem habuit. Ab hoc *Guillelmo Aymarus* III. *Guillelmus* III. & sequentes Valentini Comites, *Pictavenses*, appellati sunt: ex quibus ortu legitimo propagata est illustris familia Baronum de *Pictaviâ*, *Dominorum* de *Firmitate* in *Burgundiæ* Comitatu, de *Vadans*, de *Souvans*, &c. Et quidem de coloniâ deductâ *Valentinensium Dynastarum* è *Segalaunis* in *Sequanos* ma-

gnus est Genealogorum consensus: sed in quo, & quâ ratione Valentinus Comitatus, ad familiam Pictaviensem transferit, nondum satis perspicuè (quod sciam) à quoquam demonstratum est.

Qui de Comitibus Pictavensibus, ac de Aquitaniæ Ducibus accuratè scripsit Joannes *Besly*, visus est Joscelinum quemdam spectare, qui sexcentis ferè abhinc annis, magni Antonii sacrum corpus primus in Gallias, & in Viennensem Comitatum invexit. Hunc dicit fuisse Pictavensem, & parentem Valentinorum Comitum qui ex Pictavensibus prodire: filium verò Guillelmi, cognomento *Caput-stupæ*. Assertorem verò suæ sententiæ profert Aymarum Falconem, æqualem ipsi Joscelino, adeoque testem omni exceptione majorem. Quæ ego vehementer miratus sum viro alioquin erudito excidisse. Ille etenim Aymarus Falco Historiam suam Antonianam ad an-

num usque 1530. perduxit, quam & Antonio Langiaco, qui tum vivebat, Antonianorum Ordinis Præposito Generali dedicavit. Quomodo ergo Joscelino æqualis fuisse dicitur? Deinde Falco ille, quicumque est, de Joscelino refert planè contraria. Non enim familiâ aut patriâ Pictavensem facit, sed Viennensis agri nobilem indigenam, patre natum Guillelmo Cornuto, Motæ sancti Desiderii (in quam S. Antonii à Joscelino corpus illatum est) & Castri Albenciani Dominum. Joscelinum porrò obiisse improlem, & quemdam Guigonem, cognomento Desiderii, propinquitatis jure heredem reliquisse, ut oppidò mirum sit, alia omnia Falconi attribui.

Circumfertur in quibusdam commentariis, ante centum ferè & viginti annos manu exaratis, fabula, de Hermentrudio quodam fratre Alienordis Reginae, ab ipso ortu membris capto, qui postea viribus receptis, cum à Re-

110 *Origo Comitum Valent.*

ge Ludovico juniore, Alienordis marito, suum Aquitaniæ Ducatum cum Pictavenfi Comitatu repeteret, repulsam passus, & in Viennensem agrum profugus, Comitissæ Valentinenfi adversus rebelles subditos operam suam in bello navasset, ab eâ filiam in uxorem cum dote Valentini Comitatus acceperit. Ab hoc ortam Comitum Valentinorum Pictavensem posteritatem. Hanc, ut dixi, fabulam meritò explodunt Beslius, Duchesnius, & recentiores omnes, velut improbabilem, & nullo antiquitatis testimonio fultam, sed & Alienordi Reginae, & Regi Ludovico VII. injuriosam.

Propiùs ad verum accessit Christophorus Justellus in Historiâ Domûs Arvernæ, libro 2. cap. XI. felici conjecturâ delatus in Guillelmum de Pictaviâ Valentinensem & Diensem Comitem, Marchisiæ Guigone Albonensi Comite & Margaritâ Burgundâ parentibus natæ maritum, quem memo-

OPUSCULUM III. III

rari ait ad annum 1178. per tempora Friderici Barbarossæ Imperatoris, post Joannem Columbi in Episcopis Valentinensibus. Sed vacillat in ejus origine, dubitanter eam referens ad Joscelinum, & Bessii de Aymari Falconis ævo hallucinationem non deprehendens. In hoc tamen præferendus Duchesnio, quòd hic Valentinorum Comitum Pictavensium primum censet Ademarum, qui & Diensis Comes effectus est ex anno 1189. cujus patrem Guillelmum non agnoscit.

Hunc ego Guillelmum Marchisæ maritum affirmo, primum fuisse ex Comitibus Valentinis gente & familiâ Pictavum: nam & à filio Ademaro, signatè nuncupatur *Willelmus de Pictavis*, eo diplomate quo ejus beneficia in Montismairani Ecclesiam collata confirmat: & ab Odone Episcopo Valentino in ejusdem argumenti tabulis, ad annum 1181. nuncupatur *Willelmus Pictaviensis, Comes Valen-*

tinus : nec ante illum Comes quiscumque Valentinus, Pictaviensis est appellatus. Opinor autem fuisse Wilhel mum hunc, filium Raymundi Pictaviensis, qui Alienordis Reginae patruus erat, adeoque ejusdem Alienordis in secundo gradu cognatum, his argumentis, quorum fundamenta paulo altius repetenda sunt.

Robertus de Monte in Appendice ad Sigeberti Chronicon, ad annum Christi 1149. *Raymundus*, inquit, *Princeps Antiochia*, *vir cunctis Christiani nominis inimicis terribilis*, Calendis Augusti contra Turcos egressus, multis suorum captis & occisis, in insidiis eorum & ipse miserabiliter est interfectus. Turci caput ejus circumferentes, omnia ferè castra vel civitates que sui juris erant, in deditionem recipiunt, præter Antiochiam. Willermus Tyrius lib. 17. cap. 9. Raymundum occisum ait anno 1148. & festo die Apostolorum Petri & Pauli, anno sui principatus tertio

OPUSCULUM III. 113

tertio-decimo. Annum præfero Dionysianum 1149. velut aliorum omnium calculis congruentiorem. Relicta est in reipublicæ administratione uxor Principis Constantia *cum filiis duobus, & filiabus totidem, adhuc impuberibus.* (ait Tyrius cap. 10.) Ex filiabus Philippa ætate provector, primùm data est conjux Andronico Constantinopolitani Imperatoris consanguineo; postmodùm Henfreno de Torono, Balduini III. Amalrici, & Balduini IV. Regum Hierosolymitanorum Constabulario ac militiæ Principi, secundis nuptiis copulata; à quo deinde repudiata est, ut Theodoram neptem suam, Regisq̃ Balduini tertii viduam impudenter nimis & impudicè uxorem duceret: quod utrique infaustum fuit. *Tyrius lib. 17. cap. 14. lib. 21. cap. 13.* Maria porrò junior Manuelli CP. Imperatori desponsata est. *Tyrius lib. 18. cap. 31. & lib. 19. cap. 11.* De filiis prior Boamundus

H

114 *Origo Comitum Valent.*

Antiochiæ Princeps fuit eo nomine tertius, ex anno ferè 1160. quo Raynaldus ejus vitricus in bello captus, Halapiamque ad longam custodiam captivus abductus fuerat. Hic enim Raynaldus de Castellione, matri ejus Constantiæ maritus accesserat, ut Antiochenum principatum procuraret. *Tyrius lib. 17. cap. 26. lib. 18. cap. 28. lib. 19. cap. 20.*

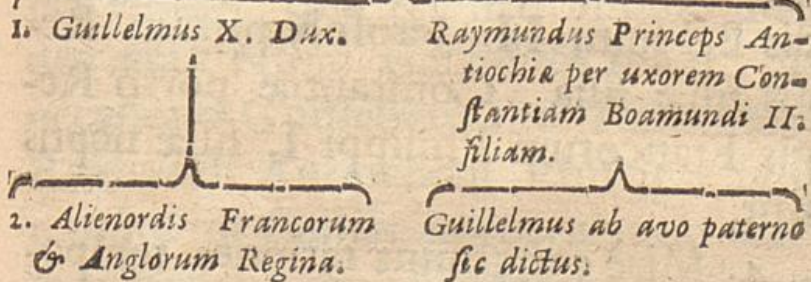
Alterum & juniorem Raymundi Principis filium, quem neque Tyrius, neque Scriptorum alius quisquam (quod sciam) de nomine appellat, propendeo ut existimem Guillelmum, qui Valentinorum & Diensium Comitum ex Pictavensibus Comitibus oriundorum parens fuit, idemque Marchisiæ Guigone IX. Albonensi Comite, & Margaritâ Burgundâ genitæ maritus. Conjectura est, fateor; sed vide quàm non levibus fundata argumentis.

I. Cùm certis tabulis probatum ha-

OPUSCULUM III. 115

beamus, Guillelmum Marchisiæ conjugem, fuisse ex Pictavensibus Comitibus, non alius occurrit opportunior, illo Raymundi Antiocheni Principis filio è duobus juniore, qui Alienordi Reginae fuit in secundo gradu consanguineus, ut apparet ex hoc schemate.

Guillelmus IX. Comes Pictaviensis, & Dux Aquitania.

2. Nihil verisimilius, aut illorum sæculorum consuetudini congruentius, quàm ut, sicut Boamundus III. Raymundi Principis Antiocheni major natu filius, ab avo materno Boamundo II. nomen tulit; sic & junior ejus filius ab avo paterno Guillelmo VIII. Aquitaniæ Duce appellaretur.

H ij

116 *Origo Comitum Valent.*

3. Favet quòd Comes ille Valentinus, cui Marchisia data est uxor, à Guilhelmo Ecclesiæ Gratianopolitanæ Canonico, ejusdem ævi Scriptore, in Vita Margaritæ Burgundæ, asseritur *claris ortus natalibus*. Quod abundè probatur, si & avo natus est Aquitaniæ Duce, & patre Principe Antiocheno: sed & matre Constantiâ, quæ Aalydis Balduini II. Jerosolymorum Regis filia filia, Constantiæ porrò Regis Francorum Philippi I. filia neptis fuit.

4. Mirè congruunt rationes temporum diligentius expensæ. Raymundus Pictavenfis principatum Antiochiæ acceperat anno 1136. quasi dotem Constantiæ conjugis, Boamundi filia. Occisus deinde est anno 1149. sui principatus tertio-decimo Erant illi duæ filia, & filii totidem, quorum junior (quem nos Guillelmum dicimus) vix natus esse potuerat ante annum 1141. Sic octennis fuerit, quando patre or-

OPUSCULUM III. 117

batus est anno 1149. Quare anno 1161. erat annorum viginti. Nunc Marchisæ ætatem investigemus. Obierat pater ejus Guigo ex vulnere ad Montemmelianum accepto, anno 1140. ut refert Duchesnius ex Thomassini Commentariis de Delphinatu. Si Marchisia nata supponatur anno 1139. certè anno 1161. annorum fuerit duorum supra viginti, quæ est matrimonio idonea ætas. Nunc videndum restat, quâ occasione Guillelmus ille Pictavenfis, Raimundi Antiocheni Principis filius transire in Gallias potuerit, quo actore sive paranympo, Marchisia illi conjux obtigerit: quâ ratione Valentinus & Diensis Comitatus illi obvenerint: & denique quâ ex causâ in ejus familiæ, Guillelmi & Ademari ferè alternata appareant nomina; planè sicut Hugonis & Odonis in serie veterum Burgundiæ Ducum. Ad singula respondeo.

Transitus in Gallias regio adolescen-

H iij

118 *Origo Comitum Valent.*

tulo, & Aquitano patre nato, multiplex potuit offerri. Nihil occurrit verifimilius, quàm ut à parentibus concessus fuerit Reginae Alienordi ejus patrueli, quam constat propensissimam fuisse in Raymundum Antiochiæ Principem, patrum suum, & ægerrimè tulisse, quòd ille à Ludovico Rege passus fuisset repulsam, unde divortii ejus à Ludovico Rege præcipua origo, ex Tyrio, aliisque Scriptoribus.

Alienordis si carissimum suum patruelem adolescentulum secum in Gallias deduxit, illum haud dubiè apud se retinuit, nec eum deseruit, quandò ex formulâ res suas sibi habere iussa est, atque à priore conjugè soluta ad Henrici Andegavensis nuptias convolavit. Hinc sensim ad annos nubiles provento, quæri debuit uxor ætate matura, conditione non impar, & extra Regnum Ludovici recenti divortio exacerbati. Hæc fuit Marchisia, in Provinciâ Viennensi nata, quæ tum erat Germanici Imperii.

OPUSCULUM III. 119

Juvit etiam consanguinitas atque affinitas multiplex cum Friderico Ahenobarbo Imperatore, qui & ex anno 1156. Beatricem Burgundam uxorem duxerat, Marchisiæ in secundo gradu cognatam: nam erat illis avus communis, hac serie.

Stephanus Comes Burgundia.

Margarita Albonensis.

Raynaldus Comes.

Marchisia.

Beatrix Imperatrix.

Et jam prius Fridericus Imperator Beatricem de Monteferrato, suam in quarto gradu consanguineam, Guigoni Marchisiæ fratri, militari cingulo à se donato, matrimonio junxerat. Unde & Imperatori stimulus, ut Guillelmum Pictavensem Valentino & Dienfi Comitibus suo tunc Imperio obnoxiiis investiret. En Beatricis de Monteferrato cum Friderico Imperatore consanguinitas.

H iiij

120 Origo Comitum Valent.

Agnes Aquitana, Agnetis Burgunda filia, uxor ex anno 1043. Henrici Burgundia & Germania Regis, posteaque Imperatoris.

Henricus IV. Imper. Burgundia & Germania Rex.

Agnes desponsata Friderico I. Suevia Duci.

Fridericus II. Dux Suevia, qui obiit 1139. Judith Sueva, uxor Guillelmi Marchionis Montisferrati.

Fridericus Barbarossa Imperator.

Beatrix de Monteferrato Guigonis X. Albonensis uxor.

De Guillelmis ac de Ademaris non est sollicitius requirendum, cum illi Guillelmum Pictavinum Marchiæ conjugem præcesserint, sitque utrumque nomen pluribus illustribus familiis commune. Subjicimus probationum instar, Vitam Margarete Burgundæ, Comitissæ Albonensis, à Guillelmo Gratianopolitanæ Ecclesiæ Canonico ejus æquali conscriptam: & duas tabulas, quarum altera Willelmum, primum ex Pictavis Valentinum Comitem, altera filium ejus Ademarium re-

OPUSCULUM III. 121

præsentat. In sigillo Ademari, eques cataphractus, in scuto, sub vertice fasciolarum in longum dissecto præfert byzantios sex, ternos uno ductu in summo, binos in medio, unum in cuspi- de. In parte averfa stellam radiorum sedecim, quod est stemma gentili- tium Sibyllæ ejus conjugis, è Baucio- rum illustri familia, quæ à Balthaza- re, è tribus Magis seu Regibus Chri- sti adoratoribus uno, suam originem repetere dicitur.

Si conjecturam nostram non probas, profer aliquid certius aut verisimilius. Si negas Guillelmi nomen fuisse filio, qui Raymundo Antiocheno Principi secundo loco natus est, doce nos quo alio nomine appellatus sit. Si eundem Marchisiæ Albonensi maritum fuisse negas, indica nobis quis alius Guillel- mus de Pictavis illi maritus obtigerit: & ego non pedibus tantùm ibo in tuam sententiam, sed velis remisque, ut aiunt, in eam convolabo.

V I T A

M A R G A R E T Æ

COMITISSÆ ALBONENSIS,
ante quingentos abhinc annos pie-
tate florentis.

*Auctore Guillelmo Gratianopolitana Ec-
clesiæ Canonico.*

Hanc è scriniis Camerae Rationum Gra-
tianopolitanae erutam edi curavit Gratia-
nopoli, typis Claudii Bureau, Dionysius
Salvagnius Boessius, ejusdem Camerae Præ-
ses primarius anno 1643.

ENERABILIBUS & am-
plectendis in Christo Sancti-
monialibus, apud *Ayas* Deo
devotè famulantibus, GUIL-
LELMUS Canonorum Ecclesiæ Gra-
tianopolitanae inutillimus, Pro virgi-
nitate purpuream, pro castitate niveam à
Virginum Sponso promereri coronam.
NON immeritò effrons & pudoris

OPUSCULUM III. 123

ignarus potero judicari, necnon temerariæ præsumptionis atque præsumptuosæ temeritatis argui, qui neque invitatus, neque voce aut nutu aliquo provocatus, me ignotis auribus medium præcipitanter ingerere me non pertimesco. Popularis etiam auræ amator fortassis videbor, & sub hac occasione scribendi, magis vestram & auditorum amicitiam laudémque acquirere, quàm vobis aliquid commodi vel eruditionis afferre, in quo cujuscunque judicii aut obtrektionis oriatur disceptatio, nec satis curandum æstimo, dum tamen ampliùs appetam vobis prodesse, quàm laudari; plus ad aliquod morum ornamentum vos incitare, quàm favorabili aurâ more arundinis agitari. Cùm ergo præteritarum rerum exhibitio, instantium & subsequentium sit certitudo, & nihil humano pectori sic inhæreat, quod temporis processu non evanescat, vel morte universa rapiente morientium, & eorum quæ sciebant,

124 *Origo Comitum Valent.*

memoria pariter pereat : quam cautelam, quam certitudinem nobis poterunt exhibere præterita, nisi vitâ fruuentium atque succedentium memoriæ scribendo mandari curentur? Quia igitur licet undecumque proficere ac doceri, & ex his quæ oculatâ fide agnoscuntur, exempla possunt percipi certiora, de vitâ & exitu laudabilis matris vestræ Dominæ Comitissæ, quæ Christo vos desponsavit, vobis ad quas potissimum istud spectat, aliqua scribere dignum duxi: quæ licet legi viri fuerit alligata, de ipsâ tamen referuntur quamplurima, quæ virginibus & universis ad summum pudicitia culmen ascendere affectantibus imitatione probantur dignissima.

Hæc siquidem spectabili profapia edita, utpote illustris & famosissimi viri STEPHANI Burgundiæ Comitum filia, soror etiam excellentium virorum RAINALDI, & GUILLELMI Comitum, neptisque piæ re-

OPUSCULUM III. 125

cordationis Papæ CALIXTI, ad conjugalem egregii Comitis GUIGONIS DALPHINI copulam fuit transducta, à magnifico Principe GUIGONE Comite veteri, ejusdem *Guigonis* patre celebri donatione illustrata. Fuit autem maximo insignita decore vultûs, scilicet eleganti formâ, & decenti ac totius corporis mirandâ compositione idonea: quam in primis infecundam & sterilem vir suus potiùs incuriâ, quàm aliâ ductus occasione, per annos aliquot minùs pleno dilexit amore. Unde factum est, quòd marito eam tenuiter diligente, & focero se minùs curiosum circa eandem exhibente, plerumque ferret necessariorum inopiam: quod ita patienter atque tacitè pertulit, quòd vix à quoquam vel rarò exinde conqueri audiretur. Inerat equidem illi, ac nunquam inesse destitit verecunda sobrietas, cujus pudore devicta, si quid angebat, suis etiam familiaribus fateri erubescibat. Cujus

126 *Origo Comitum Valent.*

freni obstaculo sese à pluribus cohibebat illicitis, & modum servare studebat. Tandem ipso eam visitante, annuâ fecunditate lætificata filios ac filias peperit: viri sui ita pleniter sortita gratiam, ut eam sicut Jacob Rachelem diligeret, & tam sui quàm Comitatus compotem ad plenum efficiens, discretis ipsius fultus consiliis, in quibus provida existebat, quamplura dispo-neret. Quem sæpius quod poterat, ab immoderatis illa compefcebatur excessibus, atque erga subditos, præsertim erga pauperes, eum esse clementem propensius exorabat. Porro non post multorum annorum curriculum, dum inter ipsum & *Savotiensem Comitem* guerra exerceretur asperrima, Comes Dalphinus in prælio vulneratus, dolore vulneris coarctante, vitæ terminum posuit, illaque cum geminis filiabus & parvulo desolata remansit. Quæ acerbis mœroris stimulis agitata ita eum planxit, ut mortem videretur optare: ita

OPUSCULUM III. 127

eum fleuit, quòd ferè prope ipsum æstimaretur deficere. Ad cuius animam multiplicibus beneficiis adjuvandam pietatis fervore accensa, eo in Ecclesiæ Gratianopolitanæ clauſtro à Domino bonæ memoriæ UGONE Episcopo, qui postea Viennensi Ecclesiæ præfedit, venerabiliter sepulturæ mandato, eidem Ecclesiæ, ac religiosis circumstantibus Ecclesiis larga impendens beneficia, multa pauperum millia eleemosynarum recreavit largitione. Probata est insuper eandem fidem seruasse defuncto, quam integerrimè seruauerat & viventi, cùm indeficienter ipsius piè memor existeret, in ejusque anniversario ad Ecclesiam Gratianopolitanam vicinos convocans Sacerdotes & Clericos, ut acceptabile Deo sacrificium pro illius offerrent requie, eisdem devotè supplicaret. Copiosâ quoque egenis undique congregatis eleemosynâ distributâ, Canonicos ejusdem Ecclesiæ, & Clericos aliundè venien-

128 *Origo Comitum Valent.*

tes Monasteriorum circumadjacentium habitatores faciebat optimè procurari.

Cùm ergo Comite jam defuncto ei laboriosior cura, graviorque laboris sarcina ad regimen Comitatus incumbere, eum cum tantæ discretionis consilio & tranquillitatis quiete administravit, ut non feminei, sed animi percuncta videretur virilis. Proceres etiam sui Comitatus ac Nobiles quadam animi circumspeditione peritâ ita sibi ex debitâ fidelitate noverat amicabiliter obligare, ut universi ad custodiendum Comitatum incolumem, ejus gratiâ & sollicitudine fideli intenderent. Si quando autem aliqui circumstantium Principum, occasione aliquâ emergente, adversùs eam arma sumere se dixissent, potiùs divino quàm humano confidens præsidio, Sacerdotum atque Religiosorum implorabat suffragia, & ut sibi à Domino pacem impetrarent exorans, terrores comminantium, eorum intercessionibus tanquam

quam

OPUSCULUM III. 129

quam forti clypeo repellebat.

Sed quando morum ejus insignia vel ad modicum potero prælibare? Congesserat enim Dei gratia in eam tot prædicandos virtutum titulos, ut nullum ei deesset ad præsentis vitæ felicitatem augendam morum instrumentum, haberet etiam ad cælestis patriæ beatitudinem adipiscendam, evidentem notitiam ac documentum. Erat quippe in justitiâ districta, in prudentiâ circumspecta, in temperantiâ moderata, in laboribus fortis, in consilio sagax, in sermone verax, affabilitate insignis, clemens in subditis, continentiâ nitida, & universâ morum honestate conspicua: erga Deum amore fervens, erga proximum non negligens, afflictis & injuriam patientibus compatiens, erga egentes caritatis visceribus affluens, in cunctis misericors, in actibus quantumcunque poterat infons: quódque omni admiratione dignum est, & à sæculis inauditum,

130 *Origo Comitum Valent.*

multoque vehementius in potenti & generosa feminâ stupefendum, nunquam injuriâ vel tædio affecta, five minus decentibus verbis laceffita, cuiquam familiari aut alieno ingeffisse maledictum, protuliffe convitium, vel ad contumeliosa objecta quidpiam opprobrii respondiffe potuit deprehendi. Turpiloquium quoque cautiùs evitabat, æstimans exinde os suum in dicendo, aures in audiendo pollui. Nunquam siquidem verbum inhonestum; aut quidquam lasciviæ redolens audiebatur proferre. Et quia illud Apostoli

1. Cor. 15. 33. noverat: Corrumunt bonos mores colloquia mala; confabulationibus pessimis linguisque detrahentibus aures, quantum sibi licuit, subducebat. Nulla ei cura exstitit polire faciem, ora depingere, alienis capillis turritum verticem struere, fuliginata supercilia gerere: quod & in cæteris mulieribus vehementer detestabatur, quæ alienos vultus sibi mentientes, genas peregrino

OPUSCULUM III. 131

rubore, ora & collum adulterato depingunt candore. Audiant hæc quæ nubere Christo voluerint. Si quando in loco stetit, ad spectacula non processit, nec à suis est egressa thalamis, nisi aut Ecclesiam adiisset, aut eam ad alium equitare locum domestica cura vocasset: cumque sciret, famam pudicitiae in feminis rem esse teneram, & quasi florem pulcherrimum ad levem auram citò marcescere, levique flatu posse corrumpi, corpus & cor suum omni custodiâ servabat, & corpore ac mente se castam exhibere curabat. Quapropter eos qui levitati expositi, adulterinâ linguâ, impudicis alloquiis, illius claustra pudicitiae infringere attentabant, non mordacibus dictis, non iracundis responsis, sed rationabiliter & peritè à se repellens, eadem vel similia quæ quidam Poëta in personâ viduæ continentis protulit, respondebat.

132 *Origo Comitum Valent.**Ænid. IV.*

29.

*Ille meos, solus qui me sibi junxit,
amores**Abstulit: ille habeat secum, servet-
que sepulchro.*

Verùm quia fieri nequit, ut absque
morsu hominum, vitæ hujus curricula
quis pertranseat, si rumores sinistri de
ipsâ fuerunt aliquando ventilati; con-
stat eos (ut sequentia declarabunt)
solo livore ab illis fuisse confictos at-
que disseminatos, quorum solatium est
bonis detrahere, dum culpam æstimant
multitudine minui peccatorum. O ad-
mirandi & constantis animi feminam,
quæ duplici infirmitati, carni scilicet
atque sexui muliebri obnoxia, inter fa-
mulantium multitudinem, inter cir-
cumstrepentem adventantium gregem,
in pulchritudine servavit castitatem,
atque in medio ignis posita flamine,
ardorem illæsa evasit! Est enim summæ
vigilantiæ ac laboriosæ sollicitudinis,
pene ultra naturam, corpoream supe-
rare libidinem, carnisque fæces atque

01

concupiscentiæ flammæ extinguere, animique virtute inclusum hostem jugiter expugnare, & contra legem nascendi, in carne non carnaliter vivere. Unde & ipsa nunquam absque honesto & pudico exstitit Capellano, contra cuius pudicitiam nec etiam maledica lingua, aliqua lacerationis famæ poterat invenire figmenta; à quo divinum horarum diei audiens officium, ut sui studii & moris fuerat, singulis diebus celebrationi Missæ intererat, Sacerdoti, immò Deo per Sacerdotem, quotidianam offerens oblationem. Noverat verò Psalmos legere, & orationes nonnullas quas scriptas habens, dum orationis studio insisteret, quotidie aut in Ecclesiâ aut in camerâ suâ tam interioribus quàm exterioribus oculis relegabat: quam ob rem Psalterium pretiosum litteris aureis decoratum, ab Imperatrice * nepte suâ sibi transmissum secum faciebat indefinenter deferri.

* *Beatrice
Friderici
conjugæ.*

Sanè tantorum conventus bonorum

134 *Origo Comitum Valent.*

in feminâ, gratiæ munus exstitit, non naturæ. Deferebat equidem feminæ, dum sibi formosa provideret pudicè; Comitissam reprimebat, dum servaret in potestate clementiam, quâ sicut nihil est humanitati affinius, ita nihil in præsidente gloriosius. Sciebat nimirum esse culpam, totam persequi culpam, & quæcumque licent explere. Necessitate urgente, non voluntatis impetu instigante ad vindictam pertrahebatur: neminem puniebat absque dolore. Porro Ecclesias sub ejus potestate statutas, Ecclesiam Gratianopolitanam præ cæteris, ab infestantium incurSIONE pro viribus defensabat, & earum quieti piâ curiositate intendens, religiosa loca construendis benignâ subveniebat liberalitate. Consueverat autem suam deducens curiam, in solemnibus festis, & præcipuè in beatæ Mariæ celebratibus Gratianopolim venire, tum propter sanctuarii reverentiam, tum quia divinum ibidem plenius audiebat offi-

OPUSCULUM III. 135

cium : ubi quamdiu morabatur, nullum cuiquam in expensis inferebat gravamen; sed si quidpiam ab aliquo mutasset, persolvi tempestivè & ex integro faciebat. Eos verò quos clericalis militiæ dignitas exornabat, humiliter & patienter audivit: quos autem religiosos agnoscebat, gratanti animo ac benigno affectu honoravit & coluit. Exhibebat insuper omnibus communem corde ac verbis dilectionis affectum, & in quantum ingenuitatis sublimitas & potentiæ magnitudo permittebat, se jocundam & mitem quibusque alloquentibus offerebat.

Cùm ergo, ut præscriptum est, tantis morum polleret insignibus, & virili industriâ ferè in omnibus femineam supergrederetur mollitiem, omnia inutilia reputans, se infructuosè credidit laborem insumere, & quasi otiosam Dei donum inutiliter possidere, nisi aliquid quod nulla posset delere vetustas, efficeret, per quod recentia dia-

bolo quotidie infligens vulnera, regnis tartareis innumerabilia inferret gravamina, regnisque cælestibus lucra conferens cumulata, creditori suo multiplices reportaret usuras. Propterea concepit gaudium, & peperit jucunditatem, concepit bonum, & inenarrabilem boni peperit ubertatem. Cogitans utique cogitavit esse bonum atque jucundum habitare sorores in unum. Propter quod, Monasterium illud in quo vos, venerabiles Dei ancillæ, suavi jugo Christi colla supposuistis, fundare ac stabilire curavit, ut unanimes habitaretis in domo unâ, & esset vobis anima una & cor unum in Deo; ut unum scilicet haberetis habitum & unum cibum, ad unum etiam ac summum inhiaretis bonum, quatenus unum & idem consequeremini præmium. Qui enim adhærent Deo, unum corpus & unus spiritus in eis esse probatur. Ut autem cum Psalmistâ posset dicere:

Psal. 83. 5. Beati qui habitant in domo tuâ, Domine,

OPUSCULUM III. 137

in secula seculorum laudabunt te; vestrarumque orationum suffragiis, excessuum suorum plenam à Domino indulgentiam impetrare, mirabilis structuræ Monasterium fabricavit, miræ pulchritudinis Ecclesiam, claustrum idoneum, officinas admodum competentes, vosque ibidem manu propriâ congregavit. Præterea ne quid vobis deesset quò minùs expeditiùs curreretis ad bravium, vos amplissimis prædiis, largisque ditavit subsidiis, & uberibus amplificavit redditibus. Hæc utique fuit vitis illius vineæ quæ extendit palmites suos usque ad mare; quæ quod non habuit in radice, manifestè ostenditur produxisse in palmite: hæc planè arbor quæ ex fructibus suis bona esse cognoscitur, de quâ multiplices rami pullulantes, virgines, viduæ, continentes, flores producunt, & fructum afferunt in patientiâ.

Verùm ut ad commendationem prudentiæ ac peritiæ stylus iteratò ver-

tatur, cùm ejus filia ad nubilem devenissent ætatem, non absque sumptibus copiosis, alteram inclyto & potenti viro Arvernensium Comiti, Regis Franciæ consanguineo; alteram Valentinsium Comiti, viro claris natalibus orto, lege matrimonii copulavit. Proinde verò cùm filius ejus jam adultus, militari cingulo ab Imperatore suscepto, consanguineam ipsius sibi conjugali vinculo alligasset, atque inde regrediens, honorabiliter & cum sollemni processione, cum uxore suâ in Gratiopolitanâ fuisset receptus Ecclesiâ, ipso cum matre & uxore suâ, universisque Principibus, ac plebe, Episcopales domos introgressis, nonnulli ibidem assistentium, auditâ piâ ac rationabili exhortatione matris ad filium, obstupescentes admirabantur, unde illi tanta venustas eloquii & sapientia. Curam nempe atque regimen Comitatus in manu illius refundens, monuit eum, Deum super omnia diligere, Ec-

OPUSCULUM III. 139

cleriorum perturbatores propulsare, Ecclesiasticos viros atque religiosas personas honorare ac protegere, in omnibus modum tenere, subjectos clementer regere, diligere justitiam, & iniquitatem odire. Pro eo incessanter sollicita, quotidianâ & singulari prece Dominum exorabat, ut gressus actusque ipsius in voluntatis suæ beneplacito dirigeret, quatenus ad Dei reverentiam & subjectorum voluptatem Comitatu præsidere valeret. Instantibus sibi guerris faciebat Deo salutares & gratissimas hostias immolari, ne vel in bello caderet, vel obitu repentino decederet, quem nec esse iracundum, neque ad minas præcipitem, neque sursurronibus aures faciliè inclinare, materno exhortabatur affectu: quem etiam si quid nequiter, si quid immoderatè contigisset patrare, lenes amaris, amaros lenibus sermones interserens, eum frequentius increpabat.

Evoluto denique non plurimum an-

140 *Origo Comitum Valent.*

norum curriculo, ille de quo universa spes matris suæ post Deum pendeat, investigabili Dei iudicio, gravi ægritudinis incommodo apud castellum *Visilie* arreptus, jamque in extremis constitutus est. Qui licet parvulam ex conjugē filiam suscepisset, in matris manum, quam ad misericordiæ operā dapsilem noverat & proclivem, Comitatum liberè resignavit; fiducialiter credens, eam sibi defuncto non deteriorem impendere partem. Qui post peractam confessionem, & salutiferam Viatici susceptionem, incessanter Deum invocando, generale conditionis humanæ debitum exsolvit: raptus ne mutaret malitia intellectum, quapropter Deus properavit eum educere de mediâ iniquitate, ne longo vitæ itinere deviis oberraret anfractibus. Cujus solatio mater destituta, quanto potuerit mœrore affici, quantâ carnis ac spiritus angustiâ coarctari, facile est animis advertere, sed difficillimum explicare.

OPUSCULUM III. 141

Flebat enim irremediabilibus lacrymis, & tanquam fletibus fatiari nequiret, effecta exanimis se infortunatam vociferabatur, se numerosâ annorum multitudine superstitem exstitisse, mortem sui oblitam fuisse querebatur. Cæterum brevi morâ interpositâ, rationis solamine mitigans quod fore noverat tolerandum, ad se rediit; & exequiis filii propensiori curâ intendens, fecit eum in Gratianopolitanâ Ecclesiâ in patris sui sepulchro cum omni honorificentâ tumulari. Ob cujus animæ requiem à Domino promerendam, multiplicium beneficiorum medicamen conficiens, pauperibus, cæcis, debilibus plura distribuens, Ecclesiam Gratianopolitanam, ac reliquas religiosas Ecclesias, alias prædiis & possessionibus, alias muneribus augmentavit. Cæteræ matres tumulos filiorum faciunt dealbari, & aliquâ coloris pulchritudine exteriùs decorari, atque dolorem pectoris his consolantur officiis; hæc au-

142 *Origo Comitum Valent.*

Eccli. 3. 33. tem cineres filii quiescentes eleemosynarum balsamo irrigabat, & pigmentis atque odoribus misericordiae confovebat, sciens esse scriptum: *Sicut aqua exstinguit ignem, ita eleemosyna exstinguit peccatum.*

Quòd si quis calumniatur, & dicat: Cur in laudibus ejus ita sedulò immoraris, quæ viduata viro, orbata filio, sericas noluit vestes deponere, delicias respuere, cùm inter Christi ancillas assumptis fervilibus indumentis, Domino posset expeditius militare? perfacilis ad ista responsio. Plus est animum deposuisse, quàm cultum. Difficiliùs quis arrogantiam, quàm auro caret & gemmis. His enim abjectis, interdum gloriosis tumet sordibus, & paupertatem adeptam vendit populis aures. Ait autem Apostolus: *In veritate comperi quia non est acceptor personarum Deus; sed in omni proposito, qui timet Deum, & operatur justitiam, acceptus est illi.* Dicit enim Hierony-

OPUSCULUM III. 143

mus, quòd nunquam est fera conversio. Nam licèt majoribus meritis major debeat præmium, denarium tamen quem à primâ diei horâ in vineâ Domini laborantes accipere meruerunt, circa undecimam venientes affecuti fuere: quia nec quantitas diuturni vel brevis temporis ibi attenditur, ubi sincera cordis devotio remuneratur. Prætereà urgebat ipsam administratio Comitatus, cujus cura regiminis sibi jure contigerat: quem si absque rectore dimitteret, suæ potiùs animæ acquireret detrimentum, quàm aliquid commodi lucraretur. Arduum insuper erat, ex quo ingressa fuisset Monasterium, eas quas Christo educabat, posse absque penuria sustentare, illisque abundanter necessaria subministrare, quibus, & nonnullis aliis in sæculari habitu magis profuit, quàm in Monasterio potuisset prodesse.

Sed (ô amplectendæ in Christo milites) vos forsan suspensas detineo,

144 *Origo Comitum Valent.*

dum in laudibus ejus occupatus, vitamque ipsius cupiens facere longiorem, ad extrema pervenire formido. Sanatum vulnus, & in cicatricem obductum, quod & tempus & ratio jam in vobis (ut credo) curaverat, commemoratione exulcero, plagamque doloris instauro. Quæ enim aures tam duræ, quæ de filice excisa præcordia, hujus lilii florem marcescere, hanc vibrantem smaragdi gemmam conteri, hoc pretiosissimum margaritum frangi, & (ut expressius loquar) hujuscemodi non mulierem, sed viraginem morientem siccis oculis queant audire? Nondum annus post filii decessum effluerat, post multos pro ejusdem filii obitu toleratos dolores, post multiformia laboris ac sollicitudinis pondera, quæ in Comitatu regendo pertulerat, confirmatis ab eâ sponsalibus inter filiam filii sui & Comitem sancti Ægidii, cum in villâ quæ *Mura* dicitur, moreretur, in gravissimam incidit invaletudinem.

OPUSCULUM III. 149

dinem. Quo audito, filia ejus MARCHISIA Domina, scilicet in his quæ mundi sunt, admodum strenua, in decenti ac speciosâ corporis habitudine, verborumque elegantia vehementer idonea, ad eam festinato pervenit: quam plus solito obdormisse, atque adhuc dormitantem inveniens, (sicut est sagax & provida) metuens ne lethargiæ incommodo laboraret, jussu suo egressis omnibus ibidem assistentibus eam familiariter excitavit. Hanc utique mater præ omnibus liberis gratam semper habuerat, ipsaque matri ferventiori jugiter dilectione adhæserat: unde & in matris ægritudine, filia pietas erga eam ab omnibus comprobata magis innotuit. Assidebat eque lectulo, sustentabat caput, quocunque se verteret supponebat pulvillum. Si opertorium aliquò laberetur, eam protinus operiens desuper imponebat: pedes interdum manu confovens, strata mollia sæpe componens:

morib
K

146 *Origo Comitum Valent.*

quicquid comestura erat, præparabat, eique apponens, famulantium præveniebat officia: si alia quidquam fecisset, sibi fore dedecus & injuriam æstimabat.

Sed quid ulteriùs differendo, dolorem vestrum facio longiorem? Cùm morbi molestiâ se aggravari sensisset, accersito ad se Sacerdote, vetustatis suæ faccum (si quis erat) in conspectu Domini coram eo conscidit, & quicquid tabis, quicquid vulneris latebat interiùs, plenariâ oris confessione, cordis contriti & humiliati devotione diluit funditus & absterfit. Cùmque sanæ mentis & integri sensus adhuc existeret, præmeditata disposuit quid Ecclesiis, quid egentibus ad subventionem animæ suæ erogaretur. Id autem in potenti & inclytâ muliere, atque tanto tempore in sæculo comoranti, admiratione dignum existit, quòd ante corpus Christi sibi allatum, per viginti & unum annos à tempore

OPUSCULUM III. 147

obitus viri sui se nullum virilem expertam fuisse amplexum testando perhibuit. Cur ergo non arescebant mendaces garrimentum linguæ? cur non præ ariditate faucibus adhærebant; quæ illam suos colere amasios astruere præsumebant? donativa militantibus debita eis impendere confingebant? eam gravidam vel promptam ad partum garrere solebant? O venenosas & præcidendas linguas, & per frustra etiam lacerandas! O detestabile falsiloquorum genus! Cur non urbibus pellitur? cur non lapidibus obruitur? cur non præcipitatur in fluctibus? Verùm cum in præsentis vitæ cursu lacerantium morsus nullus evadere queat, non mireretur quispiam, si de hac sinistra opinio falsò crebruerit: quippe cum & Dominus Jesus-Christus, filius fabri, vini que potator, in derisum & opprobrium dictus fuerit, & à pluribus pluries ei sit exprobratum.

Postquàm verò, uti mos est, exple-

K ij

148 *Origo Comitum Valent.*

tâ confessione à Sacerdote absolutio-
nem accepit, salutaris hostiæ pane re-
fecta non mediocriter exultavit. Ad-
venerunt interim ad amplificandam
ejus coronam (ô amabiles Dei famu-
læ) quædam de vestro collegio, ad quas
& ipsa miserat accersendas, quæ ve-
teri homine illam exuentes, novôque
illam cum regulari habitu induentes,
veli diademate insignierunt: quod mul-
tâ interioris hominis alacritate susci-
piens, spiritu ac mente Deo gratiarum
actiones exsolvit.

Noluit ergo extunc nisi sicut San-
ctimoniam & religiosi habitus mulie-
rem decebat, in plumarum jacere mol-
litie: unde mollia faciens lintheamina
removeri, sibi dura strui præcepit &
vilia. Huc accedit quòd cum ejus lau-
dabilis filia paulò superiùs memorata,
gallinæ coctæ pulmentum sibi ad ves-
cendum intulisset, se nunquam carnes
esuram respondit, quia nec monastici
ordinis mulieribus, carneis vesci ali-

OPUSCULUM III. 149

mentis regulâ prohibente licitum erat. Aiebat enim: Affligendum est corpus quod multis vacavit deliciis. Quæ sæculo placui, ut Christo placeam, vel eminente morte dare operam debeo. Brevi post hæc spatium temporis superveniente, cum terminum vitæ non multum remotum sibi præsensisset instare, valefaciens filiæ, orationes & divina omnia quæ habebat scripta, sibi iussit afferri, quibus ex corde perlectis, cum liberam loquendi possibilitatem haberet, prout illi qui aderant, testati sunt, cum nemine postea voluit verba conferre. Sed jam exacto unius horæ spatium, erectâ manu, in fronte & labiis signum Crucis impingens, anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo sexagesimotertio, sexto Idus Februarii, vitalem spiritum exhalavit.

Cum igitur abjectâ carnis sarcinâ anima, veluti dignum est, confestim ad suum rediisset auctorem, nihil pallor mutarat in facie: sed ita dignitas

150 *Origo Comitum Valent.*

quædam & splendor vultum illustraverant, ut eam non mortuam, sed dormientem putares. Quòdque omnibus his mirabilius est, atque ipsius meritis adscribendum, cùm de loco prænominato ad Monasterium tumultanda deportaretur, cerei accensi feretro inhærentes, licèt vis ventorum toto die horribiliter flaret, nunquam tamen lucere desierunt, nec ventorum spiraculis potuerunt exstingui. Delatam ergo ad vos, reverendæ in Christo filix, matrem vestram, licèt lamentantes, & præ angustia spiritus gementes, celeberrimâ processione, & quâ potuistis secundùm Deum exultatione susceptis, honorabiliterque gestantes in Ecclesiam induxistis. Adfuerunt & tunc Sacerdotes nonnulli pro ejus æternâ requie Missarum sollemnia celebrantes, & quamplurimi gradus inferioris Clerici, vobiscum per ordinem Psalmos undique personantes. Inter hæc egregia ipsius filia Sacerdotes per singulos

OPUSCULUM III. 151

oblationem faciebat: quæ vix à matre abstrahi valens, non desinebat deosculari oculos, hæere vultui, totum corpus amplexari, cum matre desiderans sepeliri. Flebant inopes, matrem & nutricem se amisisse clamantes. Lugeretis & vos ipsius alumnae, ac voces plangendo extolleretis, nisi vos vociferari dedecuisset, vel si vestro sub ordine militantibus, in sæcularium similitudinem flere mortuos licuisset: crebris tamen singultibus, frequentibus agitabamini suspiriis, lacrymas tacite fundebatis; non quòd lugenda esset quæ occubuerat, sed quia impatientius ferendum erat quòd talem desistis videre. Ad reverendas ejus exequias accurrentibus istius terræ Nobilibus, accurrit accepto nuncio Dominus JOANNES Gratianopolitanus Episcopus, qui sollemne Deo sacrificium pro eâ offerens, peractâ celebriter & honorificè pompâ non funeris, sed triumphi, primo sui pontificatus anno,

K iiij

152 *Origo Comitum Valent.*

in medio vestri Capituli ejus corpus venerabile tumulavit. Adhuc tamen ejus pia filia quasi quibusdam facibus mœroris accensa, circa sepulcrum volutabatur, & quasi sparsis crinibus ac veste conscissâ, ora lacrymarum imbribus compluebat. Ad cujus lugubres voces Christum æstimo talia dedisse responsa: Quid exclamitas? quid ploras? Non est mortua mater tua, sed dormit: de tenebris enim ad lucem, de labore migravit ad requiem. Videtur etiam mihi, filiæ lamentanti matrem taliter respondisse: Si me unquam amasti, filia; si mea suxisti ubera, si meis es monitis erudita; ne invidias mihi, neque de voluntate Domini indigneris, & rebellibus lamentis invidiam facias possidenti. Nam diutiùs peregrinata, ad patriæ amœnitatem remeavi, & mundanâ solitudine pererratâ, ad terram lacte & melle manantem, Dei misericordiâ præeunte perveni. Quiesce igitur, filia mea, nec

OPUSCULUM III. 153

me hujusmodi luctibus ulterius inquietes. Cùm autem planctus & gemitus ejulantis filiaë subsedissent paulisper, pro curiositatis studio largitionibus egenos lætificans, Sacerdotes & Clericos opulento refecit convivio: & nunquam maternæ affectionis oblita, illum dormitionis matris suæ diem, patrisque sui anniversarium honore annuo recolens, sacrificiorum mysterio, oblationum frequentia, eleemosynarum instantia deducit celebrem ac sollemnem. Materna quoque vestigia sequens, sinceræ affectionis fervorem, quo erga vos tanquam adoptivas vel spirituales filias suas fervebat, nullatenus in se frigere vel tepere permittit.

Amor enim ipsius, & gratia *** erga vos clementem exhibuerat, & vos fovens ac protegens frequentibus beneficiis recreat.

** In hac lacuna rependum videtur, quæ illam*

Vos igitur, per omnia venerandæ Agni immaculati sponsæ, quæ bonum certamen certatis, vel præteritæ vitæ

154 *Origo Comitum Valent.*

nævos abluitis, vel meritorum cumulos vobis augere contenditis, pretiosam matris vestræ animam, beneficiorum acceptorum non immemores, quotidianis precibus Domino commendate: & si qua de terrenis contagiis ei adhæsit macula, orationum vestrarum lavacro eam abluere studiosiùs laborate. Insuper conversationis suæ modum, & Vitam sæpius relegentes, quicquid imitatione dignum inveneritis, eligite & colligite, vestrisque profectibus coaptantes, verbis & actibus retinete. Probabile quidem est, & rationi congruum, hanc quæ cum Christo vivere creditur, in ore hominum *luculentam* memoriam obtinere. In cujus laudibus si quid minus, si quid incompositè visus fuero protulisse, tam ignorantiam quàm simplici scriptori, prout æquum est, indulgete. Requiescat ergo per immensam omnipotentis Dei clementiam in pace perpetuâ, fidelis, devota, & accepta Deo anima, & fructu

Lege *vigentem*

OPUSCULUM III. 155

bonorum operum suorum perenniter
cum supernis civibus potiatur. Amen.

*Epitaphium quod apud Ayas fugientibus
litteris hodieque legitur.*

Anno ab Incarnatione Domini
M. C. LXIII. VI. Idus Februarii
MARGARETA Comitissa spiritum
exhalavit. Item anno ab Incarnatione
Domini M. CLXXXVI. XII. Kal.
Aug. Pon. MARCHISIA Christo
spiritum reddidit.

*Bernardo Priori Montis Mairani, deci-
mas à Wilhelmo Piétaviensi Comite
Valentino collatas, confirmat Odo Va-
lentinus Episcopus, anno Christi 1181.*

Ex autographo.

CUM omnium Ecclesiarum quæ
solicitudinis nostræ regimini sub-
jiciuntur, utilitatibus & augmentis ex
officio nostro intendere debeamus,
eas potissimum dilatare atque fovere

156 *Origo Comitum Valent.*

nos oportet, quæ viris deputatæ sunt
religiosis, & in quibus honestas & re-
ligio specialem locum obtinere viden-
tur. Eapropter ego ODO Valenti-
nus Episcopus tibi, BERNARDE, Prior
Monasterii *Montis Mairani*, & succes-
soribus tuis ejus Monasterii Prioribus,
in perpetuum donamus, laudamus, &
confirmamus quascunque decimas in-
fra terminos parochiæ tuæ, vel extra,
WILLELMUS PICTAVIENSIS,
Comes Valentinus, seu alii quilibet,
pro salute animarum suarum, Ecclesiæ
tuæ concessisse, seu potiùs reddidisse
videntur. Concedimus & eidem Eccle-
siæ tuæ, specialius decimas infra ter-
minos *Montis Largerii*, quas per ma-
num Domini R. *Viennensis Archiepi-
scopi*, & nostram, te, & *Willelmo de
Monte Veneris*, Priore Bellimontis, co-
ram me super his querelam habenti-
bus, transigendo retinuiſti. Hæ sunt
eorum omnium decimæ, quæ Comitis
EUSTACHII propria fuerunt, & eo-

OPUSCULUM III. 157

rum quæ de feudo *Balastensi* esse dicuntur. Quorundam etiam prædiorum quæ sunt de dominio *Arberti*, & *Hugonis Dai*. Ne igitur Monasterium tuum super his de cætero valeat inquietari, vel super hoc dubietas possit oriri, hanc nostram concessionem, sive confirmationem, in scriptis redigi, & sigillo nostro muniri præcipimus. Addentes etiam, quòd si quis eam impedire vel retractare præsumpserit, indignationem Dei & nostram incurrat, & nomen ejus de libro vitæ deleatur. Testes sunt Hugo de Stella, Petrus de Torno Capellanus meus, Bermundus Bajulus, Symon Monachus, Lambertus de sancto Nazario, Willelmus de Stellâ. Facta sunt hæc anno ab Incarnatione Domini M. C. LXXXI.

In sigillo ovali stans in pedes Episcopus nudo capite, dextrâ benedicens ritu compositâ, sinistrâ pedum pastorale præfert, ad oras scriptum † O D O VALENTINENSIS EPISCOPUS.

Ademarus Comes Valentinus confirmat omnia bona quæ Willelmus de Pictavis pater ejus donaverat quondam Ecclesie sancti Genesii de Montemairano.

Ex autographo.

NOVERINT universi præsentēs litteras inspecturi, quòd nos **ADEMARUS** Comes Valentinus laudamus & confirmamus ea omnia quæ Dominus **WILLELMUS DE PICTAVIS** pater meus donaverat quondam Deo & Ecclesie sancti Genesii de Montemairano. Scilicet decimam per Arze, & totum hoc quod Dominus **WILLELMUS** prædictus tenet, & alii tenent de ipso, sicut ducit molendinum *Gontairens*, & via molendinaria quæ venit desuper condaminam Guidonis de Montemairano, quæ ferit ad nemus *Villelmi Liatauds*, & vadit directè ad blacham *Petri de Airá*: & ferit ad viam quæ venit de castro

OPUSCULUM III. 159

Vipiani: & vadit versùs castrum *Stella*, inter *Sanctum Christofolum*, & *Foliosam*: & revertitur per costam *Dargensonana*: & rivariam totam de *Gelata* ex utraque parte, usque ad locum qui dicitur *Logellos*: & revertitur per rivariam de *Luiâ*, & per *Encisas*, & est terra *Galdrici de Bellomonte*: & est ibi totum *Foissanez*, & feudum *Balastenez*, & feudus dictus *Pilaz*, & vadit directè viam quæ ducit versus *Malumper-tuz*: & vadit directè per locum qui dicitur *Verchape*: & ferit ad aquam ad introitum de *Charoias*: & revertitur ad terram *Jarentonis Vache*, de *Traseis*: præter mansum de *Colombeir*, & terras dictas *Chanabas*: & de aliis Militibus de castro *Montilii Largerii*. Et infra istos terminos supradictos aliæ Ecclesiæ non possint aliquid acquirere per mandamentum castrorum. Sic pro hac confirmatione quam fecimus supradictæ Ecclesiæ de *Montemairano*, habuimus à Priore prædictæ Ecclesiæ xx.

160 *Origo Comitum Valent.*

solidos Viennensium, quos numeravimus, & exceptioni non numeratæ pecuniæ renunciavimus: & promittimus quòd in omnibus prædictis contrà nullatenus veniemus, aliqua ratione legis, canonis, consuetudinis vel usûs. Actum est hoc apud *Castrum Vipiani*, sursum in Curia. Testes ad hoc vocati fuerunt Johannes *Nenevers*, Pe. *Durre*, *Willelmus Bajulus*, Johannes frater ejus, Pe. *Salvani*, & multi alii. Et ad majoris roboris firmitatem, præsentem chartam nos **ADEMARUS** prædictus Comes *Valentinus* sigilli nostri munimine jussimus roborari.

Locus sigilli, quod propter pagina angustias in sequens folium rejecimus.

Hæ

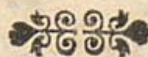
L

162 *Origo Comitum Valent.*

Hæ tabulæ sunt Ademari, filii Wilhelmi Pictavenſis, & Marchiſiæ: & datæ videntur ab Ademaro, cùm à patre jam ſenio gravi, ſui juris effectus fuiſſet, atque in Comitatus poſſeſſionem & adminiſtrationem miſſus.

Huic Ademaro uxorem fuiſſe ex Bauciorum illuſtri familiâ, oſtendit ſigilli ejuſ pars averſa, ſtellam exhibens ſedecim radiorum, Bauciorum gentilitium ſtemma. Quare Philippam Ademari conjugem, quæ in ſtemmate ſuo aquilam habuit; opinor Ademaro IV: fuiſſe uxorem ex familiâ Vienneniſi, quia dicitur teſtamentum condidiſſe anno 1246.

Euſtachius Comes, cujuſ meminit Odo Epicoſopus Valentinuſ, fuit (ni fallor) Epicoſopus Valentinuſ 34. fortaſſe primuſ in quem concurrat regio munere dignitaſ Comitiſ, quâ hodieque gaudent Epicoſopi Valentini. Sic enim jura regalia pleriſque Galliæ & Germaniæ Epicoſopiſ conceda ſunt à Regibuſ, Viennæ, Veſontione & alibi; ſalviſ tamen laïcorum Comitum juribuſ.

EXCERPTA
EX COLLECTANEIS
DE VITA ET REBUS GESTIS
SANCTI BERNARDI
CLAREVALLENSIS ABBATIS,

Auctore GAUFRIDO quondam illi
ab Epistolis, ac postmodum Igniaci,
Clarævallis, Fossænovæ, & Altæ-
cumbæ Monasteriorum Abbate.

OPUSCULUM IV.

EXCERPTA
EX COLLECTANEIS
DE VITA ET REBUS GESTIS
SANCTI BERNARDI
CLAREVALLENSIS ABBATIS,

Auctore GAUFRIDO quondam illi
ab Epistolis, ac postmodum Ignia-
ci, Clarævallis, Fossænovæ, & Al-
tæcumbæ Monasteriorum Abbate.

OPUSCULUM IV.

P R Æ F A T I O.

UM ab aliquot annis à me
jam prodiisset opus illud,
cui titulum indidi: *Sancti
Bernardi Clarevallis
Abbatis genus illustre asser-*
tum; exhibuit mihi R. P. Jacobus Vi-

L iij

166 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

gnier, è nostrâ Societate vir eruditus, Vitam S. Bernardi, ab vulgatis omnibus (ut putabat) diversam. Hanc ego contuli cum editis, hoc est, cum libro primo quem scripsit Guillelmus Abbas sancti Theodorici; cum secundo, cujus est auctor Bernardus Abbas Bonævallis; cum tertio, quarto, & quinto, quos prioribus duobus adtexuit Gaudfridus S. Bernardi Notarius; cum sexto & septimo quos ex anno 1641. Editioni Coloniensi adjecit Jacobus Merlonus Horstius. Et de septimo quidem libro in his Collectaneis nihil reperi: de quinque prioribus totam penè historiam inveni, sed stylo nonnihil diverso: de sexto autem libro vidi penè de verbo reddi quidquid à capite sexto habetur usque ad finem libri, dempto capite ultimo & xviii. Re autem diligentius consideratâ, non dubitavi quin hæc essent Collectanea de Vitâ & rebus gestis S. Bernardi, ac velut materiem scribendæ ejus historiæ præpa-

OPUSCULUM IV. 167

ratam : cujus tamen primum & secundum librum cum elaborassent citati duo viri eruditi & graves , noluerit Gaufridus pios eorum labores opere suo obscurare ; sed intactis quæ illi tractaverant , reliquam S. Bernardi Vitam tribus libris profecutus sit , ad priores duos adnectendis. Non enim plures daturum se profitetur Gaufridus , cum ait in suâ præfatione : *Opus istud libellis tribus partitum lector inveniet.* Postea tamen seorsim collegit S. Bernardi plurima miracula , præsertim in variis itineribus ab eo edita , quæ Hortsius in sextum suum librum congestit , quinque duntaxat primis capitibus ex Philippo de Claravalle adsumptis : atque librum hunc *Odeporicon* inscripsit , quia singillatim sancti viri itinera spectabat. Hæc certè Collectanea Gaufrido nemo abjudicaverit , cum in iis legerit horum Excerptorum numero sexto de epistolâ ad Robertum nepotem in imbre sine imbre conscriptâ :

L iij

168 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

*Extat adhuc epistola: & ego ipse primam
eam constitui in corpore epistolarum, cum
audissem tam grande miraculum, ab ip-
sius ore qui scripsit eam in pluvia sine
pluvia. Cujus hæc sunt verba, nisi Gau-
fridi, qui ab anno Christi 1140. sancti
viri Notarius fuit? Simul intelliget, è
Scholâ Parisiensi Gaufridum in ejus
disciplinam fuisse traductum, cum ex-
clamantem viderit: *Sit benedicta dies,
quâ Sol justitiæ, immò misericordiæ, oriens
visitavit ex alto miseram animam meam,
adversum & perversum nimis hominem,
in verbo uno, in momento, in ictu oculi,
mutatione dexteræ Excelsi prorsus in alium
hominem recreans, ut sim initium aliquod
creature ejus. Decem quæ selegimus
fragmentis, ex eo pretium est, quòd
ca continent haud levis momenti, quæ
apud alios rerum S. Bernardi Scripto-
res non reperiuntur.**

Numero
IX.

I. Ortus & genus S. Bernardi.

IN territorio Lingonis civitatis situm est Castrum, nobile quondam & inclitum valdè, cui Castellio nomen est, multos habens Proceres armis strenuos, sed multò magis legalitate præcipuos: inter quos excellebat Tecelinus quidam cognomento Sorus; quo nomine, vulgari linguâ subrufos & penè flavos appellare solemus. Erat autem vir iste genere nobilis, possessionibus dives, suavibus moribus, amator pauperum maximus, summus pietatis cultor, & incredibilem habens justitiæ zelum. Denique & mirari solebat, quòd multis onerosum esse videret servare justitiam, & maxime (adversus quos amplius movebatur) quòd aut timore aut cupiditate desererent justitiam Dei. Erat quidem Miles fortissimus, sed non minori studio laudes ipse fugiebat, quàm ceteri captare videantur. Nunquam armis usus est, nisi aut pro defensione terræ propriæ, aut cum domino suo,

170 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

Duce scilicet Burgundie, cui plurimum familiaris & intimus erat: nec aliquando fuit cum eo in bello, quin victoria ei proveniret. Erat quidem indigena Castellionis, sed Dominus minoris Castri, cui Fontana nomen est, quod famosissimo illi Castro Divionis supereminet, in excelsa rupe locatum. Huic sanè uxor erat, Elizabeth nomine, ex optimo genere Burgundionum, Bernardi de Montebarro filia, digna tanto genere & tanto viro, immò & gloria utriusque. Elizabeth filium hunc divino edocta oraculo, tenerius omnibus dilexit; unde & patris sui ei nomen imposuit, Bernardum eum vocans.

ELIZABETH ubique huic Auctori scribitur S. Bernardi mater, quæ aliis modò Aleth, nunc Alays sive Alaysia; vocibus fortasse idem sonantibus, & dialecto tantum inter se diversis. Quemadmodum autem S. Bernardus (ut hîc vides) à Bernardo Montisbarri do-

OPUSCULUM IV. 171

mino, avo suo materno, nuncupatus fuerat, ita & soror ejus Humberga, sive Humbelina, quæ post illum proximè nata est, ab Humbergâ Granceianâ, aviâ suâ maternâ, nomen tulit. Constans est traditio fuisse S. Bernardo vel affines vel consanguineos Dominos de Granceio; sed probatio hæcenus difficilis. In Castro Granceiano superest antiquæ structuræ cubiculum, Sancti Bernardi vulgò dictum, quia in eo ipse excipiebatur, quoties ad cognatos suos Granceyanos Dynastas divertebat. In Chronico Granceiano à quingentis ferè annis conscripto, sub titulo *De tertiâ filiâ de Granceyo*, affirmat Auctor, Adeleidem quæ Tecelino domino de Fontanis sanctum Bernardum genuit, fuisse filiam filix Domini de Granceyo. Hanc verò Humbergam fuisse appellatam, habemus ex Chronico S. Petri Vivi Senonensis ad annum Christi 1065. & Bernardo Montisbarri Domino fuisse matrimonio copulatam. Erat

172 *Excerpta de vita S. Bernardi.*
igitur S. Bernardus Granceiani Dyna-
stæ in tertio gradu consanguineus.

II. Visum divinum in nocte Nativi-
tatis Domini Bernardo puerulo
oblatum.

ERAT autem in Castellione Eccle-
sia, tunc quidem secularium Cano-
nicorum, sed in maximâ disciplinâ vi-
ventium, in quâ Bernardus est educatus
à parvulo. Vigiliâ ergo dominicâ Nati-
vitatis, dum adhuc puerulus dormiret in
domo patris, videbatur sibi videre virgi-
nem parientem, & Verbum infans nas-
cens ex eâ. Protinus autem pulsatum est
ad Vigilias: & excitans eum mater, in-
duit accuratè vestibus Canonicalibus, &
secum pariter ad Ecclesiam duxit ut sole-
bat. De quâ visione dicere ipse solebat
quòd eam crederet dominicâ Nativitatis
horam: & quòd sibi ostensum est, signum
fuisse multorum quæ sibi de eadem postmo-
dum Nativitate revelata sunt mysterio-
rum.

III. De ejus patre, & fratribus.

ANDREAS Bernardo dixit: Ecce, date operam ne quis fratrum nostrorum in saeculo maneat: alioqui scinde me medium, quoniam nec à vobis, nec ab illis separari tolerabile est.

Quid virilem illius patris animum loquar? qui unâ die sex filios, & filios tales videns abire, non modo non doluit, sed & gavisus est valdè; illud tantum monens ut in omnibus modestè agerent, quoniam ego (inquit) novi vos, quòd aut vix aut nunquam possit zelus vester cohiberi. Proficiscentibus itaque fratribus, unus tantum, & ipse puerulus remanebat, qui cum parvulis aliis in plateâ jocabatur. Videns ergo eum senior frater Guido; Ecce (inquit) Nivarde, securè potestis ludere, quoniam terram multam habiturus estis. At ille subsannans; Cum maledictione, inquit, fiat hac distributio, ut vos calum habeatis, ego terram. Fugiebat ergo quotidie puer ad fra-

174 *Excerpta de vita S. Bernardi:*

tres suos, volens conversionis eorum socius fieri. Sed quia parvulus erat, remittebant eum, & reddebant patri suo. Tandem non ferentes importunitatem ejus, tradunt eum Sacerdoti cuidam, ut disceret litteras: & ubi paululum crevit, factus est & ipse Novitius apud Cistercium, & suscepto post anni spatium habitu, reditus est Fratribus in Clara-*valle*.

IV. Guidonis primogeniti conjux, Abbatissa Elariaci prope Divionem, quando hæc scribebat Gaufridus.

SENIOR frater ejus Guido cum de conversione loqueretur ei, excusare se cepit de uxoris vinculo quod solverenon liceat. Promisit tamen in fide, & dextram dedit, venturum sese cum fratre, si posset ab uxore licentiam obtinere. Ad quem illicò frater ait: Ut meliori sis animo, ego quoque in eadem tibi fide promitto, ante proximum Pascha, aut licentiã, immò & petitione, aut certè morte ipsius, solvendum te à lege uxoris. Et

OPUSCULUM IV. 175

promisit in manu ipsius. Nec multò post factum est uti prædixit, & cæpit juvencula nobilis & decora, cum omni instantiâ lacrymarum, in cubiculo, stupenti viro pro conversionis licentiâ supplicare. Ipsa est quæ usque hodie in Monasterio Lairicus, quod prope Divionum situm est, perseverat mulier virtutis, & multarum in Christo Virginum Mater.

Sub hujus Præfectæ Lariacensis curâ fuisse videtur Aremburgis, Hugonis II. Burgundiæ Ducis filia, de cuius dote sunt tabulæ sequentes ex autographo Benigniano descriptæ.

Hugo II. Dux Burgundiæ, Aremburgem filiam suam in Monasterio Lariacensi velandam Deo consecrans, dat eidem Monasterio omnem Justitiam, cum omnibus exactationibus & consuetudinibus quas apud Lariacum habebat: laudantibus Mathilde conjuge, & quatuor filiis, Odone, Roberto, Henrico, atque Hugone: adstantibus, Hugone S. Benigni, Stephano

176 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

Cisterciensi, Bernardo Claravallensi, & Herberto S. Stephani Divionensis Abbatibus, aliisque Reverendis ac Nobilibus viris. Circa annum Christi 1127.

» **I**N NOMINE sanctæ & individuæ
» Trinitatis. Præsentibus cunctis &
» futuris notifico, quòd ego Hugo Dux
» Burgundiæ, quando filiam meam
» **A**REMBURGEM tradidi in Monaste-
» rio *Lariacensi* Deo servire, laude
» uxoris meæ *Mathildis* ac filiorum meo-
» rum *Odonis, Roberti, Henrici*, atque
» *Hugonis*, dederim Deo & Sancto Beni-
» gno Divionensi, ac Monialibus de
» *Lariaco*, omnem Justitiam, cum omni-
» bus exactionibus & consuetudinibus
» quas apud *Lariacum* habebam, vel me
» debere ibidem habere dicebam: & con-
» cesserim ut Monachi qui eidem loco
» præessent, jure quieto in perpetuum
» illas haberent. Huic autem donationi
» meæ interfuerunt plures tam sæculares
» nobilissimi viri, quàm religiosi, qui
» etiam

OPUSCULUM IV. 177

etiam inde testes existunt. HUGO Ab-
bas Divionensis, STEPHANUS Ab-
bas Cisterciensis, BERNARDUS Ab-
bas de Claravalle, Girardus frater ejus,
Herbertus Abbas sancti Stephani Di-
vionensis, Walo Abbas, Raynerius de
Rupe, Girardus de Castellione, Johan-
nes de Belnâ, & Raynardus frater ejus,
Widricus Divionensis, & Aymo fra-
ter ejus, Carpinus, Hugo de Besuâ,
Petrus frater ejus, Hugo de Ysio, Oddo
Coccus, Uldierius, Robertus Sacrista,
& alii plures.

M

Harum tabularum epocham demonstrant Herbertus S. Stephani, & Hugo S. Benigni Divionensis Abbates. Iniit enim Herbertus anno 1125. Abdicavit autem Hugo 1129. Medio igitur tempore, adeoque circa annum 1127. in Larcio velata est Aremburgis.

OPUSCULUM IV. 179

Eodem porrò se receperat Guidonis primogeniti Bernardum fratrem in Monasterium Cistertiense comitatu conjux, ex anno 1113. quæ si jam anno 1127. Larensi Parthenoni nondum præerat, poterat certè regis puellæ Aremburgis educationi à Monasterii Matre præfici. Quo factum videtur, ut adesset inter cæteros Bernardus ejus dotationi, sive ut illius cum cælesti Agno nuptias suâ præsentia cohonestaret, sive ut illam fratris suæ de meliore notâ commendaret.

Lariaci sive Elariaci dominium utile, Sancto Benigno jam olim contulerat Guntrannus Rex, confirmaverat Rex Chlotarius III. Wilfechramno Abbati, ix. Kalendas Novembris, anno regni sui octavo: addidit Hugo Dux II. dominium altum quasi pro dote filie suæ Aremburgis. Si quæris de origine Lariacensis Parthenonis, aio videri ad Jarentonis Abbatis tempora referendam. Ex Chronico Hugonis Floriam.

M ij

180 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

ensis, Jarento apud Casam Dei habitum suscepit monasticum anno Christi 1074. Vasta erat eremus, utpote quæ ante annos viginti, habitationes hominum non noverat. Ibi mox compulsus est magister fieri ex discipulo, & Prioris suscepit officium jussu Duranni Abbatis, & totius Congregationis voto. Triennium eo munere est perfunctus, donec in Concilio Augustodunensi creatus est Abbas S. Benigni Divionensis, & à Rainardo, cognomento Hugone, Lingonensi Episcopo sollemni ritu consecratus xv. Kalendas Octobris anni 1077. Jarento jam Abbas, proximè sequenti anno 1078. xiiii. Kalendas Julii privilegium obtinet à Gregorio Papa VII. in quo inter alia hæc ait Pontifex: *Ecclesiam quoque Beati Germani de Laré, ubi Sanctimonialia consistunt, vobis perpetuò confirmamus possidendam: & ut ipsa Sanctimonialia nunquam à subjectione Ecclesie Divionensis se removeant, sub ana-*

P. M.

OPUSCULUM IV. 181

themate prohibemus; sed semper per vestram providentiam gubernentur. Dederat (ut jam monui) Guntrannus Rex Sancto Benigno vicum qui est in prospectu hujus Monasterii (inquit auctor Chronici Benigniani) tunc magna amplitudinis, vocatum Elariacum, cum omnibus appendiciis suis, super Oscaram fluvium situm. Sed de Monialium ibi constitutâ familiâ nullum uspiam verbum ante Jarentonem, Junge nunc tempora, compara inter se eventus, & ad rerum gestarum adjuncta animum adverte.

Hildeberti Marchiæ Comitis filia, anno Christi 1076. ad Casæ Dei vastam eremum fit Monialis. Cujus porro curæ committitur, nisi Jarentonis qui Prior erat Casæ Dei ex anno 1074. Cùm exinde aliò deductas fuisse constat Casæ Dei Moniales, numquid locum quasi digito monstrat Jarento, factus Abbas Divionensis autumnno anni 1077. Vicum nempe Elariacum dittonis S. Benigni, & in Benigniani Mo-

182 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

nasterii prospectu positum? Et Sanctimonialium Congregationis in S. Benigni agro constitutæ regimen quid necesse erat rescripto Pontificio Benignianis vindicare, nisi ut ab eo arcerentur Casæ Dei Monachi, qui tanquam à se Deo consecratos, velle poterant ubique regere, ac sibi habere obnoxias.

Plura nos de hoc argumento in Sacratio nostro Jurenfi, hoc est, in Historiâ Monasterii S. Claudii, brevè (ut speramus) typis excudendâ: cum ageremus de sancto Simone ex Comite ad S. Eugendum Monacho. Hunc enim sibi generum ambierat Hildebertus Marchiæ Comes. Sed oblatam sibi conjugem Simon in Christi Sponsam convertit, quâ ad Casam Dei factâ Moniali, factus ipse est Jurensum Patrum sanctitatis æmulator.

Hæc de exordiis Lareyensis seu Lariacensis Monasterii, quo excepta est Aremburgis Hugonis II. Burgundiæ

OPUSCULUM IV. 183

Ducis filia, de nomine ataviæ suæ sic appellata. Sed his principiis non respondit recentiorum temporum cursus. Laxatâ sæculis posterioribus & Monachorum Benignianorum, & Lariacensium Monialium disciplinâ, primùm harum imminutus est numerus, & loci proventus inter Monachos & Moniales divisi, tandem Priori Monacho ad hanc diem cessere in solidum: nuper (ut audio) Ludovici Magni, Christianissimi Regis studio, sustinendis Societatis JESU Orientalibus Missionibus destinati.

Lareyi antiquum statum ex Archivi Benigniani sequentibus aliquot tabulis cognosces.

184 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

*Guntrannus Rex dat S. Benigno Vicum
Elariacum, in prospectu Benigniani
Monasterii situm, cum omnibus re-
bus ad illum spectantibus, anno regni
sui XXIII. ære vulgaris 583.*

Ex Chronico S. Benigni, cap. XVIII.

» **G**UNTRANNUS Rex Franco-
» rum, cum jam anno XXIII. Re-
» gnum Burgundiæ feliciter regeret, vi-
» dens sibi liberos non superesse, cœpit
» thesauros suos in eleemosynis paupe-
» rum distribuere, Monasteria & loca
» sancta ex ipsis thesauris ditare: inter
» quæ & ecclesiam hujus patroni nostri,
» sancti scilicet Martyris Benigni, donis
» optimis extulit. Ipse denique dom-
» nus Guntrannus præcellentissimus Rex
» dedit sancto Benigno vicum qui est in
» prospectu hujus Monasterii, tunc ma-
» gnæ amplitudinis, vocatum ELARIA-
» CUM, cum omnibus appendiciis suis,
» super Oscaram fluvium situm. Et om-

OPUSCULUM IV. 10,

nia quæ nunc usque ad possessionem
pertinent hujus loci, à ponte Divionis
usque Floriacum villam, contulit me-
moratus Princeps sancto Martyri Be-
nigno. In Biciso scilicet, in villa Co-
lonicas dictâ, in Plomberias, in Sili-
niaco, in Scontio, in Villari, in Cam-
paniaco, in Lentennaco, in Girone,
in Corcellas, in Flaviniaco, in Pruni-
do, in Jussiaco, in Matriniaco, in Bar-
biriaco. His & aliis locis mansa vesti-
ta, & absa, cum mancipiis plurimis
utriusque sexûs, terris cultis & incul-
tis, vineis, silvis, pratis, pascuis, aquis
aquarûmque decursibus, ingreditiis,
exis & egressis, omnibus rebus exqui-
sitis & inquirendis, totum ad integrum
contulit memoriâ dignus Rex Gun-
trannus Deo & Sancto Benigno, ad
victum Monachorum Deo in hoc loco
deservientium: ut pro se ac sequentium
Regum salute & peccatorum remissio-
ne, regnîque totius statu Domini exo-
rent clementiam Monachi in isto loco
degentes.

Ex eodem Chronico, capite xxxvii.

» **A** NNO igitur octavo regni sui
» Clotharius Rex, residens Mosol-
» laco Palatio suo cum Episcopis & Prin-
» cipibus regni sui, Wulfechramnus Ab-
» bas hujus loci adiit ejus præsentiam,
» conquerens super quorundam Militum
» ejus violentiâ. Guntrannus namque Rex
» dederat Sancto Benigno Martyri, pa-
» trono Divionensis loci, ELARIACUM
» villam, cum omnibus appendiciis suis.
» De cujus possessionis terris suprascripti
» calumniatores molestias inferebant
» multas memorato Abbati, Monachis-
» que hujus loci. Rex ergo Clotharius
» annuens ejus precibus fecit præceptum
» Sancto Benigno de præscripto fundo,
» anuloque suo jussit insigniri, ut nullus
» supradictorum calumniatorum, aut eo-
» rum heredes vel successores, aut ullus
» aliquis alius cujuscunque honoris ac
» dignitatis, in denominato agro audeat
» aliquam vim inferre. Erat tunc Ma-

OPUSCULUM IV. 187

jordomus Regis suprà nominatus Au-
bedo, quem in scripto ejusdem præce-
pti Audebellum vocat.

Clotharii III. anno octavo, Christi 667.

*IX. Kalendas Novembris Benignianis
Lareyum vindicat Wlfechramnus Ab-
bas: cujus antecessor hîc appellatur Ri-
chimarus, equalis Bertoaldi Lingonen-
sis Episcopi, subscripti in Concilio Ca-
bilonensi circa annum Christi 650.*

Ex antiquo apographo.

CLOTARIUS Rex Francorum,
vir illuster. Quotiescumque al-
tercantum jurgia Palatii nostri, nostra,
nostrorumque fidelium aut Ecclesiarum
feu Sacerdotum, pro quarumcum-
que rerum negotiis noscuntur adve-
nire, oportet nobis in Dei nomi-
ne juxta legum severitatem inquirere,
ut deinceps nulla videatur quæstio re-
moveri. Ideoque cum nos in Dei nomi-
ne, Masolago in Palatio nostro, unà

188 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

„ cum Apostolicis viris Patribus nostris
„ Episcopis , Optimatibus , cæterisque
„ Palatii nostri ministris ; necnon & Au-
„ dobello Palatii nostri Comite , qui de
„ ipso ministerio ad præsens nobis deser-
„ vire videbatur , ad univerforum causas
„ audiendas , justoque judicio terminan-
„ das resideremus ; advenientes ibi acto-
„ res Basilicæ domni Benigni , quæ est
„ sub oppidum Divione constructa , (ubi
„ ipse pretiosus Martyr in corpore re-
„ quiescit , & vir venerabilis Wlfe-
„ chramnus Abba præesse videtur) vi-
„ debantur repetere à quibusdam ho-
„ minibus , dicentes quia anteacto tem-
„ pore bonæ recordationis parens noster
„ domnus Guntrannus quondam Rex ,
„ per testamenti sui paginam ad ipsam
„ Basilicam Sancti Benigni , villam nun-
„ cupatam Elariacum , cum adjacentiis ,
„ vel omni re ad se pertinente conce-
„ sisset ; & ipsi homines infra ipsos ter-
„ minos commanentes , ex parte maximâ
„ plurima pervasissent , vel ad suam par-

tem contradicerent, & redditus terræ
partibus ipsius Basilicæ reddere con-
tempnerent, & silvas de ipso agro de-
vastassent; & terram exinde aut prata
per loca plurima invasissent, vel vineas
plantassent, aut calmas rupissent.

Econtrà illi dicebant, quòd ipse
Princeps domnus Gundrannus per præ-
ceptionem quam in præsentì protule-
runt relegendam, in antecessores pa-
rentes eorum firmasset; ubi contine-
batur quòd ab eo tempore quo ipsum
agrum Elariacum jam dictus Princeps
ad memoratam Basilicam Sancti Beni-
gni contulerat, per munificentiam ip-
sius Principis promeruerant, ut quid-
quid ex successione parentum habe-
bant, hoc in idipsis confirmatum esse
deberet. Interrogatum est à nostris Pro-
ceribus, si cessionem ipsius domni Gun-
dranni, aut aliorum Principum, seu
alia instrumenta de ipso agro habebant,
an non, in præsentì edicere deberent.
Sed ipsi professi sunt ad præsens, quòd

190 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

» aliud instrumentum nullum vel firma-
» tionem magis exinde non haberent,
» quàm quod præsentabant. Unde & ip-
» sas confirmationes relectas & percur-
» sas, inventum est à fidelibus nostris
» quòd nullum detrimentum vel præju-
» dicium ipsa Basilica domni Benigni de
» ipso agro Elariacense exinde pate-
» retur. Etiam & pactionem præsentaba-
» bant, qualiter antecessor suprascripti
» Wlfechramni Richimarus quondam
» Abba, seu & Apostolicus vir domnus
» Bertoaldus Episcopus, unà cum ipsis
» vel parentes eorum, de parte maximâ
» de infra termino ipso Elariacense con-
» tentionem maximam habuissent, &
» ipsas terminaciones perambulassent, &
» signa posuissent. Proinde nos taliter
» unà cum nostris Proceribus, in quan-
» tum illuster vir Audobaldus Comes
» Palatii nostri testimoniavit, constitit
» decrevisse, ut dum hæc causa inter
» ipsos (sicut superius continetur) ta-
» liter acta vel inquisita fuisset per or-

OPUSCULUM IV. 191

dinem, jubemus ipso agro Elariacen-
 se, quantumcumque dominus Gun-
 drannus per testamenti sui paginam
 ibidem delegavit, postpositâ & calca-
 tâ ipsâ confirmatione, vel reliquas à
 successoribus Principibus factas descri-
 ptiones: ne deinceps per ipsas aliqua
 removeri videatur causatio; sed quod
 hætenus tenuisse videbuntur infra ipso
 pago Elariacense, vel ubicumque, tam
 terris, curtiferis, casis, vineis, pratis,
 silvis, pascuis, aquis, adjacentibûsque
 suis per alia loca, cum omni jure te-
 neant, possideant absque sollicitudine,
 absque alicujus repetitione: sitque in
 Dei nomine ad partem Sancti Benigni
 & provisorum loci, subjectorûmque eo-
 rum evindicatum omni tempore: & sit
 in posterum de hac re sopita causatio.

Abbelenus recognovit & datavit
 sub die nono Kalendarum Novem-
 bris, in anno octavo regnante domino
 nostro CHLOTARIO feliciter. Amen.
 Airardus Presbyter recognovi & sub-
 scripsi.

192 *Excerpta de vita S. Bernardi:*

Gregorius Papa VII. Farentoni Abbati, ejusque Monasterio, jus eligendi Abbatem, exemptionem ab interdicto Episcopi Lingonensis, jus recipiendi Monachos, & ministros pro Ecclesiis sibi subjectis Episcopo presentandi: libertatem claustrum: possessionem Ecclesie S. Germani de Laré, & in ejus Sanctimonialibus jurisdictionem: omnia denique bona & jura sua, Apostolicam auctoritate confirmat, anno Christi 1078. Pontificatus V.

Ex autographo.

» **G**REGORIUS Episcopus servus
» servorum Dei venerabili filio
» GARENTONI Abbati Divionensis
» Monasterii, ejusque successoribus regu-
» lariter promovendis in perpetuum. Su-
» pernae miserationis respectu ad hoc
» universalis Ecclesie curam suscepimus
» & Apostolici moderaminis sollicitudi-
» nem gerimus, ut justis precantium votis
» attentam

OPUSCULUM IV. 193

attentâ benignitatē faveamus. Proinde,
 dilectē in Domino fili JARENTO Ab-
 ba, petitionibus tuis grato occurren-
 tes assensu, libertati ac quieti Mona-
 sterii vestri auctore Domino duximus
 providendum. Siquidem ipsum Cœno-
 bium sub Sedis Apostolicæ protectione
 suscepimus: & obeunte te nunc ejus-
 dem loci Abbate, vel tuorum quoli-
 bet successorum, nullus ibi qualibet
 subreptionis astutiâ seu violentiâ præ-
 ponatur, nisi quem Fratres communi
 consensu secundum timorem Dei, &
 Regulam Sancti Benedicti elegerint:
 maximè de eadem Congregatione, si
 idoneus inventus fuerit. Quòd si talis
 qui huic regimini congruat, inter eos
 inveniri non possit, aliunde sibi Patrem
 & Magistrum expetant, & à Lingo-
 nensi Episcopo consecrandum ordi-
 nandumque provideant: si tamen ipse
 Episcopus gratiam Apostolicæ Sedis
 habuerit, & canonicè facere ipsam or-
 dinationem voluerit. Quòd si aliquid

N

194 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

» horum obstiterit, liceat Electo ejus-
» dem Monasterii, aut ad Apostolicam Se-
» dem recurrere, aut à quocumque volue-
» rit religioso Episcopo consecrationem,
» & Clericorum ordinationes, atque cæ-
» tera quæ ad Episcopum pertinent, sus-
» cipere. Statuimus etiam ne ab Epi-
» scopo vel ministris Lingonensis Eccle-
» siæ, divina vestro Monasterio interdi-
» cantur officia: sed continuè celebren-
» tur, nisi eisdem causis Fratres cessare
» oporteat, quæ Sedis Apostolicæ Præ-
» sulis *Benedicti* determinatione distinctæ
» sunt. Illam quoque in Monachis tuis
» quietem ac libertatem, quam idem
» Præsul decreto suo firmavit, nos Bea-
» ti Petri & nostrâ auctoritate intemera-
» tam perpetuò manere sancimus. Qui-
» cumque verò Clericorum vel laïco-
» rum sese in Monasterio vestro voluerit
» conferre, vobis liceat eos sine aliquâ
» contradictione recipere, dummodò
» propriâ culpâ excommunicati non fue-
» rint, vel nominatim interdicti. Confir-

OPUSCULUM IV. 195

mamus etiam vobis Ecclesias vestras
quascumque nunc possideris, seu quas,
largiente Deo, in posterum canonicè
possidebitis, statuentes ut nullus Cle-
ricorum sine assensu vestro in eis au-
deat ministrare: sed quotiescumque in
aliquâ earum minister fuerit subrogan-
dus, vos idoneum ad hoc eligentes
Episcopo præsentate: qui Episcopus
curam ei animarum injungat, & sic vo-
bis de temporalibus, Episcopo verò
de spiritualibus debeat respondere. Si
quis autem contra hanc formam in eis-
dem Ecclesiis ministrare præsumpserit,
nos eum ab officii sui executione sus-
pendimus. Claustro etiam in quo Mo-
nasterium vestrum situm est, eam li-
bertatem & immunitatem concedimus,
quam illustris Rex ROBERTUS no-
scitur contulisse, ut ab omni invasione
& violentiâ Ducis & hominum suo-
rum sit in perpetuum liberum ac secu-
rum, ita ut nichil prorsus à Torrente
qui Castri, Sanctique causam dividit,

196 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

„ aliquis vel auferre præsumat vel acci-
„ pere. Ecclesiam quoque Beati Germa-
„ ni de *Laré*, ubi Sanctimonialia confi-
„ stunt, vobis perpetuò confirmamus pos-
„ sidendam: & ut ipsæ Sanctimonialia
„ nunquam à subjectione Ecclesiæ Divio-
„ nensis se removeant, sub anathemate
„ prohibemus; sed semper per vestram
„ providentiam gubernentur. Decerni-
„ mus itaque ut nulli omninò hominum
„ liceat idem Monasterium temerè per-
„ turbare, aut ejus possessiones auferre,
„ vel ablatas retinere, minuere, vel te-
„ merariis vexationibus fatigare. Sed om-
„ ninò integra conserventur, eorum pro-
„ quorum sustentatione ac gubernatione
„ concessa sunt, usibus omnimodis pro-
„ futura. Si qua sanè ecclesiastica, sæ-
„ cularisve persona hanc nostræ consti-
„ tutionis paginam agnoscens, contra eam
„ temerè venire temptaverit, & ammo-
„ nita semel & secundò si non congruâ
„ satisfactione emendaverit, potestatis
„ honorisque sui dignitate careat, ream-

OPUSCULUM IV. 197

que se divino iudicio existere de per-
petratâ iniquitate cognoscat : & à sa-
cratissimo Corpore & Sanguine Dei
& Domini Redemptoris nostri JESU
CHRISTI aliena fiat, atque in extremo
examine districtæ ultioni subjaceat.
Cunctis autem eidem loco justa servan-
tibus, sit pax Domini nostri JESU CHRI-
STI, quatinus & hîc fructum bonæ
actionis percipiant, & apud districtum
judicem præmia æternæ pacis inve-
niant. Amen, Amen, Amen.

Ego GREGORIUS sanctæ Ca-
tholicæ Ecclesiæ Episcopus. Data La-
terani per manum *Johannis* S. R. Ec-
clesiæ Diaconi Cardinalis XIII. Kal. Ju-
lii. Anno ab Incarnatione Domini
M. LXXVIII. Indictione I. Pontificatûs
autem Domni *Gregorii* P. P. VII.
quinto.

Bulla plumbea cum inscriptione

† GREGORII PAPÆ VII.

N iij

V. Ludovico Seniori Regi prædicit
mortem Philippi filii ejus
primogeniti.

QUERELAM Episcoporum adver-
sus Regem Francorum Ludovicum
Seniorem, patrem ejus qui nunc est, Lu-
dovici, manifestè explicant epistola beati
viri ad Apostolicam Sedem pro hoc ipso
directe. Factum est autem, ut die qua-
dam congregarentur ad Regem Episcopi,
& vocatus ab eis Abbas Clarevallensis,
qui licet adhuc juvenis, summa tamen
totius Ecclesie columna jam tunc videba-
tur. Proidentes autem Episcopi ad pedes
Regis, humiliter supplicabant ei, ut qui sa-
tis antè dilexisset & honorasset Ecclesiam,
parceret etiam in hac parte, ne fortè du-
riùs quàm vellent, contra eum agere coge-
rentur. At ille non satis eorum precibus
acquievit. In crastinum autem durius
arguebat eum venerabilis Abbas, mani-
festè deminans quia offendisti terribilem,
& ei qui aufert spiritum Principum, ter-

ribilem apud Reges terra : & certus esto quoniam offensa hæc , primogeniti tui Philippi morte multabitur. Vidi enim nocte præteritâ , & ecce tu cum filio tuo Ludovico procidebas ad pedes Episcoporum : intellexi autem continuo moriente Philippo supplicaturum te eis , quòd non possis nisi per manus eorum substituere Ludovicum. Erat enim Philippus jam unctus in Regem , magna omnino spei adolescens , & patri (quod ex abundanti est dicere) omnino carissimus. Unde & audito sermone commota sunt viscera patris super filio suo. Et promisit satisfacturum se Episcopis : sed consiliis seductus iniquis à promissione resiliens , non post multum temporis , miserabilem satis obitum filii sui Philippi , ipse & tota cum eo Francia deploravit.

VI. S. Bernardi epistolam ad Robertum nepotem, in pluviâ sine pluviâ scriptam, Gaufridus ejus Notarius primam inter ejus epistolas constituit.

NEPOS ejus Robertus quemadmodum seductus fuerit, cum adhuc puer esset, ipsius, de quâ loqui volumus, epistola verba declarant. Cum enim in alio Ordine jam per aliquot annos demoraretur, scripsit ad eum epistolam, erroneam ovem revocans. Exiit autem extra Monasterii septa, ut dictaret secretius: & Guillelmus (qui postea in Angliis Rievallensem edificavit Abbatiam) quæ dictabantur excipiens scribebat in chartâ. Subito autem inundante pluviâ timuit qui scribebat; erant enim sub divo. Cui venerabilis Abbas, Opus (inquit) Dei est: fac quod facis. Res mira! Madebant vestes eorum, & scribebatur grandis epistola, & chartam omnino non tetigit imber. Extat adhuc epistola: & ego ipse primam eam constitui in corpore epistola-

OPUSCULUM IV. 201

rum, cum audissem tam grande miraculum, ab ipsius ore qui scripsit eam in pluvia sine pluvia.

VII. Ducissæ Lotharingæ ad vitam meliorem conversio duplex.

DUCISSA Lotharingæ (quæ nunc in Monasterio Sanctimonialium feminarum quod Tartum vocatur, servit Deo in humilitate & paupertate multâ) cum adhuc corporis voluptatibus supra modum dedita esset, contigit venerabilem virum pro pace quadam rogare Ducem pariter, atque ipsam. Dùmque loquens extenderet manum, casu factum est, ut Ducissæ chlamydem tangeret. Cui unus de adstantibus arridens, Super religiosam (inquit) mulierem extendisti manum, Pater. At ille, Nondum venit hora ejus. Audiens Ducissa (siquidem literas noverat) compuncta est vehementer, & usque ad medullas animæ ejus sermo vivus & efficax penetravit. Eodem quoque tempore somnium vidit, quo amplius

202 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

animata est; Virum Dei ab ejus utero septem serpentes horribiles manu propriâ extrahentem. Cui non longè post committens animam suam, sæculo abrenunciavit: & usque hodie gloriatur se esse, de quâ Pater sanctus ejecit septem demonia.

Duas attingit Gaufridus Ducissæ hujus conversiones: primam à regali pompâ, & ab aulæ deliciis, quibus in-nutrita erat, (quippe Lotharii Imperatoris soror, & Simonis eo nomine primi, Lotharingiæ Ducis Serenissimi conjux dilectissima) ad eam modestiam quam ferebat liberiore ejus conditio, marito adhuc superstite: alteram à sæculari licentiâ ad Tartensium instituti Cisterciensis Monialium severissimam disciplinam. Priorem conversionem refert Marique ad annum Christi 1133. Posterior evenit anno, ut videtur, 1142. quo Matthæus ejus filius, Lotharingiæ Dux, matris viduæ secessum in Tartense Monasterium certis in

OPUSCULUM IV. 203

novam familiam beneficiis, ejus intuitu profecutus est. Simonem enim Ducem in reditu à Terrâ Sanctâ, Venetiis anno 1141. finem vivendi fecisse referunt Vasseburgius & Roserius rerum Lotharingicarum Scriptores: qui tamen audiendi non sunt, cum hanc Ducissam Gertrudem nuncupant, quæ *Adelais* scribitur in tabulis Tartensibus: & ejus filiam Juditham appellant, Raynaldo Sequanicæ Burgundiæ Principi matrimonio junctam, quæ *Agatha* dicenda est, juxta autographas membranas, quas omni fide expressimus in Probationibus Epistolæ nostræ de Beatrice Cabilonensi Comitissâ, Divionensibus typis editæ jam ex anno Christi 1656.

Has ipsas tabulas quibus Vasseburgius & Roserius redarguuntur, ut Lotharingicæ Historiæ studiosis ad manum sint, hîc quoque tibi repræsentamus.

*Mattheus Dux Lotharingæ, intuitu
Atheleidis matris sue in Tartar. Monialis
effectæ, certam salis mensuram apud
Vicum annis singulis percipiendam,
Tartensi Monasterio attribuit: Berthâ
ejus conjugæ, fratre ejus Balduino, &
Agathâ sorore laudantibus, anno Chri-
sti 1142.*

Ex autographo Tartensi.

IN nomine sanctæ & individuæ Tri-
nitatis, Patris, & Filii, & Spiritus
sancti. Lex spiritualis & carnalis exigit,
ut pro amicis honesta faciamus, præci-
puè pro eis quos nexu consanguinita-
tis & vinculo caritatis, artiùs post
Deum diligere præcipimur & debe-
mus. Apostoli sententia hæc est: Qui
suorum, & maximè domesticorum cu-
ram non habet, fidem negavit, & est
infideli deterior. Ego igitur MAT-
THÆUS, divinæ permissionis dono
Lotharingorum Dux & Marchio, No-

OPUSCULUM IV. 205

tum facio omnibus tam posteris quàm
 præsentibus, quoniam inspirante gra-
 tiâ Spiritus sancti, erga obsequium ve-
 nerabilis *Ducissæ* ATHELEIDIS ma-
 tris meæ, præcordialem affectum inti-
 mæ dilectionis assumpsi; quæ muta-
 tione dexteræ Excelsi, pauper rebus &
 spiritu, sanctæ conversationis propo-
 situm & habitum susceperat in Ecclesiâ &
 Congregatione Tartensi. Invitante ita-
 que gratiâ & compassione gratissimâ
 dulcissimæ matris meæ; pro remedio
 animæ meæ, prædecessorúmque & suc-
 cessorum meorum salute; laude & con-
 cessione uxoris meæ BERTHÆ; con-
 sensu etiam, immò petitione *fratris*
 mei BALDUINI, & AGATHÆ so-
 roris meæ, v. sesses apud Vicum, ELI-
 ZABETH Abbatissæ, & Sororibus Tar-
 tensis Ecclesiæ, in perpetuum regula-
 riter promovendis, per manum vene-
 rabilis Stephani Metensis Episcopi li-
 berrimâ donatione concessi. Eo vide-
 licet tenore, ut illas absque ullo respe-

206 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

» ctu, liberè & absolutè perpetuò possi-
» deant : & pro hac eleemosynâ, tam
» pro me, quàm pro animabus patris
» mei & parentum meorum apud cle-
» mentiam Dei devotiùs intercedant.
» Hanc denique donationem, ad signum
» & munitionem perpetui monumenti,
» pontificali testamento, sigillo, & ana-
» themate decrevimus canonicè & legi-
» timè roborari; ut nullâ deinceps vio-
» lentiâ, nullâ successorum nostrorum
» calumpniâ valeat inmutari. Utriusque
» etiam conditionis & ordinis, tam cle-
» ricorum quàm laicorum, idoneos ad-
» hibuimus testes, sub assignatione si-
» gilli nostri, tempore necessitatis reco-
» gnoscendæ veritatis promptissimos de-
» fensores. Testes autem hujus rei sunt,
» Walterus Magister & Archidiaconus,
» Embertus Sacerdos *de Vico*, Gisleber-
» tus *de Espinal*, Jordanus Medicus, Al-
» bertus *de Romunt*, Gualterus *de Gisle-*
» *berviler*, Raimbardus frater ejus, Odo-
» winus *de Maylan*, Guelpho *de Melisei*,

OPUSCULUM IV. 207

Raynerus de Nancei, Arnulfus de Gisle-
 rencurt, Urricus de Arcu, Drogo de
 Nancei. De familiâ Sancti Stephani,
 Gerardus de Jussey, Guidricus frater
 ejus, Richardus de Rinporth, Alber-
 tus de Ventosâ, Albertus de Siey, Gual-
 terus de ultra Mosellam, Teobaldus
 Pincerna, Bertrannus de Castello, Hay-
 mericus de Visinul, Nicolaus de Portu-
 salie, Johannes Botes de Vico. De fa-
 miliâ Ducis, Symon de Parreia, Ge-
 rardus Advocatus de Brueris, Guar-
 nerus frater ejus, Guillelmus de Ar-
 chis, Folmarus de Muçuns, Petrus de
 Aleiâ, Bertaldus de Bithis, Gualterus
 Præpositus de Nancei. Imperante feli-
 citer Conrado Rege, Innocentio papan-
 te, indictione V. Epactâ xxii.

*Fredericus Tullensium Comes, & uxor
ejus Hawidis, ratum habent anno
Christi 1142. donum salis apud Vicum
percipiendi, quod Monasterio Tarten-
si Mattheus Lotharingæ Dux paulò
antè concesserat.*

Ex autographo Tartensi.

» **I**N nomine sanctæ & individuæ Tri-
» nitatis. Ego FREDERICUS Dei
» annuente clementiâ Tullensium Co-
» mes indignus, & uxor mea HAWI-
» DIS, providentes salutem animarum no-
» strarum, & expectantes remuneratio-
» nem à Deo, Ecclesiæ Sanctæ Mariæ
» Tartensi, & venerabili Abbatissæ ELI-
» ZABETH, & Sororibus ibi Deo fa-
» mulantibus, liberâ traditione donavi-
» mus v. sasses apud Vicum, per ma-
» num Comitis R. Barrensis, & Odo-
» nis de Mollem; priùs donatos eis à
» MATTHÆO Duce, & BALDUINO
» fratre ejus, & assensu sororis eorum
AGATHÆ.

OPUSCULUM IV. 209

AGATHÆ. Quia verò solent ple-
rumque mundanarum possessionum
traditiones, successorum calumpniã
transmutari; ut caveri possit, utile
duximus, ad posterorum notitiam te-
naciter commendari. Quapropter præ-
dictam donationem, quia eam in por-
tione nostræ hereditatis suscepimus,
susceptam liberè donavimus, sigillo
nostro confirmavimus; adhibentes te-
stes idoneos, quorum auctoritate res
firmata & stabilita perpetuò maneat.
Nomina autem eorum hæc sunt. Ste-
phanus majoris Ecclesiæ Decanus &
Archidiaconus, Hugo de Gundricurt
Archidiaconus, Albero, Bovo, RAI-
NALDUS Comes Barrensis, Henricus
frater Comitis Frederici, Odo de Mo-
lem, Falco de Mandalis, Hynfridus,
Ulricus de Domno Martino. De civi-
tate, Henricus Advocatus, Henricus
de Cacerval, Fulco de Sancto Vedasto.
De familiã Comitis, Walo de Fonti-
niaco, & Wiardus frater ejus. Hoc

O

210 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

actum est anno ab Incarnatione Do-
mini M. C. XLII. Indictione v. Epa-
ctâ XXII.

*Hugo Dux Burgundia testatur anno Chri-
sti 1142. quosdam homines datos esse
Monasterio de Tart, præsente cum aliis
Aylide inclytâ Lothoringorum Ducissâ.*

Ex autographo Tartensi.

QUONIAM quæ memoriter tene-
ri volunt, nisi scripto commen-
dentur, facilè oblivionis nubilo solent
obfufcari, eapropter ego HUGO Dux
Burgundiæ Notum fieri volo tam præ-
sentibus quàm futuris, quòd Stepha-
nus dominus Faverniaci, & Wiardus
atque Savericus fratres ejus, dederunt
in perpetuum pro remedio animæ suæ
atque fuorum, Deo & Ecclesiæ Sanctæ
Mariæ de Tardo, atque Sanctimoniali-
bus ibidem Deo fervientibus, Landri-
cum de Faverniaco & filios ejus, cum
manso & appendiciis ejus, omnique te-

OPUSCULUM IV. 211

nemento eorum. Affuerunt hujus rei
 testes, *Joffridus Boschoz*, *Theodericus*
 frater ejus, *Albericus* Presbyter, *Ste-*
phanus de Magneiaco, *Aymo*, *Bailla*,
Vaslinus, & multi alii: laude *Fulconis*
de Mallé. Idem quoque *Stephanus* &
Wiardus atque *Savericus*, dederunt in
 perpetuum ipsis Sanctimonialibus *Gui-*
donem Grossumdenarium de Pluveio,
 cum omnibus heredibus ejus, & cum
 manso, & omni tenemento ejus: assi-
 stentibus testibus, *Humberto de Wu-*
cheio, *Guidone Eschot*, *Guidone de Ver-*
neto, *Brutino de Pluviaco*, & pluribus
 aliis. Dederunt etiam eidem fratres,
 prædictæ Ecclesiæ de Tardo & sanctis
 Monialibus, apud *Marcenniacum Mau-*
ricium Regem, *Odonem* & *Henricum*,
 fratres ejus, cum mansis & appendi-
 ciis, vineis & aliis terris, omni que te-
 nemento eorum. Hæc autem omnia
 dona suprædicti fratres fecisse recogno-
 verunt in præfentiâ meâ, pro remedio
 animæ suæ, omniumque prædecesso-

212 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

rum suorum, atque sigilli mei testimo-
nio confirmari postulaverunt : assisten-
tibus testibus, **HELISABETH** Abba-
tissâ, **MARIA** Priorissâ, **AYLIDE**
inclytâ Lothoringorum Ducissâ, *Ro-*
dulfo Capellano, *Stephano* Capellano de
Genlé, *Eschot* de *Pluviaco*, *Aymone* *Ru-*
fo de *Divione*, *Willermo* de *Marrigneio*.
Actum est hoc, anno ab Incarnatione
Domini **M. C. XLII**. Indictione v. Epac-
tâ **XXII**.

*Locus sigilli, de taniâ
pergamena suspens.*

Agatha Lotharingie Ducis filia, Raynal-
di Burgundie Comitis conjux, 1148.
Indictione x. Epactâ XVII. Concur-
rente 2.

Ex autographo Ecclesie Bisontina.

IN nomine Sanctæ & individue
Trinitatis, **RAYNALDUS** *Burgun-*
die Comes. Mos & consuetudo Prin-

OPUSCULUM IV. 213

cipum, videlicet antecessorum nostro-
 rum, talis semper extitit, ut loca San-
 ctorum ob æternæ remunerationem
 beatitudinis sublimarent, & donis mul-
 tiplicibus honorarent. Horum ergo
 morem sequentes, libuit nobis Bisun-
 tinam beati Protomartyris Stephani Ec-
 clesiam, ob amorem cælestis patriæ, &
 ejusdem Ecclesiæ venerabilis Decani
 Petri, nobis valdè dilecti, benè meritum
 famulatum, ex rebus nostræ propieta-
 tis æternaliter honorare, atque mune-
 rari. Comperiat igitur universitas fide-
 lium, quoniam ut nobis, & antecesso-
 ribus nostris ibidem quiescentibus, po-
 tissimum lucri præmium, à remunera-
 tore bonorum omnium Deo, in die
 tremendi examinis proferatur; quic-
 quid terrarum, vel possessionum, quæ
 à nobis tenentur, eadem beati Proto-
 martyris Ecclesia à feodariis nostris ha-
 ctenuò adquisivit, vel in futurum qui-
 buslibet modis acquirere poterit; lau-
 de, & consensu fratris nostri GUIL-

O iij

214 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

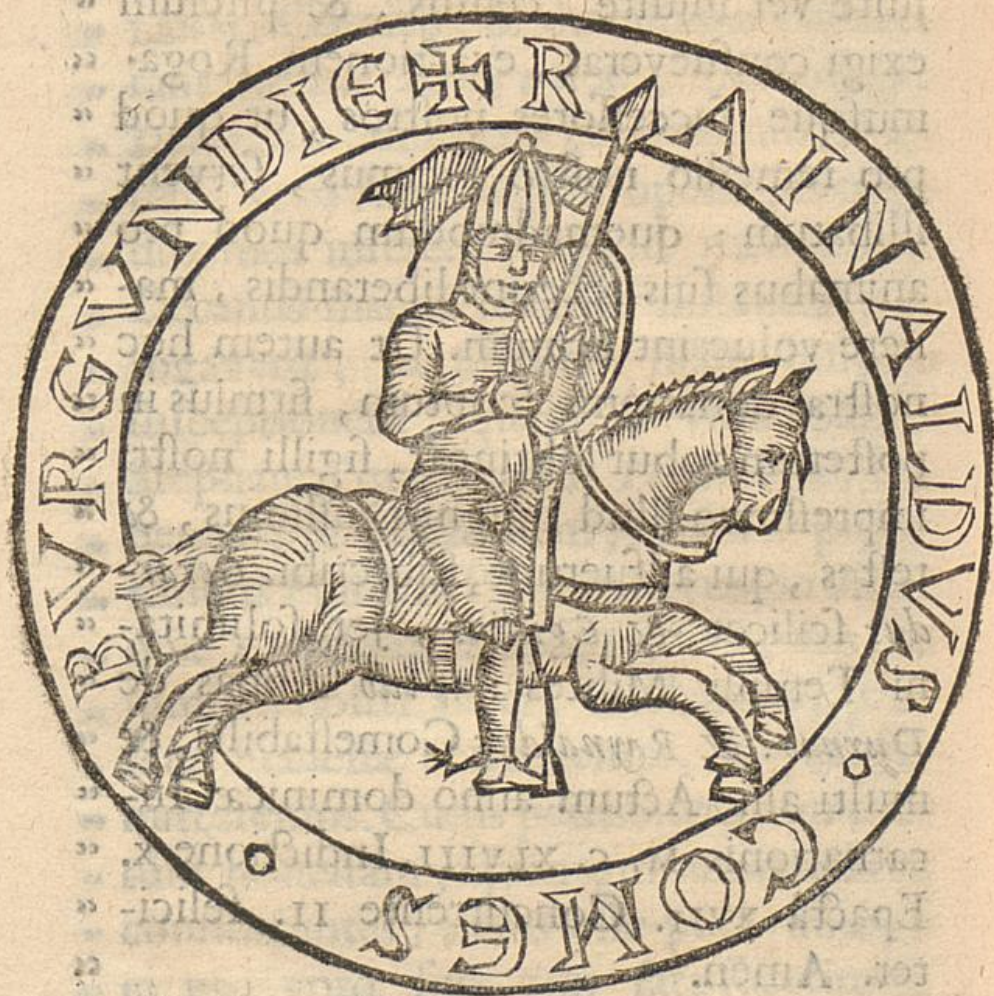
» LERMI Comitis, & dulcissimæ collate-
» ralis nostræ AGATHÆ, *Lotharingie*
» *Ducis filie*, ei liberè concessimus. Præ-
» terea verò huic paginæ operæ pretium
» duximus inferere, quòd memoratus
» Decanus magnâ precum instantiâ nos
» rogaverit, ut usualem illam hospitii
» susceptionem, quam in villâ Sancti
» Stephani, quæ dicitur *Tercennays*, ha-
» bemus; & exactionem, quam à pesca-
» toribus ejusdem Protomartyris, in villâ,
» quæ *Parlisia* nuncupatur, fitis, nos, &
» ministri nostri facere solebamus, præ-
» fatæ Ecclesiæ concedentes, in pace di-
» mitteremus. Cujus petitionem non tan-
» tùm honestam, quantùm nobis utilem
» considerantes, nefas esse putavimus, si
» ei pro voto suo non satisfecerimus.
» Concessimus itaque per hanc nostræ
» donationis paginam, præfatæ sancti
» Protomartyris, patroni nostri, Eccle-
» siæ, quam in jam dictâ villâ de *Tercen-*
» *nay*, habere videbamus consuetudi-
» nem: quæ à piscatoribus de *Parlisiâ*

OPUSCULUM IV. 215

justè vel injustè, census, & piscium “
 exigi consueverat, exactionem. Roga- “
 musque successores nostros, ut quod “
 pro remedio nostro fecimus, seruent “
 illibatum; quemadmodum quod pro “
 animabus suis fecerint liberandis, ma- “
 nere voluerint firmum. Ut autem hoc “
 nostræ donationis scriptum, firmiter in “
 posterum robur obtineat, sigilli nostri “
 impressione illud insigniri iussimus, & “
 testes, qui adfuerunt, subscribi. *Gerar-* “
us scilicet, & *Egidius*, Jerosolimita- “
 ni Templi Milites: *Wido* Abbas de “
Durnac: & *Raynaldus* Comestabilis, & “
 multi alii. Actum anno dominicæ In- “
 carnationis M. C. XLVIII. Indictione X. “
 Epactâ XVII. Concurrente II. felici- “
 ter. Amen. “

Sigillum chartæ perga-
gamena affixum, quod
propter pagine angustias
in sequens folium re-
jecimus.

○ iiij

Refert Chryfostomus Henriquez in Fasciculo Sanctorum Ordinis Cisterciensis, lib. I. dist. 4. cap. 44. Ducissæ hujus quamdam Epistolam, datam ad S. Bernardum, quam ille accepit in ex-

tremis constitutus, biduo antè quàm animam efflaret. Cui nihil respondens, dixit nuncio, se illi responsurum in spiritu. Unde in ultimâ agoniâ illi apparuit, prædixitque brevi illam se secuturam. Illa verò post tres hebdomadas Magistrum suum secuta est. Hic exitus sancti Magistri, & sanctæ discipulæ. Fiant novissima nostra horum similia. Ducissæ Epistolam illam describit Henriquez ex Historiâ Lotharingiæ Monstreleti, & ex Chronicis Bernardi Brittonis tom. 1. lib. 3. cap. 28.

VIII. Reginæ Alienordi S. Bernardus promittit obtinetque à Deo prolem.

ET præcipuus hujus incentor odii (inter Regem Ludovicum Junio-rem, & Campaniæ Comitem Theobaldum) Comes Viromandensium fuit, Radulfus de Peroniâ, sororem Reginæ tenens, dimissâ quadam affini Comitis Theobaldi. Factum est in festivitate beati Dionysii, Regina Alienordis in Ecclesiâ ip-

218 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

suis Martyris cum Patre nostro loquebatur, conquerens quòd conclusisset Dominus vulvam ejus, ne pareret: jam enim annis ferè novem vixerat cum Rege, & à primis quidem annis conceperat, sed fecerat abortivum, & exinde sterilis permanebat, jam de fecunditate desperans. Cui miserabiliter conquerenti Pater Venerabilis ait: Sollicite quare quæ ad pacem sunt, & ego tibi, confisus de divinâ miseratione, partum promitto. Hoc & ipse Rex per Regina verbum cognoscens, ubi perfecta est reconciliatio, secretius alloquens beatum virum, quod Regina promiserat, exigebat, &c. Ipso denique anno Regina concepit, & peperit.

IX. *Conversio Gaufridi ipsius, & aliorum de Scholâ Parisiensi.*

CONTIGIT aliquando *Virum Dei* pro quibusdam negotiis ad partes Gallie proficisci: cùmque in itinere & in reditu Scholaribus Parisiensibus (ut solebat) fecisset de conversione sermonem,

OPUSCULUM IV. 219

vespere cœpit contristari & mœstus esse, dicens Deo in orationibus suis, quia timeo omnino ne fortè oblitus sis mei, cùm præter morem, infructuosum penitus factum sit iter meum, & neque de his propter quæ veneram, aliquid obtinuerim, nec apud Clericos istos in verbo tuo apertum sit mihi ostium ullum. In ipsâ enim horâ ita consolatus est eum Deus, ut manifestè præscierit, & prædixerit, quia nequaquam vacuus hinc abibo. Sit benedicta dies illa à Domino, quâ sedenti in tenebris & in umbrâ mortis lux orta est mihi. Sit benedicta dies quâ Sol justitiæ, immò misericordiæ, oriens visitavit ex alto miseram animam meam: aduersum & perversum nimis hominem, in verbo uno, in momento, in ictu oculi, inæstimabili mutatione dextere Excelsi, prorsus in alium hominem recreans, ut sim initium aliquod creature ejus. In æternum non obliuiscar miserationis hujus, quâ tam copiosè præventus, tam subito mutatus, multorum super me animos obstu-

220 Excerpta de vita S. Bernardi.

peskere feci. Multi verò in illà capturà dominicis retibus irretiti sunt pisces, multi & in itinere adjuncti nobis; ità ut transacto probationis anno, ex hoc Collegio Monachi facti simus viginti & unus. Eodem sanè tirocinii nostri tempore, absente aliquando Patre nostro, cæpi corpore infirmari, & affligi mente. Scio quia Satanas expetivit me, ut cribraret sicut triticum: sed non latuere Patrem quæ circa me agebantur: & perfectè omnia cognoscens per spiritum, quæ versabantur in corde meo, (sicut post reditum ejus comperi) oravit pro me ne deficeret fides mea. Ibi, ibi, suprà quàm essem, impressisti me mirabiliter cordi ejus, Domine Deus meus. Gratias tibi, Domine, gratias tibi. Unde enim tali anima in tali pectore talis locus? Simile quiddam sibi Venerabilis Albericus, qui hodie Abbas est in loco, cui nomen est Benedictio Dei, de se, cum novitius esset, accidisse testatur.

X. Mors Guidonis, fratris ejus primogeniti, in Pontiniaco, nocte festi Omnium Sanctorum.

SENIOR frater ejus Guido, dum cum eo à Bituricensi territorio redit (novam quippe illuc deduxerat Abbatiam) febre acutâ correptus, diebus paucis Pontiniaci infirmatus est: & ipsâ nocte quâ Sanctorum Omnium festivitas agebatur, felici eorum consortio meruit aggregari.

Manrique in Annalibus Cisterciensibus, ad annum 1136. Guidonem S. Bernardi fratrem primogenitum obiisse dicit Pontiniaci: & eodem anno meminit deductæ Abbatix Nigrilacus in territorio Bituricensi; de die obitus tacet. Herbertus Turritanus Archiepiscopus à nobis editus, in S. Bernardi genere illustri, libro 2. de Miraculis, cap. xi. Cùm, inquit, S. Bernardus audisset aliquando, quemdam de filiis

222 *Excerpta de vita S. Bernardi.*

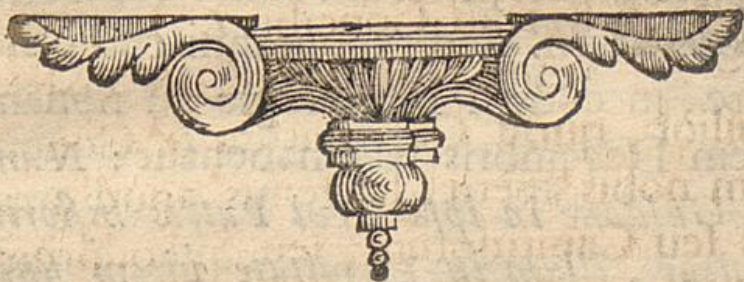
» suis spiritualibus, virum bonum & re-
» ligiosum, missum ab eo in Norman-
» niam, desperatâ ibi ægritudine laboran-
» tem, decrevit mittere, & reducere
» eum ad se, ut devotus frater in nidulo
» suo moreretur, & desideratâ sibi sepul-
» turâ non privaretur. Verumtamen qui-
» dam de fratribus ejus carnalibus, no-
» mine GUIDO, nitebatur huic obviare
» consilio; quia cùm esset unus de pro-
» visoribus Clarævallis, intendebat (ut
» credo) parcere sumptui & labori. Qui
» cùm pertinaciter hujusmodi dissuasioni
» insisteret, dixit ad eum beatus Bernar-
» dus: Numquid major est tibi cura de
» pecuniâ vel jumentis, quàm de fratri-
» bus tuis? Quia ergo non vis ut fratres
» nostri nobiscum requiescant in valle
» istâ, nec tu ipse requiesces in eâ. Et
» factum est ità: nam isdem Guido, quan-
» quam aliàs vir bonus & religiosus fo-
» ret, tamen ut sermo Sancti impleretur,
» non est consummatus in Claravalle;
» sed apud Pontiniacum præventus ægri-

OPUSCULUM IV. 223

tudine lecto decubuit, ibique dispo-
nente Deo & terminum vitæ, & se-
pulturæ locum accepit. *Hactenus*
Herbertus.

Chrysofomus Henriquez in Me-
nologio Cisterciensi Guidonem ait
morte præventum Pontiniaci quinto
Idus Maii. Dignior fide Gaufridus,
qui Kalendis Novembris, nempe in
festo Omnium Sanctorum, Guidonem
disertè asserit, illorum fuisse consortio
aggregatum. Sed typographi crasso er-
rore, in eodem Menologio ad nonam
diem Decembris hæc habentur: *Nam*
de Guidone in ipsa Divi Patris historiâ
legitur, illum in Firmitate vitam fini-
viffe, & ibidem secundum Bernardi pro-
phetiam locum sepultura accepisse. Lege,
in firmitate detentum Pontiniaci vitam
finiviffe, &c. Ipse Henriquez ad XI.
diem Maii; *Cum Pontiniaci ultimum*
ageret spiritum idem Guido, & tunc in
Claravalle existeret sanctus Bernardus,
convocatis Monachis suis, Guidonis obi-

224 *Excerpta de vita S. Bernardi.*
tum jam instare indicavit: & post paulu-
lum sereno vultu & placido ore dixit:
Fratres, rogate Guidonem ut oret pro
nobis; jam enim id potest, & eo loco
est ut possit. Et post mortem non semel
visus est in magna gloria.

APPENDIX.

APPENDIX

De Concilio Niumagenfi
anni DCCCXXI.

IL L U S T R I S est mentio BER-
NUINI ad annum Christi
821. in Concilio & in Con-
ventu Niumagenfi; & eò no-
tabilior, quòd Conventum & Conci-
lium nobis aperit, haectenus apud om-
nes seu Capitulorum, seu Synodorum
collectores desideratum. Locus hujus
Conventus fuit *Niumaga* seu *Novio-
magum*, nunc Geldriae urbs primaria,
in Bataviâ veteri, ad Vahalim fluvium,
haud procul Mosâ & Rheno. Novio-
magum enim quadruplex distinguit
Hadrianus Valesius vir doctus, in suâ
Notitiâ Galliarum. Primum Noviom-
agum Trevirense, haud procul Trevi-

P

226 *De Concilio Nivomagensi.*

ris, in Aufonii Mosellâ memoratum:
Nivomagum divi castra inclyta Constantini. 2. *Noviomagum Veromanduum, Noyon en Picardie.* 3. *Noviomagum Nemetum, vulgò Spira.* 4. de quo agimus, *Noviomagum in insulâ Batavorum strictè sumptâ: quo in oppido sancita est pax inter Principes Christianos, anno quo hæc scribimus 1679. & Caroli II. Hispaniarum Regis cum Ludovisiâ Mariâ, Ludovici XIV. Francorum verè Magni Regis, fratris filiâ, sollempnibus nuptiis confirmata.*

Hujus Conventus meminere Eginhardi Annales, & iisdem verbis Annales Bertiniani ad annum Christi 821.
» Iterumque Conventus mense Maio
» Noviomagi habendus condictus est,
» Comitèsque qui illuc venirent, deputati. Eo anno dominus Imperator post festi Paschalis expletionem per Mosam navigavit: ibique constitutam annis superioribus, atque conscriptam inter

filios suos regni partitionem recensuit, ac juramentis optimatum qui tunc adesse poterant, confirmavit. Susceptisque ibidem Paschalis Romani Pontificis Legatis, Petro videlicet Centumcellensi Episcopo, & Leone Nomenclatore, eisdemque celeriter absolutis, Comitibus etiam qui aderant, ad expeditionem Pannonicam destinatis, ipse paululum ibi remoratus, Aquisgranum reversus est. Et post paucos dies per Arduennam iter faciens, Treveros ac Metis venit: indeque Rumerici castellum petens, reliquum æstivi caloris, & autumnidimidium exercitatione venatoriâ in Vogesi saltu atque secretis exegit.

Objicere aliquis possit: Dicit Eginhardus indictum fuisse Conventum Noviomagi Batavorum ad mensem Maium anni 821. sed non dicit fuisse ibidem celebratum. Respondeo: Non aperte id dicit, sed intelligendum significat. Clarè autem id affirmant Annales Ful-

228 De Concilio Niuuamagensi.

denses, in quibus leges anno illo 821.
H Ludovicus Imperator Nouiomagi di-
uisionem regni fecit. Ne autem dubites
quin tunc quoque ibidem congregati
fuerint sanctarum Ecclesiarum Rectores,
Episcopi videlicet atque Abbates, accipe
ex Ecclesiæ Bisfontinæ antiquis mo-
numentis, diploma Ludovici Pii Im-
peratoris super ministrorum Ecclesiæ
honestate procurandâ, datum ex Niu-
maga, anno Imperii sui viii. Indi-
ctione xiv. (anno scilicet Christi
821.) ad Bernwinum Crisopolitanæ Ec-
clesiæ Archiepiscopum.

Præcesserat in veteri codice, Eccle-
siæ Vesontionensis libellus supplex,
Ludovico Regi atque Imperatori offe-
rendus, pro libertate obtinendâ cufus-
dam serui apud se enutriti, ac per om-
nes ministerii sui gradus probati. Ad
quem respondet Ludovicus plus etiam
quàm poscebatur indulgens. Nimirum
Bernwino Crisopolitanæ Ecclesiæ Ar-
chiepiscopò, ejusque Suffraganeis po-

restatem faciens, Ecclesiarum suarum servos posthac libertate donandi, certis observatis conditionibus ac formulis in regiâ constitutione expressis; ut in posterum suæ Majestatis tribunal adire pro ejusmodi manumissionibus necesse non haberent.

Libellus Ecclesie Vesontionensis.

DOMINO invictissimo Augusto
 HLUDOWICO Cæsari sancta
 Vesontionensis Ecclesia præsentem,
 perpetuamque incessanter felicitatem
 devotissimis semper exorat precibus.

Ad notitiam Celsitudinis vestræ per-
 ferre nos ecclesiastica provocat necessi-
 tas, de promotione famuli istius, ex
 loco juris nostri nuncupante, de mini-
 sterio hic, vel beneficio illius, vel il-
 lius: cujus gratiâ eruditus, & inter no-
 stræ parvitas studia, scientiâ, vitâ,
 ac moribus pro modulo quantitatis,
 qualitatique instructus, per gradus
 singulos ad limen usque, à Subdiaco-

„ nibus certâ probatione examinando
 „ perductus, jam munus clementiæ ve-
 „ stræ datum, nobisque significatum ejus
 „ de libertate, exspectantes, ulterius cum
 „ promovere, vestræ Majestatis *laude &*
 „ *mandato* parati sumus, mox ut statu-
 „ tam de eo vestram canonicâ *auctorita-*
 „ *te* senserimus licentiam. Deus cæli &
 „ terræ, universæ. . . . ad tutelam vos
 „ semper protegat christianam; ita ut hoc
 „ ævo vestro sibi superexaltatam in om-
 „ nibus sanctæ matris Ecclesiæ sentiat
 „ causam.

His junctæ erant in membranis ve-
 tuustate penè consumptis, formulæ, qui-
 bus manumissiones in libellis concipi
 jubebantur Ludovici Imperatoris man-
 dato; ex quibus vix legi possunt quæ
 „ sequuntur: Igitur ego in Dei nomine
 „ ill. Episcopus illius urbis, vel Abbas,
 „ vel Abbatiſſa, te cui nomen ill. ex familiâ
 „ illâ, Monasterio illo, &c. constituo
 „ antè sacri altaris cornu, in conspectu
 „ populi adstantis; ut à præſenti die &

deinceps *omni servitutis jugo solutus* esse: CIVEMQUE TE ROMANUM esse instituo; *ut in tuo jure & potestate consistens vivas ingenuus, & cetera quæ legi non poterant; sed possunt utcumque suppleri* ex Gregorii Magni libro v. Registri epistolâ xv. ex Marculfo, ex antiquis Glossariis Latinis & Græcis; quorum ex uno regię Bibliothecæ pervetusto refert Brissonius libro octavo formulam hanc: Βινδύκτα, ἢ ῥάβδος, μετ' ἧς ὁ Ἀρχὼν, ἢ ὁ Πραιτωρ, ἢ τὸ ἐλάδερουμῆρου κεφαλῶν ἐπαίον, φάσκοντες. φάρδν ἢ παρόντα ἀνδρωπον εἶναι ἐλάδερου, ἔ πολίτην Ρωμαῖον. *Vindicta, virga, quâ Princeps, aut Pretor, libertate donandi caput percutiebant dicentes: Presentem hominem, liberum esse dicimus, & Civem Romanum.* Sic verò se habet constitutio Ludovici Imperatoris, in quâ pauca verba quibus aliquot lacunas ex conjecturâ explevimus, oblongo, sive Italico caractere repræsentavimus.

HLUDOWICI Pii Imperatoris Con-
stitutio de libertate servorum Ecclesie.

» **I**N nomine Dei & Salvatoris nostri
 » IESU CHRISTI, HLUDOWI-
 » cus divina ordinante providentiâ Im-
 » perator Augustus, Venerabili in Chri-
 » sto BERNOWINO Crisopolitanæ Ec-
 » clesie Archiepiscopo. Neminem in
 » universo genere humano tam pravi judi-
 » cii inveniri posse arbitramur, & cui
 » animi sui tam parum constet integri-
 » tas, qui interrogatus utrùm rem suam
 » familiarem ac domestica officia per ho-
 » nestos, & munditiâ & ornatu prædi-
 » tos, potius quàm per viles personas tra-
 » ctari atque administrare velit, non pau-
 » corum sensui vocem multitudinis censeat
 » præferendam; seque malle famulis ca-
 » rere, quàm non nitidum ac decorum sibi
 » servitium exhiberi. Quòd si ita sumus
 » dispositi ut administrationem rei nostræ
 » familiaris ministris honestis ac decentibus
 » procurare velimus, quid de ecclesiastico

divinóque officio censendum, per quod “
 Deus homini *natura nostræ participatio-* “
ne connexus, meditatione precum, & “
sacrificiorum oblatione placatur? Nonne “
 non solum per mundos, *sed etiam per* “
omnium virtutum, ac totius honestatis “
 personas debet procurari? Præsertim “
 cum ipse Deus in lege suâ Moysen fa- “
 mulum suum de sui cultûs officio in- “
 struens disciplinis; qui ad altare munus “
 inferret, omni corporis vitio carentem “
 eligere præcepit, dicens: Loquere ad “
 Aaron: Homo de semine tuo per fa- “
 milias, qui habuerit maculam, non of- “
 feret panes Deo suo, nec accedet ad “
 ministerium ejus, si cæcus fuerit, si “
 claudus, si vel parvo, vel grandi, & “
 torto naso; si fracto pede, si manu, si “
 gibbus, si lippus, & cætera quæ in Le- “
 vitico leguntur.] Quapropter & nos, “
 ob amorem & honorem Dei ac Do- “
 mini nostri JESU-CHRISTI, & ob “
 exaltationem sanctæ matris nostræ ca- “
 tholicæ Ecclesiæ, quæ est corpus ejus, “

Levit. 21.

v. 17.

234 *De Concilio Niumagenfi.*

*Concilium
Niuma-
genfe.*

„ in quâ & nos membra ipsius per bona
„ opera effici cupimus, consuetudinem
„ pravam & valde reprehensibilem, quâ
„ usque in præsens, viles quæque & fer-
„ vili conditione obligatæ personæ ad
„ presbyteratûs ordinem passim admit-
„ tebantur, abolere cupientes, congre-
„ gatis undique sanctarum Ecclesiarum
„ Rectoribus, Episcopis videlicet, & Ab-
„ batibus, & adunato sollempniter populi
„ nostri conventu, compertaque omnium
„ super hujuscemodi negotio voluntate,
„ adnuente atque consentiente, & (quod
„ his majus est) etiam petente sacrosan-
„ cti Concilii devotâ atque concordî una-
„ nimitate, statuimus atque decrevimus,
„ ut abhinc in futurum, nulla vilis &
„ servili conditione obnoxia persona ad
„ gradum presbyterii adspirare permitta-
„ tur. Sed si necessitas exegerit ut de ser-
„ vitiis, vel nostris vel alienis, ad hunc
„ ordinem aliquis admitti debeat, iugo
„ servitutis prius sollempniter absolutus
„ sic tandem manûs impositionem liber

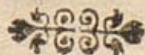
accipiat. Proinde has nostræ imperialis
 & regię auctoritatis litteras tuæ Sancti-
 tati dandas decrevimus ; per quas tibi
 & successoribus tuis , necnon & Suffra-
 ganeis talem concessam noveris pote-
 statem , ut servus ecclesiasticus , tam de
 tuâ , quàm eorum parrochiâ , necnon &
 de jure Monasteriorum quæ in tuâ seu
 illorum diœcesi constituta sunt , ad pre-
 sbyteratûs ordinem , coram Clero &
 plebe , præsentem & consentientem eo , cu-
 jus dominatui idem servus usque in id
 temporis erat addictus , per te vel per
 illos à jugo servitutis absolvatur , &
 perpetuò liber efficiatur. Modus au-
 tem absolutionis & manumissionis illius
 talis esse debet. Scribatur libellus per-
 fectæ & absolutæ ingenuitatis , more
 quo hætenus hujusmodi libelli scribi
 solent , CIVEM ROMANUM liberæ po-
 testatis continens : & in fine libelli , tam
 eorum qui in tuâ parrochiâ sunt Sacer-
 dotum , quàm illorum quos dominus
 servi secum adduxerit , testimonia , cau-

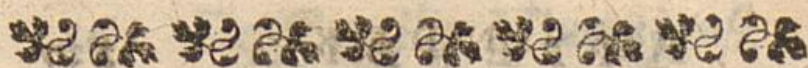
236 *De Concilio Niumagenſi.*

ſa, nomina deſcribantur. Habeatur in
eo & nomen loci, habeatur menſis, &
diei, & anni regni noſtri, & Indictio-
nis, ut nullus eum legentibus ambi-
guitatis ſcrupulus remaneat: qui libel-
lus ei qui manumittendus eſt, vel à te,
ſi Eccleſiæ tuæ fuerit ſervus, vel à le-
gitimo domino in tuâ præſentiâ detur;
& tunc demum ad ſacri ordinis ſuſce-
ptionem eccleſiaſticâ conſuetudine per-
veniat. Simili modo Suffraganei tui in
huiusmodi perſonis liberis dimittendis,
in ſuis Eccleſiis faciant, quia eandem
illos per hoc noſtræ auctoritatis præce-
ptum, ad hoc faciendum volumus habere
potestatem. Benè vale, & ora pro nobis.
Abſoluta eſt à nobis in Dei nomine,
anno (Chriſto propitio) Imperii noſtri
VIII. Indictione XIV. Ex Niumagâ

Quod reliquum eſt, quia reſcriptum
hoc Cæſareum, ad ſolum dirigitur Ber-
nwinum Veſontionenſem Archiepi-
ſcopum, videri hîc poteſt Niumagenſi
huic Concilio quodammodò præſediſſe.

Si quæris quot à Ludovico Pio designentur Bernovini Archiepiscopi Vesontionensis Suffraganei : aio quatuor, Lausannensem, Basileensem, & Bellicensem omnibus notos, & quartum Nividunensem nobis perspectum ex vetusto Pontificali Metropolitanæ Ecclesiæ Bisontinæ, sub titulo : **O R - DO IN CONSECRATIONE EPISCOPI.** Postquam novus Episcopus Missam finierit, invitet eum Cancellarius ex parte Archiepiscopi ad mensam, similiter & alios Episcopos qui interfuerint consecrationi. Hoc ordine scdeant. Ad dexteram domni Archiepiscopi, **LAUSANNENSIS**, quia utitur Pallio, & per ejus manus consecratur Archiepiscopus : tum **BELLIENSIS**. Ad lævam verò **BASILIENSIS**. Post eum **NIVIDUNENSIS**. Plura nos de episcopatu Nividunensi in Sacratio Jurensi, quod primo quoque die, faventibus Superis, prælo commissuri sumus.

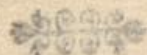

INDEX.

A

- A** DELAIDIS Ducissæ Lotharingæ conversio.
201. 212. Scribit ad S. Bernardum morti
proximum, qui ei apparet, ipsa verò tribus post
hebdomadis moritur. 216. 217
- Ademari Pitavenfes. 110. 158
- Agatha Lotharinga, Raynaldi Comitis Burgun-
diæ uxor. 203. 205. 209. 214
- Aγών, multitudo. 23
- Alexander Papa. 31
- Alienordis Regina. 115. 117
- Ammianus Marcellinus. 9
- Anacletus Papa. 32
- Anastafius. 4
- Andilegum Monasterium. 86
- Angelorum novem ordines distinguere nos docuit
S. Dionysius. 44
- Annales Eginhardi, Bertiniani, Fuldenses. 226. 228
- Antiquum & recens, novum & vetus dicuntur re-
spectivè. 58
- Aquila cum Priscillâ conjuge. 29
- Aremburgis Hugonis II. Burgundiæ Ducis filia
velata in Lareyo. 175
- Arturus de Monstier. 66
- Augustinus. 28
- Avitus Viennensis. 5. 6
- Aymarus Falco. 108

- B** ALDUINUS frater Matthæi Lotharingæ Du-
cis. 205. 208

INDEX.

Baronius.	27
Beda.	34. 85
Bellarminus.	32
Bernardus Britto.	27
S. Bernardus Alienordi Reginae promittit partum felicem, si paci studeat. 217. Epistolam scri- bit in imbre sine imbre.	168. 202
Berunius Crisopolitanae Ecclesiae Archiepiscopus.	233
Bertha uxor Matthaei Ducis Lotharingae.	205
Brigé.	85
Bruschius.	87
C	
CALF.	85
Carolus le Coite.	66
Cassiodorus.	28
Cedrenus.	ibid.
Christi nativitas Bernardo puero per visum ostensa.	172
Chronicon Alexandrinum.	6
S. Chrysostomus.	27
Chrysostomus Henriquez. 216.] ejus locus insignis à librariis corruptus restituitur.	223
Claudii Imp. anno x. conversus est ad Christi fidem S. Dionysius Paulo Athenis praedicante.	28. 29
Clementis Papae Pontificatus ratio explicatur.	31
Cleti Pontificatus.	33
Clodoveus Rex quâ die baptizatus.	6
Concilium Noviomagi Batavorum anno Christi 821. celebratum.	234
Crotonienses Calabriae populi Dionysium Arcopa- gitam Apostolum suum agnoscent.	4
Curopalates.	25
D	
DAMASUS Papa.	32
Delrio.	41

I N D E X.

Desguerroisus.	87
S. Dionysii effigiem in vexillis Ecclesiæ suæ præferunt Crotonienses Calabriae populi.	4
Dionysii cursus evangelicus ad Pauli Apostoli cursum duplex. 27. Ætas tota. 29. Obitus sub Hadriano Imp. 30. Multa passus sub Domitiano, 31. Missio ejus in Gallias per Clementem Papam.	32
Dionysio vindicantur opera sua.	40. & seq.
Dionysius non est impostor, quare illi de se loquenti credendum est.	43
Domnæ.	75

E

E CCLESIA Catholica, Orientalis & Occidentalis Parisiensem Areopagitam agnoscit.	4
Elisabeth dicta Gaufrido S. Bernardi mater.	170
Elisabeth Tartensis Abbatissa.	208. 212
Eucherius.	34

F

F ARA S. Faronis soror.	8
Ferdinandus Uguellus.	4
Franciscus Suarez.	51
Franciscus Turrianus.	35
Fridericus I. Imp.	118. 119
Fridericus Comes Tullensis.	208

G

G ABRIEL Bucelinus.	80
Gaipar de Coliniaco calculus levatus à sanctâ Syriâ, catholicus fuit, & diversus à cognato cognomine hæretico.	88
Gaufridus è Scholâ Parisiensi ad S. Bernardi disciplinam transit, 218. postea ejus Noratus.	162
Gerento sive Jarento Abbas S. Benigni.	192
Granceiani Dynastæ S. Bernardi consanguinei.	171
Gregorius Magnus.	42

I N D E X.

Gregorius Papa VII. dat privilegium Benignianis.

192

Guidonis relicta, Lariacensi Parthenoni præecta.

175

Guido S. Bernardi frater primogenitus mortuus Pontiniaci ex ejus prædicatione, vir alioqui sanctus.

211

Guillelmus Canonicus Gratianopolitanus.

122

H

HA V V I D I S uxor Friderici Comitis Tullensis.

208

Inceptor Boethius.

71. 86

Henrico Andegavensi Regina Alienordis secundis nuptiis copulata.

118

Henricus Delphinus, & Carolus Dux Aurelianensis, Francisci I. Regis filii.

92

Henricus Valeusius.

8

Henscheusius.

28

Hermentrudus Pictavenſis fabuloſus.

109

Hieronymus.

11. 32

Hierotheus non est fabulosus.

44

Hincmarus Remensis Dionysii Arcopagite Parisiensis assertor. 4. Explicatur de die baptizati Clodovei Regis.

6

Hugo ex Episcopo Gratianopolitano Archiepiscopus Viennensis.

127

Hugo de S. Victore.

34

Hugo II. Dux Burgundiæ.

175. 210

I

ID A C I I locus de Valentiniano Valentis filio, à

Sirmendo corruptus.

8. 9. 28

Joannes Besly.

108

Joannes Columbi.

111

Joannes Lesæus.

71. 86

Joannis III. Papæ Epistola.

34

Q

I N D E X.

Joscelinus qui S. Antonii corpus in Gallias intulit,
filius Guillelmi Cornuti. 108

Irenæus. 34

Iustellus. 110

L

LANSSELIUS. 41

Lareium, sive Lariacum, aut Elariacum da-
rum Benignianis à Guntranno Rege. 124. A Clo-
thario III eisdem vindicatum. 186. 187. Au-
ctum celebri quondam Virginum Monasterio.
192. Nunc Prioratus virorum. 183

Launoii judicium quanti ponderis. 4. 5

Leo Armenus. 25

Leo Papa I. 6

Libros à se conscriptos cur noluerit S. Dionysius
primis Ecclesiæ sæculis in vulgari usus traduci. 52. 53

Linus Papa. 33

Linus & Cletus fuerunt Summi Pontifices. 36. 37

Ludovici Pi Imp. Constitutio de honestate servo-
rum Ecclesiæ, & de libertate eis concedendâ. 212

Ludovico VI Regi prædicit S. Bernardus mortem
filii sui Philippi. 198

M

MANUMISSIONUM formulæ. 230. 231

Marchisia filia Guigonis Comitis Albonensis
& Margaretae Burgundæ, uxor Guillelmi Picta-
vensis, Comitis Valentini. 110. 145

Margareta filia Stephani Comitis Burgundæ. 122

Marianus Scotus. 34

Matthæus Dux Lotharingæ. 204. 208

Mationa dicta etiam virgo. 75

Maximus. 28

Methodius Patriarcha C. P. Parisiensis Arcopagite
assertor. 4

Michaël Syncellus Hierosolymitanus, quantus vir,
18. 19

I N D E X.

Millenariorum error quando exortus.	57
Miracula librorum S. Dionysii.	49
Molanus.	67
Morinus refellitur.	41. & seq.
Mulier, nomen sexus.	73

N

N ATALIS Domini pro die resurrectionis ca- pitur à multis Patribus, & ab ipso Paulo Apostolo.	6. 7
Nicephorus.	11
Nivardus S. Bernardi frater natu minimus.	173
Noviomagum in Galliis quadruplex.	225

O

O DO Valentiniensis Episcopus.	156
Opera sua interpolavit S. Dionysius.	61
Orosius.	28
Quæritus & unesartus vocum usus.	56

P

P ETAVII error in anno obitus Roberti Regis.	7. 92
Petrus Halloix.	60. 61
Phlegon.	28
Pictavenses Barones ex Comitibus Valentinis orti.	107
Plautus.	74
Procopius Tyrannus.	9
Prosper.	28

Q

Q UADRIGA Regum quid Themistio.	15
--	----

R

R AYMUNDUS Pictavensis Princeps Antiochiæ.	115
Raynaldus Comes Burgundiæ.	212
Raynaldus Comes Barrensis.	209
Rainaldus Comestabilis Burgundiæ.	215

Q ij

I N D E X.

Remigius Remensis sacrorum Canonum non fuit
transgressor. 16
Richardus Imperatrix. 87
Robertus de Monte. 111
Ruffinus. 32. 34.

S

SALABERGA Abbatissa. 87
Savinianus Martyr Riliaci in pago Trecenti. 84
Sircus Papa. 6
Sirmond error in epochâ Concilii Rotomagensis
sub Anberto. 7. Item in Valentiniano filio Va-
lenti. 8. 9. 16
Sirmondus refellit argumentum ad hominem. 16. 17
Sirmondo malam fidem non tribuo, sed humanum
errorem. 13
Sozomonus. 75
Stephanus Metensis Episcopus. 205
Sulpicius Severus. 28
Synceillus, Syngelus. 25
S. Syra, seu Syria Virgo, regio apud Scotorbri-
tannos genere orta, S. Fiacrii soror, Monialis
in Eboriaco sub S. Farâ Abbatissa, Catalaunensis
Parthenonis Præfecta: ibi cæcitate percussa, vi-
sum recipit ad S. Saviniani reliquias, in vico
Riliaco; ubi reliquam vitam agit, multis agris,
& præsertim calculosis opitulari solita. 65. *Et toto*
Opusculo secundo.
S. Syriæ effigies antiqua & religiosa. 93

T

TARTENSE puellarum Monasterium Ordinis
Cisterciensis primum. 202
Tecelinus S. Bernardi pater. 169. 173
Tertullianus. 28
Themistius. 9. *Et seq.*
Theodorus Studita. 19. Ejus epistola ad Michaë-

INDEX.

Item Syngellum Hierosolymitanum.	<i>ibid.</i>
Theophilus Imperator.	25
Thomas Aquinas totum loquitur Dionysium.	49. 50.
Thomassinus.	117
Timotheus ad quem scribit Dionysius.	59

V

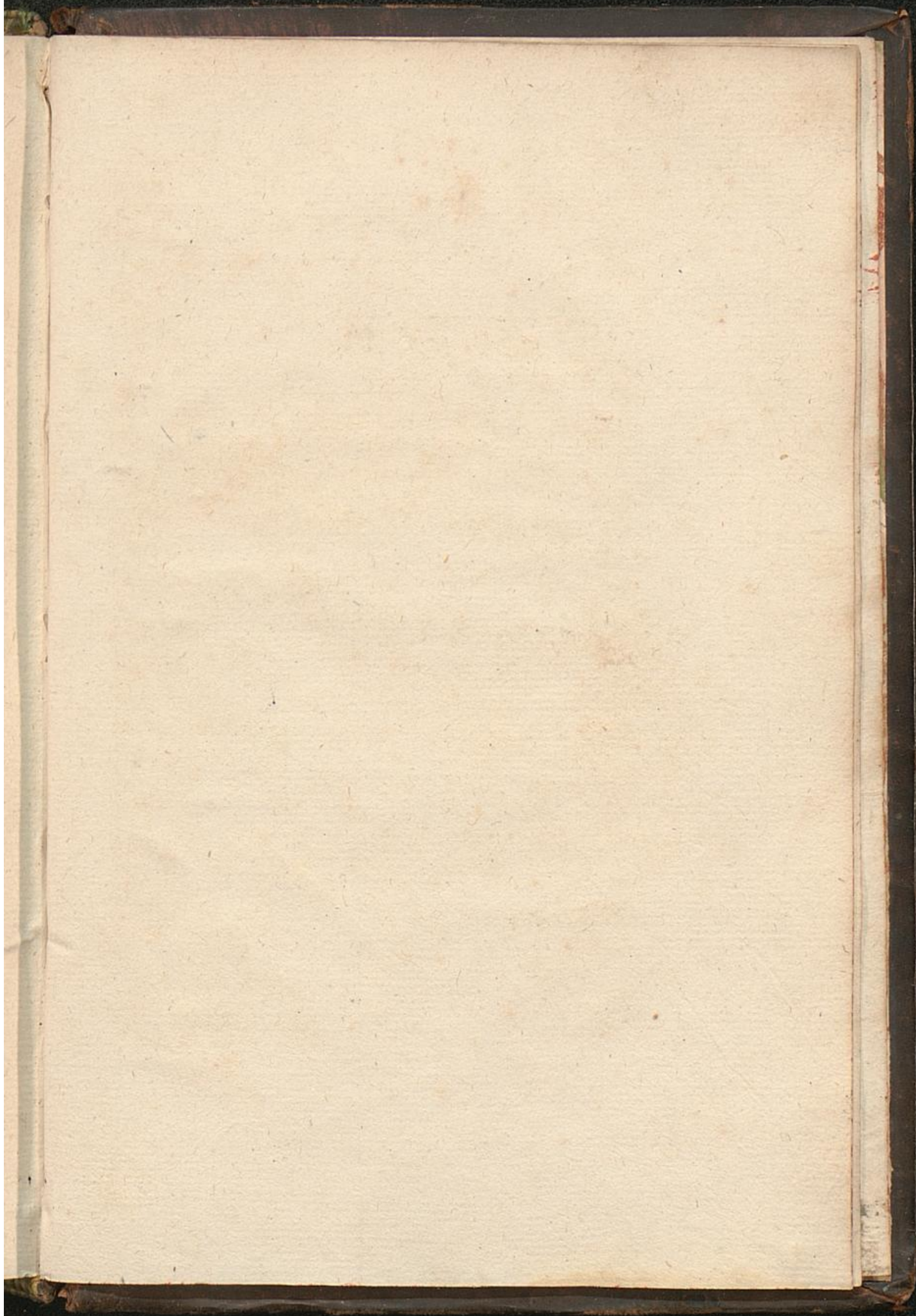
V ALENTINIANI Juniores fuerunt duo.	14
Valentis filius unicus fuit Valentinianus Junior.	<i>ibid.</i>
Valentinenses Comites antiqui.	105
Valentinus Comes ex Pictavensibus primus fuit Guillelmus.	107
Vasseburgius & Roserius Lotharingicarum rerum scriptores redarguantur.	203
Victor.	10
Victorius.	28
VVilhelmus Tyrius.	113

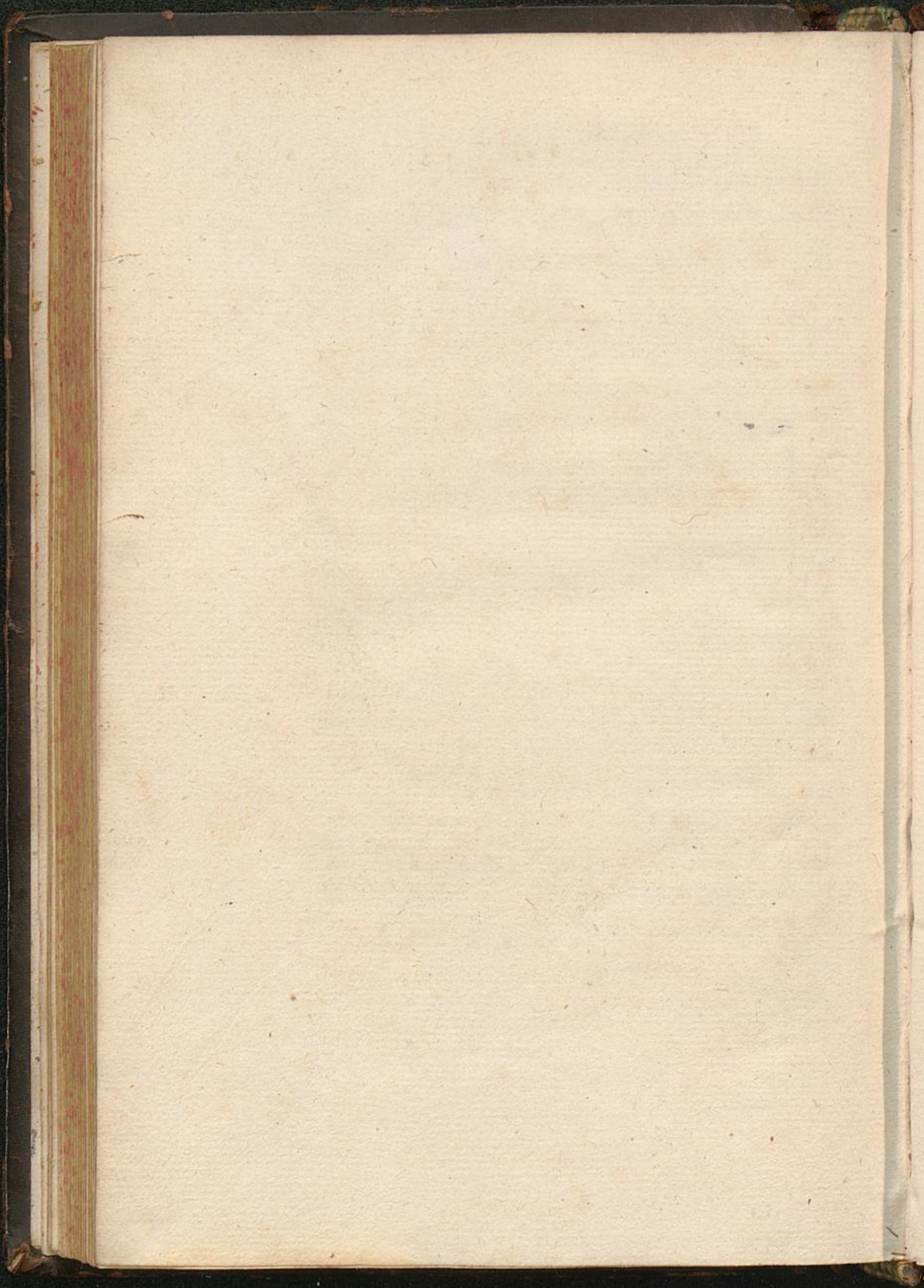
Z

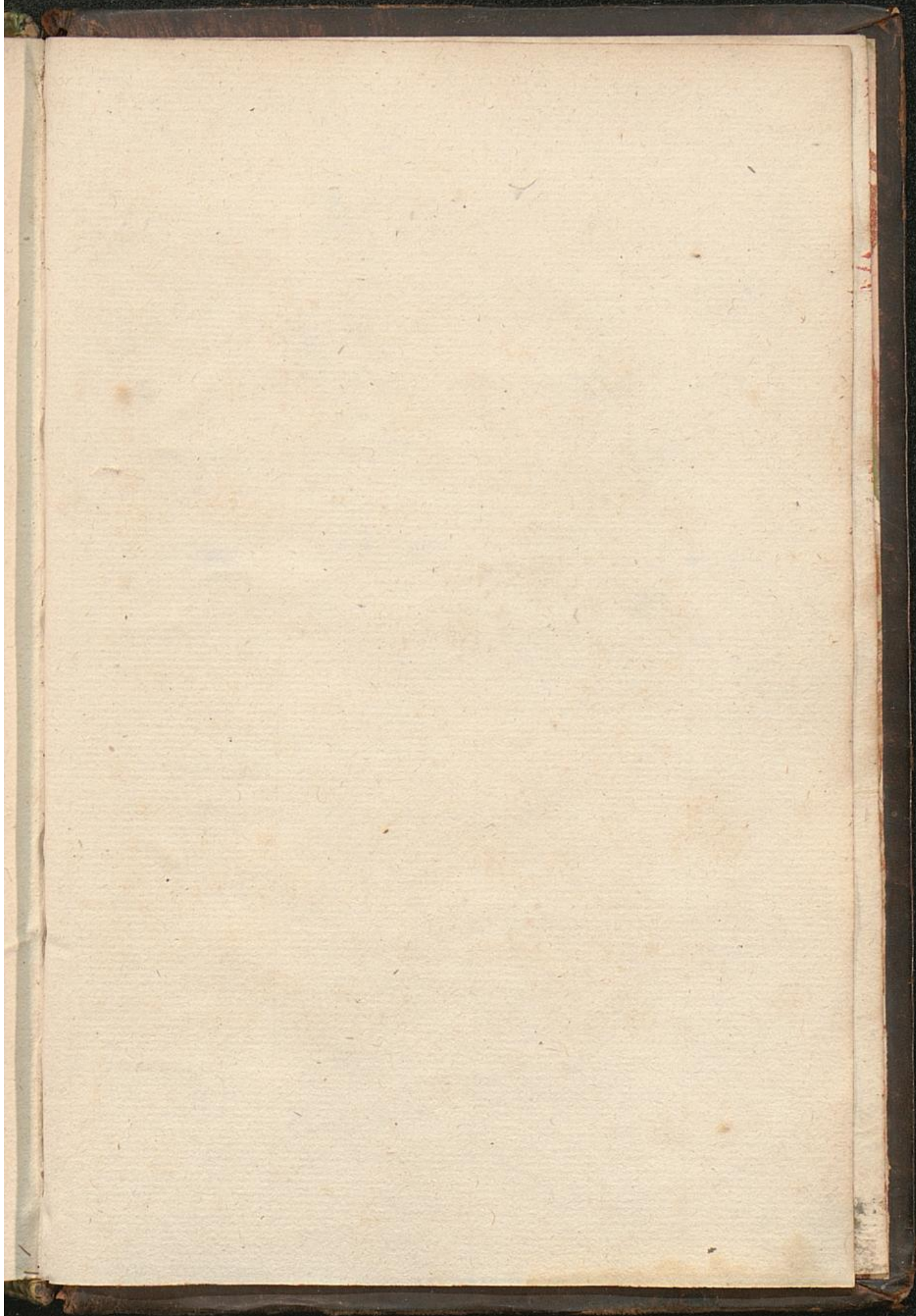
Z Onaras.	10
Zosimus.	<i>ibid.</i>

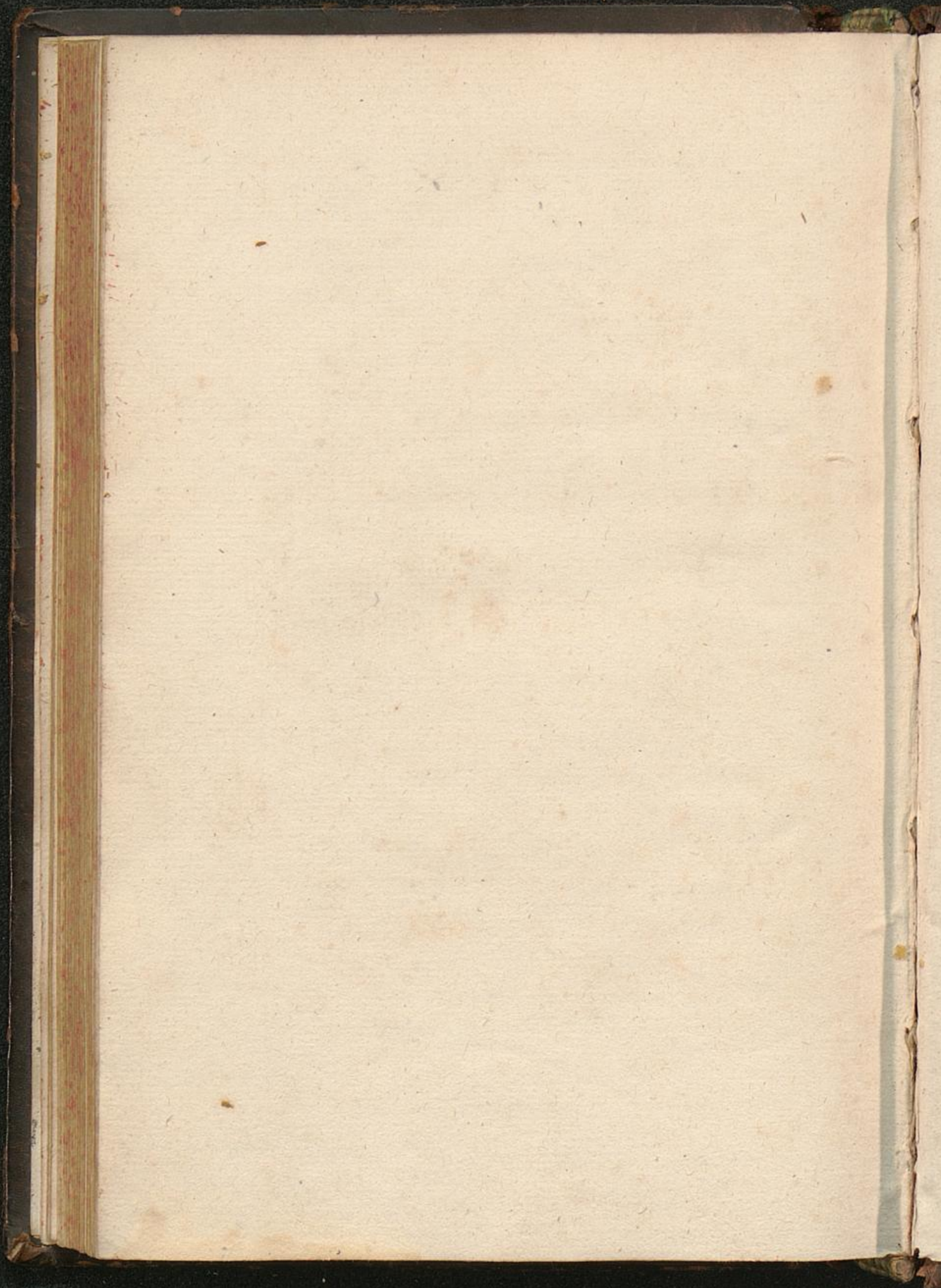
ERRATA SIC CORRIGE.

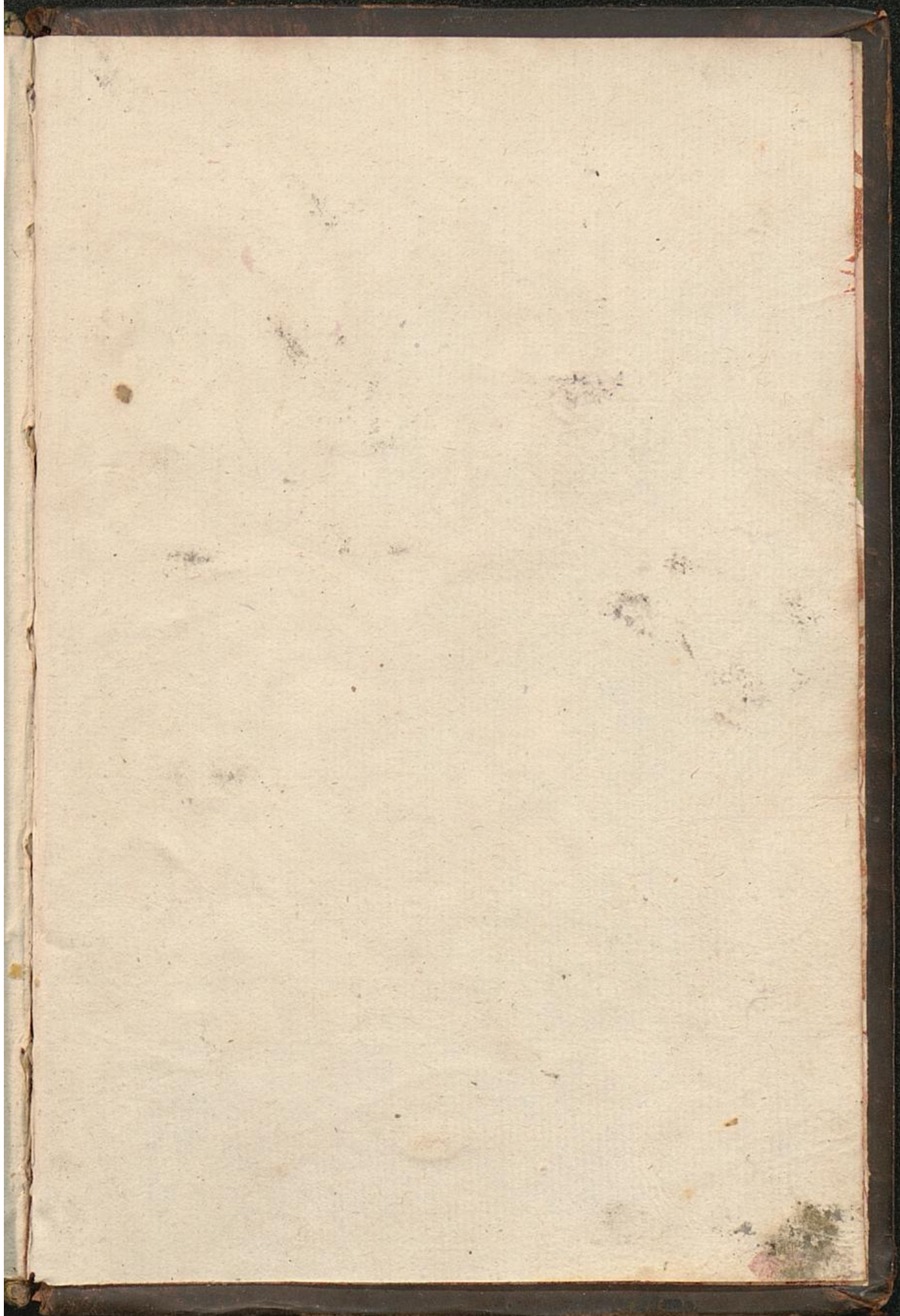
Pag. 18. lin. 4. Galliis, lege Gallis. Pag. 41. lin. 4. Debrío, lege Delrio. *Ibid.* lin. 14. Moririnus, lege Morinus. Pag. 57. lin. penultima Herarchiâ, lege Hierarchiâ. Pag. 80. lin. 5. quo ad, lege quoad.

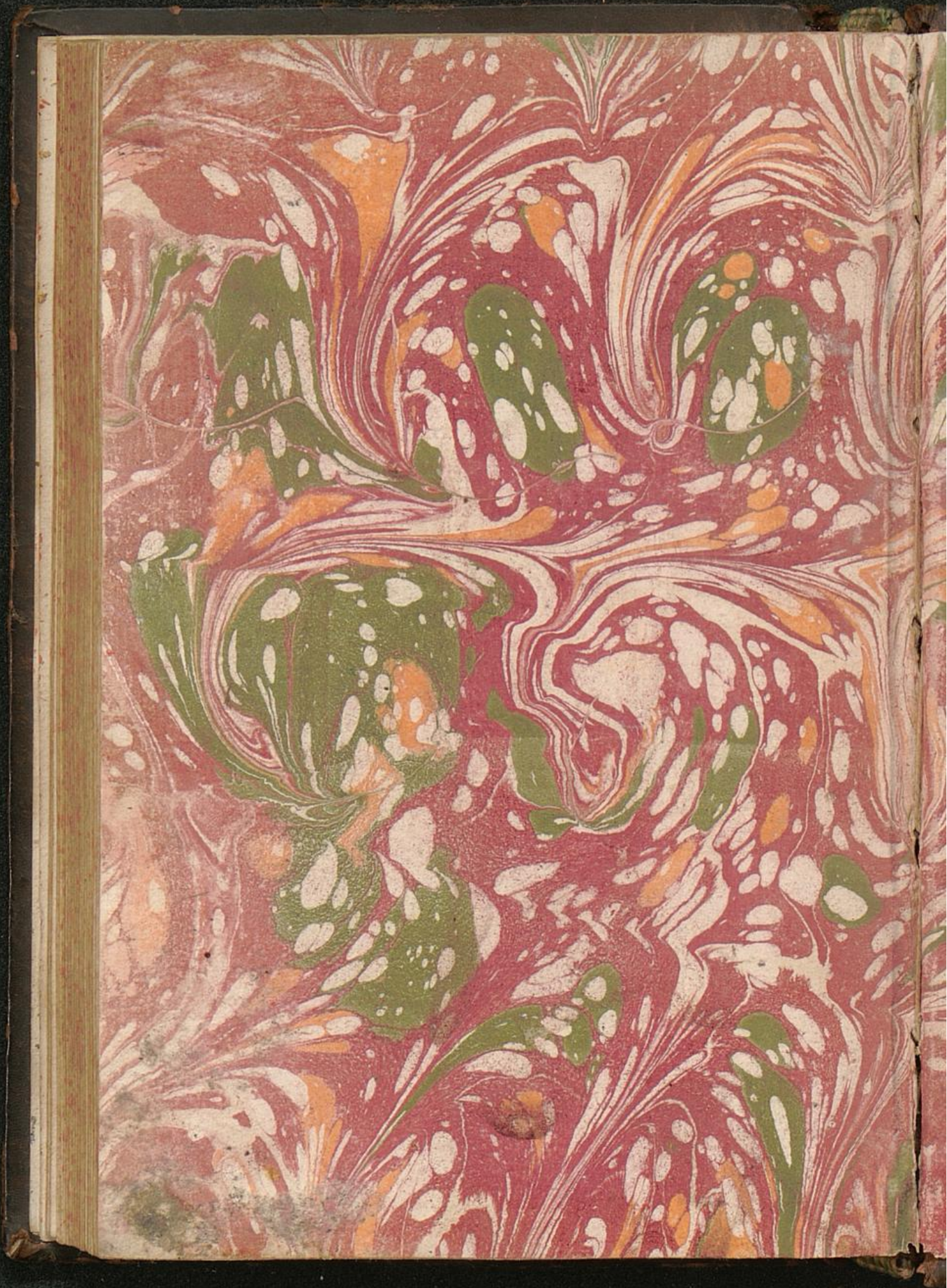

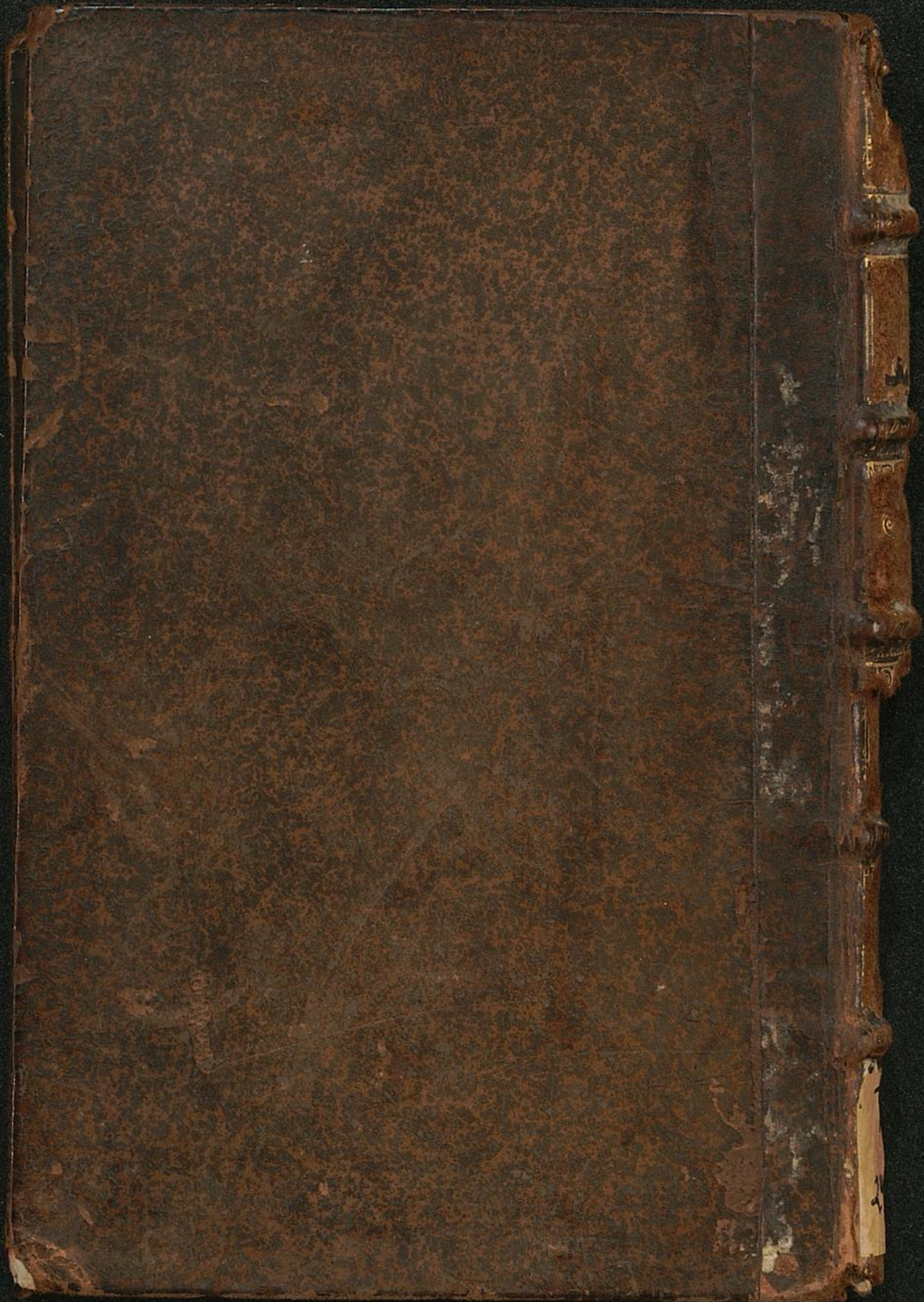

Th
2458